

ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูเก็ตของชุมชนภูเก็ตบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

นางสาวภัณฑิรา คำสีลา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**Local Democracy and Phu Tai Culture of Phu Tai Ban Phon Community in
Kham Muang District Kalasin Province**

Miss Phanthira Khamsila

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Local Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

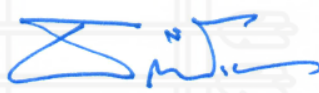
2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชน
ภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์
ชื่อและนามสกุล นางสาวกัทธิรา คำสีลา
วิชาเอก การเมืองการปกครองท้องถิ่น
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนศักดิ์ สายจำปา)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมปฤณ นิยมไทย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโนน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้ศึกษา นางสาวกัญชาริรา คำลีลา **รหัสนักศึกษา** 2578002087 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโนน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ (2) ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโนน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และ (3) เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโนน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ดังนี้ ผู้นำชุมชนบ้านโนน กรรมการชุมชนบ้านโนน ปราชญ์ชาวบ้านโนนและชาวบ้านโนน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) วัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโนน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสัมพันธ์กับประชาธิปไตยในท้องถิ่น โดยวัฒนธรรมภูไทยเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยในชุมชน (2) ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโนน ได้แก่ วัฒนธรรมด้านทัศนคติ ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติส่งผลให้คนในชุมชนประพฤติตนอยู่ในกรอบจารีตประเพณี เคารพกฎ กติกาของชุมชน วัฒนธรรมด้านครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูทำให้คนในชุมชนเป็นคนมีเหตุผล รู้จัก ประนีประนอมมีการปรึกษาหารือระหว่างกัน วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นและวัฒนธรรมด้านวัตถุ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งนับเป็นฐานรากของประชาธิปไตย ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโนน ได้แก่ วัฒนธรรมด้านทัศนคติ ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทำให้คนในชุมชนเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อเรื่องนรก สวรรค์ เชื่อในเรื่องบุญ บาป ทำให้เมื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งให้เงิน สิ่งของหรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแล้ว ชาวบ้านจะตอบแทนด้วยการเลือกลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนนั้นเพื่อไม่ให้ตนเองต้องติดค้างบุญคุณหรือเป็นบาปส่งผลให้เกิดการซื้อสิทธิ์ขายเสียง นอกจากนี้ความเชื่อดังกล่าวยังทำให้เกิดการยอมรับเกี่ยวกับवासนา บารมี ส่งผลให้คนในชุมชนเคารพเชื่อฟังผู้นำ ทำให้เกิดการขึ้นนำเมื่อมีการเลือกตั้ง และวัฒนธรรมด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติทำให้เกิดระบบพวกพ้อง เกิดระบบอุปถัมภ์ (3) ข้อเสนอแนะ ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของชุมชนภูไทยบ้านโนนนั้น คือการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนแบบปรึกษาหารือโดยการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนผสมผสานกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมและถ่ายทอดกันมาจากบรรพบุรุษ

คำสำคัญ : ประชาธิปไตยท้องถิ่น วัฒนธรรมภูไทย ชุมชนภูไทยบ้านโนน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

Independent Study title: Local Democracy and Phu Tai Culture of Phu Tai Ban Phon Community in Kham Muang District Kalasin Province

Author: Miss Phanthira Khamsila; **ID:** 2578002087; **Degree:** Master of Political Science;

Independent Study advisor: Yuttaporn Issarachai, Associate Professor; **Academic year:** 2016

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the local democracy and Phu Tai culture of Phu Tai Ban Phon Community in Kham Muang District Kalasin Province, (2) to investigate the effects of Phu Tai culture on the development of local democracy of Phu Tai Ban Phon Community in Kham Muang District Kalasin Province and (3) to propose the solution to encourage the local democracy of Phu Tai Ban Phon Community in Kham Muang District Kalasin Province.

The qualitative approach was used to apply in this research. Data collection was gathered from literature review and interview. Purposive sampling was divided into four groups including community leaders of Ban Phon community, community committees of Ban Phon Community, local philosophers of Ban Phon Community and people in Ban Phon Community (12 interviewees in total). Then, the data were analyzed using a content analysis method and a descriptive analysis method.

This research found that (1) the Phu Tai culture of Phu Tai Ban Phon Community in Kham Muang District Kalasin Province had the relationship with local democracy. The Phu Tai culture was the basis of democracy in the community. (2) The factors encouraged the development of local democracy in Phu Tai Ban Phon Community including attitude cultures, family cultures, local traditions, material cultures, ideas, and beliefs on supernatural power. These factors have led the people in the community to behave in a customary manner resulting in a contributing factor to the foundations of democracy. On the other hand, the obstacle factors of the development of local democracy in Phu Tai Ban Phon Community were attitude culture, ideas, beliefs on the law of Karma, beliefs on hell and heaven, and beliefs on merit and demerit. When the candidates gave supports (money or materials) to community, some of them rewarded the candidates by giving a vote. As a result, the electoral votes were purchased. Moreover, the some people in the community believe in halo of the candidates leading to control the direction of electoral vote. (3) The solution to encourage the local democracy of Phu Tai Ban Phon Community is community consultation by providing the opportunities for people in the community to participate in the development and solving problem using a local wisdom.

Keywords: Local democracy, Phu Tai culture, Phu Tai Ban Phon Community, Kham Muang District, Kalasin Province

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปฤถณ นิยมไทย ที่ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตลอดมาตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย ที่ท่านเมตตาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระและท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนศักดิ์ สายจำปา ที่ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆในงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ ที่มีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ตลอดจนเจ้าของผลงานตำราและเอกสารทุกฉบับ ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาจนก่อให้เกิด แนวคิด ปัญญา และองค์ความรู้ใหม่อันมีคุณค่าต่องานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบคุณเทศบาลตำบลโพน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านโพนทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลอันมีคุณค่ายิ่งต่องานวิจัย

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัว ญาติ พี่น้อง เพื่อน โดยเฉพาะคุณกิตติศักดิ์ คำสิลาและเด็กชายดิณณภัทร์ คำสิลา ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้มีพระคุณทุกท่านที่ ไม่ได้เอ่ยนามโดยมีส่วนช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ และผู้วิจัยจะนำความรู้ คุณค่าและประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ไปพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ชุมชน และประเทศชาติสืบต่อไป

ภิญจิรา คำสิลา

พฤษภาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดประชาธิปไตยท้องถิ่น	7
แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	27
บริบทของชุมชนภูเก็ตบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	27
ประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูเก็ตบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	30
ปัจจัยของวัฒนธรรมภูเก็ตของชุมชนบ้านโพน ที่ส่งเสริมและมีผลกระทบต่อการพัฒนา ประชาธิปไตยในท้องถิ่น	40
ข้อเสนอแนะ	55
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปการวิจัย	56
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	78
ก แบบสัมภาษณ์	79
ข ประวัติความเป็นมาของชุมชนภูเก็ตบ้านโพน	135
ประวัติผู้ศึกษา	137

สารบัญตาราง

ตารางที่ 4.1	ตารางแสดงจำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุ (ปี)	หน้า 28
--------------	--	------------

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 4.1 แผนที่ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	28

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภายในท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของคนส่วนใหญ่ของท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ดีกว่า การปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill) (อ้างใน ภาสิรี สังข์แก้ว, 2553) มีความเห็นว่า “การปกครองท้องถิ่นกับประชาธิปไตยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” หรืออีกนัยหนึ่งคือ “การปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นเท่ากับประชาธิปไตยท้องถิ่น”

ปธาน สุวรรณมงคล (2555, น. 30) กล่าวว่า ประชาธิปไตยท้องถิ่นถือว่าเป็นฐานรากของประชาธิปไตยของสังคม สังคมประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นมีความเข้มแข็งก็ย่อมแสดงถึงความมั่นคงและการมีเสถียรภาพของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับชาติของสังคมนั้นด้วยเช่นกัน ประชาธิปไตยท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญสามประการ คือ ประการแรกสิทธิของประชาชนในการปกครองตนเองอย่างอิสระตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ประการที่สอง ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง ประการที่สาม ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ประชาชนหรือการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง

ประเทศไทยมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันไปตามภูมิภาคแต่ละพื้นที่และผู้คนได้สร้างวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และได้ประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นเป็นระยะเวลานาน จนกลายเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมพื้นบ้านขึ้นมา วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นมีมากมายหลากหลายและครอบคลุมการดำเนินชีวิตทุกด้านของผู้คนที่อาศัยในท้องถิ่นแห่งนั้นๆ ทั้งวัฒนธรรมทางด้าน

เครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัย อาหาร ยารักษาโรค ศิลปะ ศาสนา ลัทธิความเชื่อ ประติมากรรม หัตถกรรมและการดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นต้น วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม มีผลต่อการเมืองท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณีเป็นสิ่งที่มีความคิดความเชื่อของคนในสังคม การสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยก็เหมือนกับการสร้างหรือปลูกฝังวัฒนธรรมอื่นที่ต้องสร้างผ่านกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคม ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศ

การศึกษาในครั้งนี้ ให้ความสนใจกับประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความหลากหลายของชาติพันธุ์และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ทั้ง ภูไท ลาว ย้อ เป็นต้น ซึ่งมีเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ วัฒนธรรมเหล่านี้เป็นตัวบ่งบอกถึงความเชื่อ ค่านิยม ศาสนาและรูปแบบการดำเนินชีวิตตลอดจนอาชีพของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี จังหวัดกาฬสินธุ์ประกอบไปด้วย 18 อำเภอ 135 ตำบล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 151 แห่ง (องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 67 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 81 แห่ง) ประชากร 985,203 คน โดยประชากรชนเผ่าภูไทในจังหวัดกาฬสินธุ์อาศัยอยู่ในพื้นที่ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสมเด็จ และอำเภอกำม่วง ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวัฒนธรรมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง “ประชาธิปไตยในเชิงวิถีการดำเนินชีวิตและประชาธิปไตยเชิงรูปแบบการปกครอง” (ปธาน สุวรรณมงคล, 2554, น. 14) ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจของสังคมประชาธิปไตย คือ การประพฤติ ปฏิบัติของประชาชนในการดำรงชีวิตประจำวันจนกลายเป็นปกติวิสัยกลายเป็นวิถีชีวิตหรือเป็นวัฒนธรรม

ชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นชุมชนชาวภูไทที่มีความโดดเด่น ของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมอันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ชาวภูไทบ้านโพนมีความเจริญทางวัฒนธรรมสืบทอดมายาวนานและยังคงความดั้งเดิมของชุมชน มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหนียวแน่น เคารพนับถือเชื่อฟังผู้อาวุโส มีความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจสิ่งเหนือธรรมชาติและนับถือผี ทั้ง ผีบรรพบุรุษ ผีบ้านผีเรือน ผีไร่ ผีนา ผีตาแฮก เป็นต้น ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ชาวภูไทเชื่อว่าผีหรือบรรพบุรุษอยู่ตามที่ต่างๆ เช่น อยู่ที่ไร่ อยู่ที่นา อยู่ที่ป่า เป็นต้น การนับถือผีหรือการบูชาบรรพบุรุษเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งได้ซึมซับและถ่ายทอดออกมาในการดำรงชีวิตในแต่ละวัน สิ่งที่เห็นได้ชัดคือแต่ละหมู่บ้านจะมีดอนห่อ หรือดอนเจ้าปู่ เป็นที่เคารพสักการะของคนในชุมชน วัฒนธรรมความเชื่อในแบบภูไท

ผสมผสานกับความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนาทำให้คนภูไทบ้านโปนเป็นคนมีจิตใจดี โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เชื่อในเรื่องบุญ บาป เชื่อในกฎแห่งกรรม เชื่อเรื่องนรก สวรรค์ เชื่อเรื่องผี เรื่องเทวดา ทำให้คนบ้านโปนเป็นคนที่รู้จักผิด รู้จักชอบ รู้ชั่ว รู้ดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาปและอยู่บนพื้นฐานของหลักเหตุและผล ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาถึงวัฒนธรรมของชุมชนภูไทโปนในด้านต่างๆ ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นเอกลักษณ์และกลายเป็นวิถีการดำรงชีวิตประจำวันภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ทั้งนี้ เพื่อทราบถึงประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอกำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ และศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโปน และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอกำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

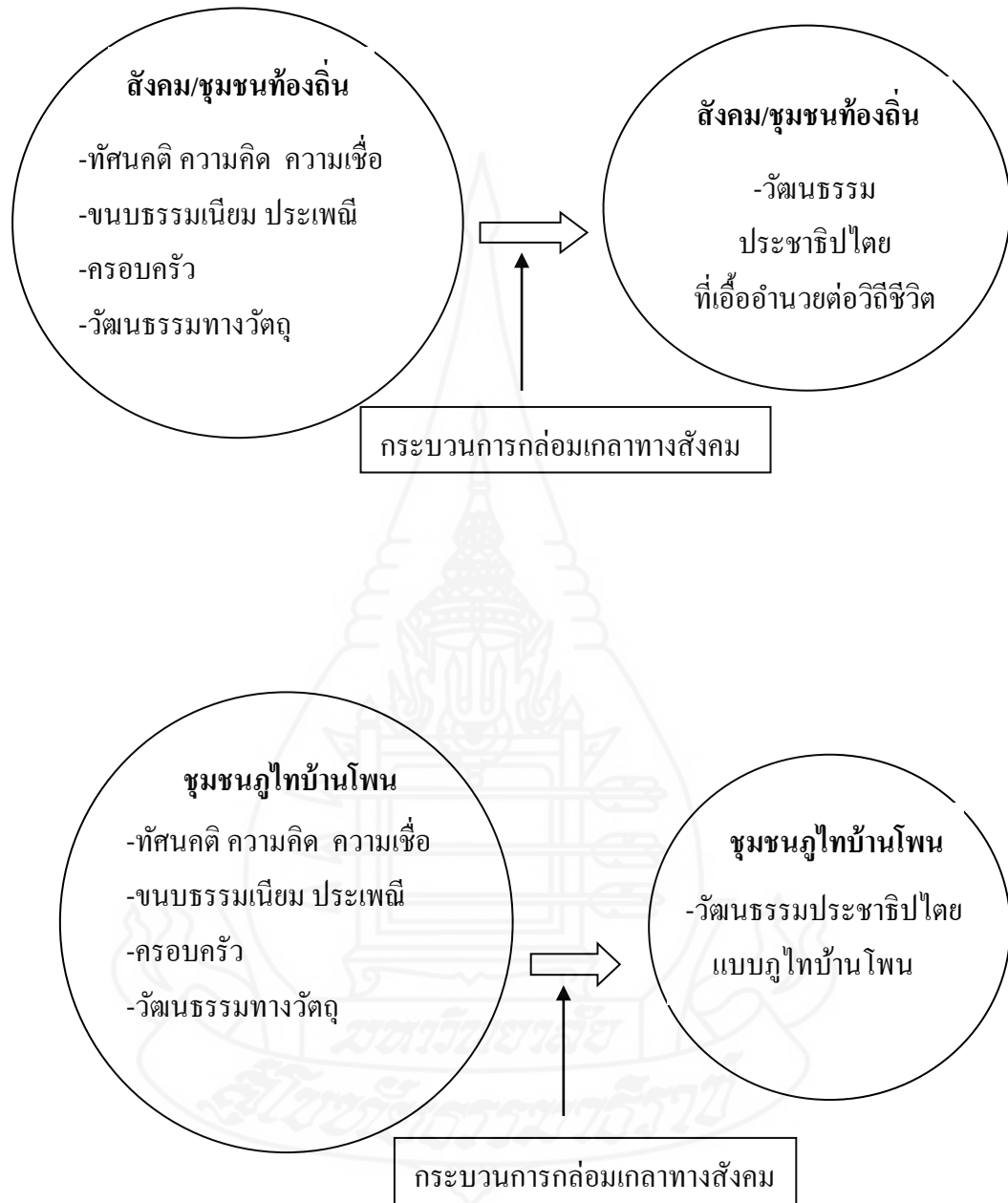
- 2.1 เพื่อศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอกำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอกำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอกำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในสังคมประชาธิปไตย ที่มีวัฒนธรรมแบบค่อยๆ ก่อเกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่เอื้ออำนวยต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม/ชุมชนเช่นนั้น

วัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอกำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ก็เช่นกันได้หล่อหลอมกลมกล่อมเกลาจนก่อเกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยในแบบฉบับของชาวภูไทบ้านโปน เป็นประชาธิปไตยที่มีความสัมพันธ์และเอื้ออำนวยต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนในทุกๆ ด้าน อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวภูไทบ้านโปน อำเภอกำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมภูไท

4.2 วัฒนธรรมภูไทมีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท บ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ว่ามีความสัมพันธ์อย่างไรกับวัฒนธรรมภูไท ซึ่งเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนานและศึกษาถึงวัฒนธรรมภูไทอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ว่ามีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนอย่างไร

5.2 ด้านพื้นที่และประชากร

พื้นที่ศึกษา : ชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประชากรการวิจัย : ศึกษาในชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ดังนี้

ผู้นำชุมชนบ้านโพน	จำนวน 3 คน
กรรมการชุมชนบ้านโพน	จำนวน 3 คน
ปราชญ์ชาวบ้านบ้านโพน	จำนวน 3 คน
ชาวบ้านโพนบ้านโพน	จำนวน 3 คน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ประชาธิปไตยท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ร่วมกันรับผิดชอบ มีการปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีความเป็นอยู่ร่วมกัน มีการร่วมมือกันในการทำงานสาธารณะให้ท้องถิ่น

6.2 วัฒนธรรมภูไท

6.2.1 **วัฒนธรรม** หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นพฤติกรรมที่คนสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากคนรุ่นก่อนสืบทอดกันมาและร่วมใจอยู่ในหมู่พวกของตน

6.2.2 **ภูไท หรือ ผู้ไทย** คือ คนไทยเผ่าหนึ่งซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ที่แคว้นสิบสองจุไทย โดยได้อพยพลงมาเรื่อยๆ ทางฝั่งประเทศลาวก่อนจะเข้าสู่ประเทศไทย ขณะเดียวกันก็ยังคงมีคนเผ่าภูไทอาศัยอยู่ในดินแดนเดิมอยู่ในปัจจุบันนี้ ภูไท จึงหมายถึง คนไทที่อยู่บนภู (ภูเขา) หรือบนที่สูง

ดังนั้น **วัฒนธรรมภูไท** จึงหมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยเผ่าหนึ่ง (ภูไทบ้านโปง จังหวัดกาฬสินธุ์) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากคนรุ่นก่อนสืบทอดกันมา และร่วมใจอยู่ในหมู่พวกของตน

6.2.3 **ประชาธิปไตยในเชิงวิธีการดำเนินชีวิต** หมายถึง การดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

6.2.4 **ประชาธิปไตยเชิงรูปแบบการปกครอง** หมายถึง รูปแบบการปกครองที่ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยการปกครองตนเองของประชาชนดำเนินการโดยผ่านตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนตามระเบียบวิธีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

6.2.5 **วัฒนธรรมประชาธิปไตย** หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

6.2.6 **ฮิตสิบสอง** หมายถึง สิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีที่ดั่งามชาวอีสาน ใน 1 ปี หรือ 12 เดือนของชาวอีสาน

6.2.7 **คลองสิบสี่** หมายถึง แนววิถีที่ควรที่ต้องปฏิบัติ 14 อย่าง เป็นกรอบหรือแนวทางที่ใช้ปฏิบัติระหว่างกัน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโปง อำเภอก้ามวัง จังหวัดกาฬสินธุ์

7.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโปง อำเภอก้ามวัง จังหวัดกาฬสินธุ์

7.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโปง อำเภอก้ามวัง จังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยท้องถิ่น
2. แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดประชาธิปไตยท้องถิ่น

“การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของประชาธิปไตยของประเทศ” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ว่า การปกครองท้องถิ่นมีความจำเป็น ในระบอบประชาธิปไตยเนื่องจากจะทำให้คนในท้องถิ่นสามารถ เสนอและหาทางแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น ได้เอง จอห์น สจิวต มิลล์ (John Stuart Mill) ให้ ความเห็นว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการศึกษาทางการเมืองและเป็นแหล่งสร้างความสามัคคีใน ท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นปัจจัยอันดับต้นๆ ของประชาธิปไตยและได้เสนอให้รัฐบาลให้ ความสำคัญของ “ประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของระบอบประชาธิปไตยทั้ง ประเทศและเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตยระดับชาติ และเห็นว่า “การปกครองท้องถิ่นกับ ประชาธิปไตยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” หรืออีกนัยหนึ่งคือ “การปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น เท่ากับประชาธิปไตยท้องถิ่น” (ภาสกร สัจจแก้ว, 2553)

นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นยังมีฐานะเป็นเครื่องมือให้ประชาชนได้ใช้ปกครอง ตนเอง ดังนั้น “การปกครองท้องถิ่นก็คือประชาธิปไตยในท้องถิ่น” และเป็นประชาธิปไตยโดย ประชาชนด้วย หัวใจของการสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือการสร้างประชาธิปไตยในระดับ ท้องถิ่นและการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นก็จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจ ดังนั้นการศึกษา ประชาธิปไตยท้องถิ่นจึงเหมือนกับการศึกษาการปกครองท้องถิ่น (อนเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2543)

ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง (Self-government democracy) แต่เดิมประชาธิปไตยเป็นการรูปแบบการปกครองของชุมชนเล็กๆ หรือ

ของเมืองนครและไม่ได้เป็นการปกครองแบบใช้ผู้แทน หากประชาชนดูแลจัดการชุมชนเองหมด จึงเรียกว่าประชาชนปกครองตนเอง (Self government) เมื่อเข้าสู่สังคมยุคสมัยใหม่ ประชาธิปไตยที่ใช้ในปัจจุบันจึงเป็นประชาธิปไตยแบบผ่านผู้แทนไม่ได้เป็นประชาธิปไตยแบบยุคดั้งเดิมในชุมชนเล็กๆ ที่ประชาชนรู้สึกความเป็นเจ้าของรักและผูกพันกับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม นักปราชญ์ตะวันตกจำนวนมากยังเห็นว่าประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นรากฐานของประชาธิปไตยระดับชาติ (อเนก เหล่า-ธรรมทัศน์, 2550)

อุดม ทุม โฆยิต (2550) ได้ทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับรากฐานความเชื่อและค่านิยมของปรัชญาท้องถิ่นเพื่อใช้สำหรับการศึกษาการปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ พบว่ามี 9 รากฐานความเชื่อด้วยกัน ได้แก่

1. ท้องถิ่นนิยม (Localism) ส่วนใหญ่ของประเทศแถบยุโรปจะได้รับอิทธิพลจากรากฐานความคิดนี้ซึ่งประกอบด้วยปรัชญาดั้งเดิม 3 ปรัชญาหลัก ได้แก่ ปรัชญาชุมชนนิยม (Communism) ปรัชญาปัจเจกนิยม (Individual) และปรัชญาปฏิบัตินิยม

2. ธรรมชาตินิยม (Naturalism) ยึดหลักการจัดรูปแบบการปกครองให้สอดคล้องกับธรรมชาติของคนและสังคม โดยใช้หลักการปกครองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎธรรมชาติ

3. สัญญาประชาคมและรัฐธรรมนูญนิยม มีความเชื่อว่าหลักการปกครองต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยกฎหมายรัฐธรรมนูญต้องเกิดจากความยินยอมพร้อมใจของประชาคม

4. อรรถประโยชน์นิยม (Unitarianism) ถูกใช้เป็นพื้นฐานการตัดสินใจทางการปกครองที่เชื่อว่ารัฐบาลท้องถิ่นควรทำในสิ่งที่เป็นอรรถประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

5. เสรีนิยม เสมอภาคนิยม และสวัสดิการนิยม เป็นความเชื่อที่ให้ความสำคัญต่อเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนให้บริการต่างๆ ที่จำเป็นแก่ประชาชนในท้องถิ่น

6. เหตุผลนิยม (Rationalism) มีหลักการสำคัญคือการปกครองท้องถิ่นที่มีความสมเหตุสมผลโดยเน้นการกระจายอำนาจและความเป็นอิสระของท้องถิ่น

7. ภราดรภาพ (Fraternitiism) ปึกแผ่นนิยมและเกื้อกูลนิยมเชื่อว่าประชาชนทุกคนเป็นที่นึ่งกันจึงต้องมีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อกันทั้งระดับปัจเจกบุคคลและระดับชุมชน ไม่เคียดแค้นและไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ลักษณะของท้องถิ่นเช่นนี้จะทำให้มีการรวมกลุ่มอย่างเหนียวแน่นเป็นหนึ่งเดียวกันของสังคมท้องถิ่น

8. ปัจเจกชนนิยม (Individualism) ให้ความสำคัญต่อความต้องการของปัจเจกบุคคลเป็นที่ตั้ง โดยเชื่อว่าหากบุคคลมีความสุข สังคมท้องถิ่นก็มีความสุขด้วย และ

9. การกระจายอำนาจ (Decentralizationism) เชื่อว่าการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นจัดการปกครองตนเอง เป็นหลักการที่ถูกต้องชอบธรรมมากกว่าให้ส่วนกลางไปจัดการปกครองให้แก่ท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น เป็นรากฐานทางความเชื่อและค่านิยม (Underlining belief & value) ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปกครองของสังคมต่างๆ หากประเทศใดมีพื้นฐานอันเป็นแกนกลางความเชื่อ (Core belief) เป็นอย่างไร การปกครองของประเทศนั้นก็ได้รับการจัดให้สอดคล้องกับความเชื่อนั้น ซึ่งเป็นรากฐานความเชื่อเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว

ปธาน สุวรรณมงคล (2555, น. 30) กล่าวว่า ประชาธิปไตยท้องถิ่นถือว่าเป็นฐานรากของประชาธิปไตยของสังคม สังคมประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นมีความเข้มแข็งก็ย่อมแสดงถึงความมั่นคงและการมีเสถียรภาพของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับชาติของสังคมนั้นด้วยเช่นกัน ประชาธิปไตยท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญสามประการ คือ ประการแรกสิทธิของประชาชนในการปกครองตนเองอย่างอิสระตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ประการที่สอง ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง ประการที่สาม ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่ประชาชนหรือการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง

ปธาน สุวรรณมงคล (2554, น. 26-29) ประชาธิปไตยท้องถิ่นมีลักษณะที่สำคัญอยู่อย่างน้อยสี่ลักษณะที่สำคัญ คือ

ลักษณะที่หนึ่ง ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง กล่าวคือเป็นเรื่องของความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับที่มาของอำนาจรัฐและสิทธิการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นในแง่นี้ อุดมการณ์มีนัยสำคัญกับการเมืองท้องถิ่นในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยมาก เนื่องจากว่าเป็นระบบการเมืองที่ถือว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน จึงเป็นระบบที่สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมในการจัดสรรแบ่งปันสิ่งมีคุณค่าในสังคมโดยผ่านสถาบันและกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เช่น กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระบวนการเลือกตั้ง เป็นต้น อุดมการณ์ประชาธิปไตยนับเป็นรากฐานสำคัญของการเมืองท้องถิ่นทีเดียว เพราะเมื่อประชาชนมีอุดมการณ์ว่าอำนาจเป็นของประชาชนแล้ว ผู้ใช้อำนาจได้แก่ประชาชนหรือโดยประชาชนและการใช้อำนาจนี้ก็ต้องเป็นไปเพื่อประชาชน

ลักษณะที่สอง ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองตนเองระดับล่าง คือ ระดับท้องถิ่น ประเทศที่มีระบอบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชนในการปกครอง

ตนเองหรือที่เรียกว่า “การปกครองท้องถิ่น” (local government) โดยเป็นสิทธิ์ของประชาชนในการปกครองตนเองอย่างอิสระตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นผ่านตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปเป็นผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ตัวแทนประชาชนดังกล่าวนี้ เข้าไปทำหน้าที่จัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมของท้องถิ่นนั้น โดยประชาชนกำกับติดตาม ตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เช่นการใช้อำนาจในการถอดถอน (recall) สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารที่ประพฤติไม่เหมาะสมกับตำแหน่งออกจากตำแหน่งได้

ลักษณะที่สาม ประชาธิปไตยท้องถิ่นในการกระจายอำนาจหรือการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยที่ประชาชน/กลุ่มคนในท้องถิ่นมีบทบาทเกี่ยวข้องในการติดตาม ตรวจสอบการทำงาน of ตัวแทนประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเรียกชื่อ กัดค้นผู้มีอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการหรือผลประโยชน์ของตนหรือกลุ่ม ดังนั้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองตนเองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นการเมืองภาคตัวแทนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเมืองภาคพลเมืองอีกด้วยที่ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทเรียกร้อง เสนอแนะ และติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของการเมืองภาคตัวแทน (ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น)

ลักษณะที่สี่ ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน กล่าวคือ วิถีการเมืองท้องถิ่นแบบประชาธิปไตย ได้แก่ การมีใจที่เปิดกว้าง ยอมรับความแตกต่าง หลากหลายทางความคิดเห็น อาศัยการเจรจา ประนีประนอมกันมากกว่าการใช้กำลังตัดสินมีความเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ และการมุ่งถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

2. แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน

2.1 วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้า คนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม โดยสร้างเป็นกฎเกณฑ์แบบแผน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามรูปแบบเดียวกัน ถือเป็น "มรดกแห่งสังคม" เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้รับมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดให้แก่ อนุชนรุ่นหลัง จนเป็นวิถีของสังคม

2.2 ลักษณะของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีลักษณะสำคัญซึ่งอาจแยกกล่าวได้ ดังนี้

2.2.1 วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (*Learned Behavior*)

วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด และไม่ใช่สิ่งที่อาจถ่ายทอดทางได้พันธุกรรม เช่น กริยาท่าทาง การพูด การแต่งกาย มารยาทต่าง ๆ พฤติกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยการเรียนรู้เท่านั้นจึงจะทำได้ การที่มนุษย์สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมได้ ก็เพราะมนุษย์สามารถติดต่อทำความเข้าใจกัน โดยใช้สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดคือ ภาษา ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนแต่ถ้ามนุษย์ถูกแยกออกจากเพื่อนมนุษย์อื่น และไม่ได้รับการสั่งสอนก็ไม่อาจทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การที่เด็กขาดลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ก็เพราะว่าไม่ได้เรียนรู้วัฒนธรรม วัฒนธรรมจึงเป็นพฤติกรรมที่ต้องเรียนรู้

2.2.2 วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (*Way of Life*)

ในทางสังคมศาสตร์ กล่าว วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดถึงตาย เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต เป็นตัวกำหนดรูปแบบที่จดจำสืบต่อกันมา ทั้งด้านครอบครัว เศรษฐกิจ การปกครอง การกิน การเขียน การทำงาน ล้วนเป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นแบบแผนกันไปในแต่ละชาติ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมจีน เป็นต้น

2.2.3 วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม (*Social Heritage*)

วัฒนธรรมนั้น มนุษย์สามารถถ่ายทอดสืบต่อกันได้ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งช่วยให้มนุษย์สามารถสื่อสารและเข้าใจกันได้

2.2.4 วัฒนธรรมเป็นลักษณะที่เหนืออินทรีย์ (*The Superorganic*)

หมายถึงวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งที่ไม่คงที่ นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางพันธุกรรม หรือไม่เกี่ยวข้องกับร่างกายนั่นเอง มนุษย์สามารถได้รับประโยชน์จากสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่สะดวกรวดเร็วขึ้น ผลที่ตามมาคือมีการสร้างถนนหนทาง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผลต่อสังคมในด้านอื่นๆ มากมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าลักษณะของวัฒนธรรมที่กล่าวมานี้ เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ จากแบบแผนการดำเนินชีวิต ซึ่ง สังคมแรกที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้คือ ครอบครัว วัฒนธรรมใดที่สังคมยอมรับว่าดีก็จะถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ วัฒนธรรมยังมีลักษณะเป็นการ แสดงออกในรูปของความคิด การปฏิบัติโดยสมาชิกรับรู้ร่วมกัน และประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับสังคมของตน อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมมิใช่เป็นของผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็น

ของส่วนรวมจากการที่มนุษย์อยู่ร่วมกัน สร้างรูปแบบในการดำเนินชีวิต ร่วมกันในสังคม ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและถือปฏิบัติร่วมกัน

2.3 องค์ประกอบของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นผลจากการที่มนุษย์ได้เข้าควบคุมธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้เกิดการจัดระเบียบทางสังคม ระบบความเชื่อ ศิลปกรรมต่างๆ ค่านิยม ตลอดจนวิทยาการใหม่ๆ ทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิด และพฤติกรรมของมนุษย์ ให้ตอบสนองรองรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อเป็นการปรับตัวให้ทันกับสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ วัฒนธรรม มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ดังนี้

2.3.1 องค์คติ (Concept) หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็น ความเข้าใจ ตลอดจนอุดมการณ์ต่างๆ เช่น ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นเครื่องชี้เจตนาความเชื่อในเรื่องของการมีผิวเดียวเมียวเดียว ที่ถือเป็นขนบธรรมเนียมค่านิยมของสังคมที่บ่งบอกว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและดีงามของสังคมไทย ซึ่งควรแก่การยกย่องความเชื่อในเรื่องของการตายและการเกิดใหม่ ความเชื่อในเรื่องของพระเจ้าองค์เดียวหรือหลายองค์ ตลอดจนทัศนคติการยอมรับในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่ ซึ่งแล้วแต่กลุ่มชนจะใช้มาตรฐานใดในการตัดสิน หรือเป็นเครื่องวัดสภาพแวดล้อมของตน

2.3.2 องค์การ (Association or Organization) หมายถึง กลุ่มสังคมที่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราได้เป็นระเบียบ และมีระบบในการบริหารงานอย่างชัดเจน ทำให้เกิดความสะดวกสบายรวดเร็ว ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน หรือทำงานและปกครองคนได้อย่างดีเช่นสถาบัน สมาคม สโมสร วัด สภากาชาด สหพันธ์กรรมกร กลุ่มลูกเสือ ครอบครัวยุคใหม่ (องค์กรที่เล็กที่สุด) องค์กรที่ใหญ่ที่สุดก็คือ องค์กรสหประชาชาติ เป็นต้น

2.3.3 องค์พิธีการ (Usage) เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งแสดงออกในรูปพิธีกรรมต่างๆ เช่น ประเพณีการโกนผมไฟ พิธีการแต่งงาน การตายหรือพิธีตั้งศพ

2.3.4 องค์วัตถุ (Instrumental and Symbolic Objects) คือ วัฒนธรรมทางวัตถุที่มีรูปร่างสามารถมองเห็น สัมผัสและใช้ได้ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ในระบบการเกษตรกรรม ระบบการอุตสาหกรรม โรงเรียน อาคาร สถานที่ต่างๆ วัด โบสถ์ วิหาร และเครื่องมือเครื่องใช้ทางวัฒนธรรมเช่น คนโทน้ำ จาน ถ้วย และมีด กาน้ำ ตลอดจนผลผลิตของมนุษย์ในทางศิลปกรรม เช่น ภาพเขียน รูปปั้น ส่วนองค์วัตถุที่ไม่มีรูปร่างก็จะเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงสัญลักษณ์ในการติดต่อสื่อความหมาย เช่น ภาษา ตัวเลข มาตรการชั่ง ตวง วัด (มณีรัตน์ ปิ่นวิเศษ, 2550)

บุญเทียน ทองประสาน (2531) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมชุมชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ความรู้สึกถึงความเป็นอันหนึ่งอัน

เดียวกันของคนในชุมชน ความสัมพันธ์ในเครือญาติ เป็นแรงผลักดันให้เกิดการรวมตัวกันของชุมชนอย่างรวดเร็วและเข้มแข็ง ทำให้ชุมชนมีพลังในการรวมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้วัฒนธรรมของชุมชนนั้นมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการปะทะสังสรรค์กับสังคมอื่น การที่วัฒนธรรมของชุมชนจะเปลี่ยนแปลงช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและกระแสของวัฒนธรรมอื่นที่แพร่กระจายเข้ามา ซึ่งชุมชนดั้งเดิมมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาธรรมชาติ มีการสืบทอดความเชื่อระบบคุณค่าและวัฒนธรรมสู่สมาชิกของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งระบบการผลิต การบริโภคของครัวเรือน แนวคิดความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นระบบและวิถีที่เกี่ยวข้องพึ่งพาเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมและเมื่อกระแสการพัฒนาของโลกเปลี่ยนไป

การสูญเสียความเป็นตัวตนของชุมชน ทำให้สังคมโลกและชุมชนท้องถิ่นต้องหันมาทบทวนความเป็นตัวตนที่แท้จริงหรืออัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อที่จะนำวิถีทางเหล่านั้นมาหลอมรวมกับความเป็นจริงในสังคมเพื่อให้ชุมชนเรียนรู้บริบทของตนและพัฒนาอย่างเท่าทันสังคมโลกเพื่อความยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

หลักการของแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน

1) ชุมชนมีวัฒนธรรมของตนอยู่แล้ว มีระบบคุณค่าที่รวบรวมมาได้จากประวัติความเป็นมาอันยาวนานของชุมชน คือให้คุณค่าแก่ความเป็นคนและแก่ชุมชนที่มีความผสมกลมกลืนคุณค่าของธรรมชาติ การเชื่อถือสิ่งเหนือธรรมชาติและคุณธรรมจริยธรรมตามหลักศาสนา วัฒนธรรมชุมชนยังคงอยู่และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพราะชุมชนมีกลไกผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม แม้มีปัจจัยใหม่เข้ามาแต่สิ่งเดิมก็ยังคงอยู่ วัฒนธรรมเป็นพลังผลักดันการพัฒนาชุมชนที่สำคัญที่สุด จะใช้ประโยชน์ได้เมื่อมีการปลูกให้สมาชิกแห่งชุมชนมีจิตสำนึกรับรู้ในวัฒนธรรมของตน

2) ชุมชนมีสถานะเป็นสถาบันหนึ่งที่ดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องในประวัติศาสตร์อันยาวนานมีโครงสร้าง กลไกภายในเป็นระบบๆ หนึ่งของตัวเอง เป็นรูปแบบสังคมที่มีอายุยืนนาน ไม่ว่าจะธรรมชาติข้างนอกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรความเป็นหมู่บ้านหรือเป็นชุมชนก็คงทนมาเป็นเวลาหลายๆ ร้อยปีลักษณะเช่นนี้ คือ มีความเป็นสังคมในตัวเองแสดงถึงความ เป็นสังคมที่มีระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่เป็นอิสระ มีแบบแผนระบบการผลิต ระบบการจัดการทรัพยากร ระบบการเรียนรู้ศึกษา ระบบความรู้ ระบบสุขภาพ ระบบการปกครอง ระบบยุติธรรมของตนเอง จากการค้นคว้าของ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา แห่งสำนักเศรษฐศาสตร์การเมือง ท่านได้พบความจริงที่กว้างขวางออกไปอีกว่า วัฒนธรรมชุมชนไทยเป็นวัฒนธรรมที่มีอาณาเขตครอบคลุมกว้างขวาง เป็น

วัฒนธรรมกลางที่ชุมชนต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ตอนบนมีส่วนร่วมกันถือเป็นวัฒนธรรมนานาชาติที่ชุมชนหมู่บ้านชาติต่างๆ ใช้ร่วมกันอย่างสมัครใจถือเป็นวัฒนธรรมร่วม

3) ชุมชนมีระบบเศรษฐกิจของตัวเอง มีครอบครัวและชุมชนเป็นหน่วยการผลิต มีเป้าหมายคือมุ่งให้ครอบครัวสามารถดำรงชีพได้และชุมชนอยู่รอดและผลิตซ้ำตัวเองได้ ผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเอง แม้อาจผลิตเพื่อขายก็เพื่อให้ได้เงินมาเลี้ยงครอบครัวไม่ใช่ให้มีกำไรสูงสุดให้ร่ำรวย ใช้แรงงานสมาชิกในครอบครัวตัวเองเป็นหลัก มีน้ำใจและความเอื้ออาทร ความเป็นญาติมิตรเป็นเครื่องร้อยรัดส่วนต่างๆ ของระบบจัดสรรและแบ่งปันผลผลิต กรรมสิทธิ์เอกชนไม่มีความเด็ดขาด ในหลายกรณีชุมชนและเครือข่ายชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรและผลผลิต

4) ทางด้านสังคมการเมือง ชาวบ้านมีความสัมพันธ์กันผ่านระบบเครือญาติ มีการปกครองและการจัดการความสงบเรียบร้อยภายในโดยระบบอาวุโส มีผู้นำที่มีบารมีได้รับการเคารพและยกย่องในชุมชน สมาชิกชุมชนมีความผูกพันกลมเกลียวเพราะมีความเคารพนับถือในผีบรรพบุรุษเดียวกัน และเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติที่คอยเป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรมของคน ก่อให้เกิดกฎเกณฑ์ข้อห้ามให้ความชอบธรรมแก่การดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีระเบียบแบบแผน รวมทั้งคติทางศาสนา พุทธ พราหมณ์ ที่เข้ามาผสมกลมกลืนในวิถีความคิด ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชน สิ่งเหล่านี้หล่อหลอมให้สมาชิกชุมชน เป็นคนบ้านเดียวกัน อยู่ร่วมกันด้วยความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลและประนีประนอม เมื่อเกิดความแตกแยกขัดแย้งก็จะมีกลไกภายในไกล่เกลี่ยตัดสิน คือ ระบบว่าความโดยผู้อาวุโสและเครือญาติ

5) ชุมชนกับสังคมภายนอก ชุมชนมิได้ตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยวมีการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นในท้องถิ่นเดียวกันในลักษณะเครือข่ายและมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐและทุนมาทุกยุคทุกสมัย การรุกคืบเข้ามาของระบบทุนนิยมและอำนาจรัฐราชการนั้น ได้เข้ามาในลักษณะครอบงำบั่นทอนการดำรงอยู่ของชุมชนทำลายระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง คึงเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพิงตลาด มีการทำลายล้างผลาญทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นฐานดำรงชีวิตของชาวชุมชนให้เสื่อมโทรมลง ทำลายโครงสร้างการปกครองดูแลตนเองของชุมชนให้ขึ้นต่อการปกครองของรัฐและระบบราชการ ทางด้านสังคมวัฒนธรรมเกิดวัฒนธรรมบริโภคนิยม คุณค่าทางวัฒนธรรมที่ดั่งงามในแบบแผนการดำเนินชีวิตถูกทำลายลง ถูกแทนที่ด้วยค่านิยมตัวใครตัวมัน แข่งขันชิงดี เอารอดเอาเปรียบ กอบโกยกำไร ความยกย่องนับถือคนดีถูกแทนที่ด้วยการนับถือเชื่อฟังคนรวย ฯลฯ ซึ่งการใช้ความเจริญ ตามแนวสังคมตะวันตกมาเป็นแบบแผนขึ้นนำการพัฒนาประเทศเป็นความผิดพลาดอย่างยิ่ง เพราะเป็นการทำลายชุมชนทำลายความดั่งงามในอดีต มากกว่าจะเป็นการพัฒนาให้สิ่งดั่งงามในอดีตเจริญงอกงามยิ่งขึ้น

6) ทางเลือกการพัฒนาตามแนวความคิดวัฒนธรรมชุมชน เชื่อว่าแม้ฐานเศรษฐกิจของชุมชนและทรัพยากรจะถูกทำลายเสียหายลงไปบ้าง แต่จิตสำนึก หรือ พลังทางวัฒนธรรม นั้นยังคงอยู่ สามารถสร้างความเข้มแข็งของชุมชนขึ้นมาใหม่ได้ เพียงแต่รูปแบบภายนอกอาจแตกต่างไปจากเดิม หลักสำคัญคือ เป็นการพัฒนาที่ไม่ทำลายล้างสถาบันชุมชน แต่มุ่งให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและอยู่ร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีมีการเสนอทางเลือก ดังนี้

(1) การพัฒนาต้องเริ่มจากฐานวัฒนธรรมชุมชน ต้องรื้อฟื้นคุณค่าดั้งเดิมที่ชุมชนมีมาประยุกต์สร้างสรรค์ทางเลือกขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ไม่ใช่การถอยหลังไปสู่สังคมเก่าในอดีตซึ่งเป็นไปไม่ได้ ต้องสร้างแบบแผนการผลิตและแบบแผนการดำรงชีวิตขึ้นมาใหม่ภายใต้คุณค่าที่ดั้งเดิมแบบดั้งเดิม เช่น การตั้งกองทุนหมู่บ้าน ธนาคารข้าว กลุ่มออมทรัพย์เหล่านี้คือคุณค่าแห่งการสร้างหลักประกันความมั่นคงร่วมกันหรือสวัสดิการของชุมชน นักพัฒนาและปัญญาชนของชุมชนควรร่วมกับชาวบ้านวิเคราะห์ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของชุมชนทำให้ชาวบ้านตื่นและตระหนักในเอกลักษณ์และคุณค่าของตัวเอง ค้นพบจิตสำนึกอิสระของชุมชนเห็นคุณค่าของการรวมตัวเป็นชุมชน เห็นภัยจากการครอบงำจากวัฒนธรรมภายนอกที่เอารัดเอาเปรียบ กระบวนการนี้จะทำให้เกิดอุดมการณ์ต่อสู้ที่มีพลัง

(2) การพัฒนาต้องเน้นกระบวนการกลุ่ม การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อคงความเป็นชุมชนไว้ มิใช่เน้นปัจเจกชนนิยมที่คำนึงถึงแต่การต่อสู้แข่งขันทำลายล้างกันอย่าง การรวมกลุ่มรวมตัวกันในรูปของการจัดการองค์กร เช่น สหกรณ์ สหพันธ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการช่วยเหลือกันและสร้างอำนาจในการต่อรองกับภายนอก สร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนและสร้างความร่วมมือกับคนกลุ่มอื่นในสังคมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันแก้ปัญหา

(3) ทางด้านการผลิตนั้นควรอยู่บนหลักการ ผลิตเพื่อให้ทุกคนมีกินมีใช้แล้วค่อยเอาส่วนที่เหลือส่งออก (ขาย) จากนั้นก็มีการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมภายในประเทศ เน้นใช้ทรัพยากรท้องถิ่น การค้าขายแลกเปลี่ยนภายในเทคโนโลยีที่กำกับเองได้ พัฒนาคุณภาพประชากร เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ หลักการนี้ถูกพัฒนามาอธิบายการสร้างทางเลือกการพัฒนาด้านเกษตรกรรมยั่งยืน ธุรกิจชุมชน และอาชีพทางเลือกอื่นๆ หลายด้านในเวลาต่อมา

(4) ชุมชนต้องมีความสัมพันธ์และใกล้ชิดกับธรรมชาติ ดูแลและรักษามิใช่ทำลายล้างธรรมชาติอย่างการพัฒนากระแสหลัก เพราะธรรมชาติจะช่วยคงความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนไว้ได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐกฤตา มงคล (2554) ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายของกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาหาวิถีวัฒนธรรมที่มีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของคนไทยเชื้อสายของในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ จำนวน 2 กลุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จำนวน 32 ตัวอย่าง และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นไม่วางการ จำนวน 32 ตัวอย่าง รวมทั้งการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา พบว่า วิถีวัฒนธรรมที่มีผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นของคนไทยเชื้อสายของในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน คือ วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนตำบลห้วยยาบที่ผูกพันกับความสัมพันธ์แบบเครือญาติอันมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า การกระทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนจะใช้ภาษาของเป็นภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ ภาษาของทำให้คนของเกิดจิตสำนึกว่าเป็นชุมชนเดียวกันทำให้คนในชุมชนมีความรู้สึกผูกพัน รักใคร่ เป็นพวกพ้องเดียวกัน ได้อย่างลึกซึ้ง คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตลอดจนการนับถือพุทธศาสนาของคนของ การดำเนินชีวิตต่างๆคนของในชุมชนตำบลห้วยยาบอาศัยหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาซึ่งนำไปสู่การจัดระเบียบสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสัมพันธ์ทางสังคม ชุมชนจึงเกิดระเบียบเกิดการพึ่งตนเองนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

วิถีวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อส่งเสริมประชาธิปไตยในพื้นที่ตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน คือ ระบบอุปถัมภ์ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของสังคมไทย ความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งของคนไทยเชื้อสายของ ในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน คือ การปกครองแบบมีส่วนร่วมที่ผสมผสานกับวิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเป็นสำคัญ กล่าวคือ คนของในตำบลห้วยยาบมีวัฒนธรรมที่โดดเด่นและหลากหลายในการพัฒนาจึงพัฒนาโดยใช้การผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองกับสังคมภายนอก อีกทั้งการใช้กระบวนการประชาคมเพื่อแก้ปัญหาและการจัดการปัญหาาร่วมกันแบบกลุ่มทำให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้

ร่วมกัน โดยการนำทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในชุมชนมาร่วมกันแก้ปัญหาเกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง เกิดการพัฒนาและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

นิตยา วรรณกิติร์ (2556) ได้ศึกษา ภูมิปัญญา “ผ้าไหมแพรวาผู้ไทบ้านโพน” : พลวัตและการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในชุมชนโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าในอดีต การทอผ้าไหมแพรวานับเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชนที่มีบทบาทเน้นหนักไปที่การเป็นแหล่งสะสมองค์ความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตต่อมาเมื่อวัฒนธรรมดังกล่าวได้ผูกโยงกับระบบเศรษฐกิจของชุมชนส่งผลให้บทบาทของผ้าทอในฐานะวัฒนธรรมชุมชนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเริ่มเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นการทอผ้าเพื่อจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดการปรับภูมิปัญญาดั้งเดิมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยสำนักแห่งความภาคภูมิใจยังอยู่ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นความสำคัญหลายลักษณะได้แก่ การรวมกลุ่มในการทอผ้าภายใต้ชื่อ กลุ่ม อาชีพสตรีทอผ้าไหมแพรวา ทำให้เกิดองค์กรชุมชนที่ช่วยสร้างความสมานฉันท์ของคนในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความยั่งยืนและเข้มแข็งสมาชิกในกลุ่มต่างเล็งเห็นประโยชน์ร่วมกันก่อให้เกิดการจัดสรรผลประโยชน์ที่เหมาะสมเป็นธรรม รวมทั้งทำให้มีหลักประกันด้านการตลาดเนื่องจากกลุ่มฯ มีการวางแผนด้านการผลิตและการจำหน่าย การจذبบัญชีและการพัฒนาตลาดผ้าไหมให้ใหม่เสมอส่งผลให้ปัจจุบันราคาผ้าไหมแพรวามีราคาสูงโดยสูงสุดราคาถึง ผืนละหนึ่งแสนบาทปัจจัยเหล่านี้ทำให้กลุ่มฯ มีรายได้ร่วมหนึ่งร้อยล้านบาทต่อปีนอกจากนี้ในกระแสสังคมปัจจุบันเหมือนนโยบายของภาครัฐพยายามผลักดันให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็งในการปกครองตนเองผนวกกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านผ้าไหมแพรวาที่โดดเด่นของชาวผู้ไทในชุมชนบ้านโพนชุมชนบ้านโพนจึงได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวเมื่อ พ.ศ. 2551 ความมีชื่อเสียงและความเข้มแข็งของชุมชนชาวผู้ไทบ้านโพนทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศตลอดจนกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ เดินทางมาเยี่ยมชม ศึกษาดูงานและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแพรวาเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ ยังมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ของชุมชนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งสะท้อนให้เห็นบทบาทของภูมิปัญญาการทอผ้าที่เปลี่ยนแปลงไป แต่เดิมภูมิปัญญาการทอผ้าผูกโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชนแต่ในปัจจุบันภูมิปัญญาการทอผ้าถูกนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ด้วยการสร้างเป็นวาทกรรมประกอบผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแพรวาและสินค้าการให้บริการในรูปแบบอื่นส่งผลให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนมีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในขณะที่ยังคงรักษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนไว้

การใช้กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดมา ผสมผสานและประยุกต์ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตสะท้อนให้เห็น การเปลี่ยนแปลงภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนให้กลายเป็นทุนทางวัฒนธรรมเพื่อต่อยอดไปสู่ กิจกรรมชุมชนอื่นๆ นอกจากนี้จะทำให้เกิดความสามัคคีกันในชุมชนแล้วยังเป็นจุดเริ่มต้นของการมี ส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกในชุมชนในรูปแบบของกลุ่มอื่นๆ ที่สัมพันธ์กันความมีชื่อเสียงและ ความเข้มแข็งของชุมชนชาวผู้ไทบ้านโพนยังส่งผลให้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากคณะรัฐบาล เพื่อจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมผู้ไทผ้าไหมแพรวาบ้าน โพนแห่งใหม่ขึ้น โดยเป็น โครงการบริการ วิชาการร่วมกันระหว่าง มหาวิทยาลัยมหาสารคามและเทศบาลตำบลโพนได้รับการสนับสนุน งบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างมูลค่ารวม 51,500,000 บาท มีกำหนดการก่อสร้างให้แล้ว เสร็จปีงบประมาณ 2556-2557

ในปัจจุบันชุมชนผู้ไทบ้านโพนต้องประสบกับภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ภายนอกอย่างมาก โดยเฉพาะระบบทุนนิยมที่เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้น ข้อมูลนำเสนอ เกี่ยวกับพลวัตในการปรับตัวของชุมชน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชุมชนและศักยภาพ ชุมชนที่สามารถใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมซึ่งถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษผสมผสานและปรับตัวเข้ากับยุค สมัยจนสามารถเป็นชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้มาจนถึงปัจจุบันสะท้อนให้เห็นกระบวนการ จัดการธุรกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองที่ชุมชนบ้านโพนมีอยู่โดยเป็นกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ คือการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมการทอผ้า การปรับตัวของชุมชนให้เข้ากับระบบทุนใหม่และการ เปลี่ยนแปลงภูมิปัญญาให้กลายเป็นทุนทางวัฒนธรรม ธุรกิจชุมชนด้านการทอผ้านอกจากมีบทบาท ต่อความเข้มแข็งของชุมชนแล้วยังสามารถพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนด้านต่างๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและยกระดับค่านิยมของคนในชุมชนให้ยอมรับความเชื่อและ แนวคิดที่ทันสมัยแปลกใหม่ นับเป็นพื้นฐานที่ดีในการรองรับการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้าน อื่นๆ ต่อไป

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2557) ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนา ประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านกำบังและหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบตัวบ่งชี้ของการสร้างความเป็นประชาธิปไตยที่ สำคัญ คือ “วัฒนธรรมแบบพลเมือง” อันได้แก่ การสร้างสำนึกของการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำนึกแห่งการรักษากฎหมายและเคารพกฎกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัด การมีจิตสาธารณะ การ ยึดหลักสันติวิธีและการประนีประนอม การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพ ผู้อื่นและการมองโลกในแง่ดี ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยก็คือ ลักษณะที่อยู่ตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมดังกล่าว อันได้แก่ การไม่สนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง ขาด

สำนักแห่งการรักษากฎหมายและการเคารพกฎกติกาของสังคม การมีแนวความคิดเรื่อง จิต
 สาธารณะที่คับแคบ หลักสันตวิธิและการประนีประนอมยังไม่ถูกนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง และ
 ความเข้าใจเรื่องการรู้จักใช้สิทธิของตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่นยังมีน้อย เป็นต้น
 ขณะเดียวกันก็มีข้อเสนอแนะในมิติต่างๆ เพื่อให้วัฒนธรรมแบบพลเมืองเกิดขึ้นได้ในสังคม
 ระดับชุมชนหมู่บ้าน การศึกษานี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดทางสังคมวิทยาการเมืองที่ว่า ระบอบ
 การเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งจะดำรงอยู่ได้จะต้องอาศัยการมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่
 เอื้ออำนวยต่อระบอบการเมืองการปกครองดังกล่าว

ดังนั้น หากจะมีการพัฒนาระบอบการเมืองการปกครองไปในแนวทางประชาธิปไตยก็
 จะต้องมีการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยควบคู่กันไปด้วยเพราะวัฒนธรรม
 ทางการเมืองย่อมมีผลต่อโครงสร้างและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในประเทศนั้นๆ ผล
 การศึกษาได้พยายามชี้ให้เห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ถ้าจะอาศัยเพียงอุดมการณ์
 และรูปแบบทางการเมืองการปกครองเท่านั้น การปกครองย่อมจะไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากถ้า
 ขาดองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยอันหมายถึงประชาธิปไตย
 ที่คนในชาติจะต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นนิสัยในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะอยู่ในบ้าน ในชุมชน อยู่ใน
 สถานศึกษาอยู่ในหน่วยงานหรืออยู่ในกลุ่มเพื่อนก็ต้องยึดหลักของประชาธิปไตยเท่านั้นในการ
 ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ประชาธิปไตยจึงจะเกิดขึ้นในบ้านในเมืองได้อย่างสมบูรณ์และการที่คนในชาติ
 มีคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตยทั้งด้านจิตใจ ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ พฤติกรรมและวิถีชีวิต
 เช่นนี้แล้วนี้ ประชาธิปไตยก็จะสามารถเกิดขึ้นได้จริง การพัฒนาประชาธิปไตยตามแนวคิดนี้ยัง
 เป็นการแก้ไขข้อกล่าวหา สำคัญที่ว่า การเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยมักสนใจใน “รูปแบบ”
 มากกว่า “เนื้อหาสาระ” หรือจิตวิญญาณของประชาธิปไตยที่แท้จริงหรือประเทศไทยเป็น
 ประชาธิปไตยเฉพาะรูปแบบทางการเมืองการปกครองหรือเป็นแต่แบบพิธีการหรือเป็นตัวหนังสือ
 แต่ไม่มีผลใช้บังคับจริงอันสอดคล้องกับลักษณะของวัฒนธรรมไทยที่สนใจใน “รูปแบบ” มากกว่า
 เนื้อหาสาระและสนใจใน วิธีการมากกว่าจุดหมายปลายทางจึงทำให้เกิดลัทธิแก่ระเบียบพิธีการ
 ขึ้นมาปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงวัฒนธรรมเหล่านี้ได้แก่สิ่งต่อไปนี้ เช่น การ
 ปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย จะสนใจในเรื่องวิธีการปกครอง ซึ่งก็คือ “การเลือกตั้ง”
 (แม้ว่าการเลือกตั้งจะเป็นกลไกสำคัญของประชาธิปไตย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ประเทศที่มีการ
 เลือกตั้งจำเป็นต้องมีการปกครองแบบประชาธิปไตยเสมอไป) มากกว่าที่จะสนใจในสิ่งที่เป็เนื้อหา
 สาระหรืออุดมการณ์หรือจิตวิญญาณของประชาธิปไตยหรือวัตถุประสงค์ของการปกครองแบบ
 ประชาธิปไตยที่แท้จริงที่จะต้องมุ่งกระทำสิ่งต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่ดังจะเห็นได้
 ว่า เรื่องที่เป็นประเด็นปัญหาโต้เถียงกันในปัจจุบันคือเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้ง

ซึ่งชาวบ้านไม่ได้ประโยชน์โดยตรงอะไรเลย งานวิจัยนี้ยืนยันว่า การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย ยังขาดองค์ประกอบสำคัญซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย คือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและจากข้อสรุปเช่นนี้ การที่สังคมไทยจะเป็นประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริงได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจเกี่ยวกับการมีระบอบการเมืองการปกครองและมีสถาบันทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดคือ การที่ประชาชนสามารถนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันจนกลายเป็นปกติวิสัยกลายเป็นวิถีชีวิตหรือเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองนั่นเอง

วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน: กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบงและหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เราอาจกล่าวได้ว่าการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ก็คือ “การสร้างประชาธิปไตยที่ฐานราก” นั่นเอง เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองคือรากฐานสำคัญของระบบการเมืองการปกครอง ดังคำกล่าวที่ว่า “ระบอบการเมืองจะเป็นเผด็จการไม่ได้หากคนในชาติไม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ” และวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องที่สามารถปลูกฝังหรือพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ การที่จะทำให้สังคมไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้ จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยหรือความเชื่อในคุณค่าของประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในมโนสำนึกของคนไทยให้ได้ทุกระดับ หากคนไทยมีแนวคิดหรืออุดมการณ์ประชาธิปไตยแล้วก็จะนำไปสู่การมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยที่แสดงออกในทางปฏิบัติ และจะเป็นพื้นฐานของระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยในท้ายที่สุด

การยอมรับกันมากขึ้นจนกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่จะต้องมีการมีเงินเข้ามาเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งทุกระดับ ดังเช่นคำพูดที่ได้ยินกันเสมอว่า “เงินบ่มีหนีไปนา เงินบ่มา กាប់เป็น” หรือคำพูดจากการประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มผู้นำหมู่บ้านที่ได้จากการเก็บข้อมูลในภาคสนามที่ระบุว่า “ในการเลือกตั้งแม้กระทั่งในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านก็ต้องใช้เงินเป็นล้าน” อันแสดงให้เห็นว่าเงินเข้ามามีบทบาทในการกำหนดตัวบุคคลที่เป็นตัวแทนอย่างมากและวัฒนธรรมทางการเมืองเช่นนี้ย่อม เป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การเกิด “ระบบธุรกิจการเมือง” ที่ถือว่าการเมืองคือการลงทุนและยังเป็นต้นตอของการทุจริตด้วยการถอนทุนคืนจากการจัดทำโครงการสาธารณะต่างๆ ของบรรดานักการเมืองทั้งหลายในท้ายที่สุดแล้ว การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเกิดการทำหน้าที่ของการเป็นพลเมือง (Citizenship) ในกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศจนกลายเป็นค่านิยมของประชาชนหมู่มากในสังคม เช่น การมีระเบียบวินัย การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การออกมาวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐบาลของปัจเจกชนเกิดจิตสำนึกในการรวมกลุ่มเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสังคมและชุมชนหรืออาจมีการ

รวมตัวกันคัดค้านโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นในด้านต่างๆ จึงสรุปได้ว่าการปฏิรูปการเมือง ต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาให้ประชาชนมี “จิตสำนึกของความเป็นพลเมือง” ทว่าจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองที่แท้จริงต้องสะท้อนออกมาในตัวคนดังต่อไปนี้ ประการแรก คือการมองสังคมอย่างที่คุณเป็นเจ้าของมีความรู้สึกร้อนรนหนาวกับปัญหาของสังคมและประเทศชาติที่เกิดขึ้นเหล่านั้น รวมถึงการมองเห็นปัญหาสังคมประเทศชาติที่เกิดขึ้นว่า เป็นปัญหาของตัวเองที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ไขด้วย ประการที่สอง เชื่อว่าตนเองมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้และต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา แก้ไข เปลี่ยนแปลงปัญหาสังคมและประเทศชาติที่เกิดขึ้นเหล่านั้น

วงธรรม สรณะ (2553) ศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่น: ศึกษาในจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่นและปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่น ผู้ศึกษาใช้การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถาม สำหรับประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 2,842 คน วิเคราะห์ข้อมูลอาศัยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่นเมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ในแต่ละด้านประชาชนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงและต่ำ โดยจำแนก ดังนี้

1. ด้านการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง จากนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองแก่การปกครองท้องถิ่น คือนำอำนาจให้ท้องถิ่นบริหารจัดการท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งตัวแทน การบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันของท้องถิ่น เป็นการสนับสนุนระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนปกครองตนเอง จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งร้อยละ 46.6 แสดงให้เห็นว่าประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะของการเป็นพลเมืองมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลของการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นดังกล่าว ประชาชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือทางการ (ราชการ/รัฐ) หรือองค์กรปกครองท้องถิ่น ในกรณีที่หน่วยงานที่กล่าวถึงข้างต้นร้องขอไม่เพียงเท่านั้นยังประชาชนมีจิตสาธารณะ โดยการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องที่ตนเองทราบแก่เพื่อนบ้านที่ไม่ทราบหรือทราบข้อมูลไม่ครบถ้วน เป็นการช่วยเหลือและแสดงน้ำใจให้แก่ซึ่งกันเป็นลักษณะพิเศษของประชาชนที่อาศัยในชนบทหรือในท้องถิ่น

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนร้อยละ 30.7 แสดงความคิดเห็นว่าการกำจัดขยะหรือสิ่งปฏิกูล เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่มิใช่หน้าที่ของประชาชน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ควรให้ร่วมมือกันในการดูแลท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตามในด้านนี้พบว่า การรับทราบข้อมูล

ต่างของหน่วยงานจากป้ายประกาศนั้นยังมีระดับไม่สูงมากนักเพราะประชาชน ร้อยละ 34 ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1.1 ปัญหาที่เกิดจากหน่วยงาน คือ ป้ายประกาศของหน่วยงานอาจมีการติดตั้งไม่ทั่วถึง มีน้อยเกินไป อาจเป็นเพราะข้อมูลที่ควรเสนอให้ประชาชนทราบไม่รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

1.2 ปัญหาที่เกิดจากประชาชน คือ ประชาชนในท้องถิ่นขาดความสนใจเกี่ยวกับข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการอ่านจากเอกสารที่ติดประกาศไว้

2. ด้านการยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม ลักษณะหนึ่งของอุดมการณ์ประชาธิปไตย การวิจัย พบว่า ประชาชนให้โอกาสเพื่อนบ้านร่วมแสดงความสามารถในที่สาธารณะ ร้อยละ 41.7 ทั้งนี้เพราะในการรวมกลุ่มของประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งเป็นทุนเดิม เห็นได้จากการข้อมูลที่สะท้อนว่าประชาชนได้ร่วมบำเพ็ญประโยชน์เนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ร้อยละ 62 เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยนับถือศาสนาพุทธ การบำเพ็ญประโยชน์เนื่องในวันสำคัญทางศาสนาดังกล่าว ชาวพุทธมักถือว่าเป็นบุญกุศลแก่ตนเอง พบว่ากรณีที่ประชาชนร้อยละ 60.6 จะเก็บสาธารณะสมบัตินั้นมาใช้ส่วนตัวจนราวกับเป็นเจ้าของ ขณะที่ร้อยละ 41.7 รู้สึกเฉยๆ เมื่อรู้ว่าคนที่รู้จักไปทำลายสาธารณะสมบัติ ซึ่งเป็นสมบัติของส่วนรวมและร้อยละ 28.5 ที่เห็นถนนชำรุดแล้วโทรฯ แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มาดำเนินการทำให้วิเคราะห์ได้ว่าหากสาธารณะสมบัติถูกทำลายประชาชนบางส่วนอาจจะไม่ช่วยดูแลซึ่งส่งผลกระทบต่อในแง่ของการยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งการร่วมดูแลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นคุณลักษณะประชาธิปไตยประการหนึ่งของพฤติกรรมประชาธิปไตย

3. ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สำหรับการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ผู้ตอบในข้อนี้ ถึงร้อยละ 82 จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นให้ความเป็นกันเองเพราะส่วนใหญ่จะรู้จักกันเป็นการส่วนตัว ดังนั้นในการสื่อสารระหว่างกันจึงมีความสุภาพและเป็นกันเองโดยไม่แบ่งชนชั้น เป็นลักษณะของการยึดหลักความเสมอภาค ประชาชนในรัฐจะต้องมีความเสมอภาคกัน เช่น ความเสมอภาคทางกฎหมายความเสมอภาคทางโอกาส ความเสมอภาคทางการเมือง เป็นต้นพบว่า ในด้านของการเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ที่ปรากฏในท้องถิ่นนั้นควรจะได้รับเสริมสร้างความเข้มแข็งให้มากและควรส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพราะในทุกๆ ด้านสามารถพัฒนาได้ โดยเฉพาะด้านการยอมรับมติหรือกติกาที่ท้องถิ่นหรือ กลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นร่วมกันกำหนดขึ้น การเข้าแถวเพื่อรับบริการตามลำดับก่อนหลังของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า มีการปฏิบัติในเกณฑ์สูงถึงร้อยละ 56.2 ข้อมูลบางส่วนที่ประชาชนสะท้อนออกมาสามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนมีความเข้าใจบริบทของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4. ด้านการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จากผลการวิจัยพบว่าในท้องถิ่นเกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคมท้องถิ่นเห็นได้จากข้อมูลที่ถามว่าหากผู้ที่เสนอความเห็นมีระดับการศึกษาต่ำกว่าตนเองก็จะไม่ให้ความสำคัญซึ่งระดับของพฤติกรรมนี้ สูงถึง ร้อยละ 61.3 หากจะส่งเสริมให้ประชาชนเปิดใจให้กว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างจริงใจย่อมเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงบวกได้อีกทางหนึ่ง

5. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า การเมืองระดับชาติได้แทรกซึมเข้าสู่การเมืองในทุกระดับ เห็นได้จากการจัดเวทีปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองระดับชาติ การรณรงค์ทางการเมือง ข่าวสารการเมือง ซึ่งล้วนแต่มีส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นซึมซับกิจกรรมทางการเมืองเหล่านั้น การรวมกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์ การสังเกตการณ์ทางการเมืองการนับคะแนนการเลือกตั้ง จากการวิจัยพบว่า มีประชาชนร้อยละ 55.2 ร้องเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ตรวจสอบ แสดงให้เห็นว่าประชาชนต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น แต่การไปร้องเรียนโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องหรือผิดข้อมเป็นสิ่งที่ไม่ควรระมัดระวังเพราะสะท้อนให้เห็นถึงภาวะของความไม่เข้าใจบริบทของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

สุรศักดิ์ พิมพ์เสนและคณะ (2545) ศึกษาการศกษภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไทบ้านโพน อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีชื่อเสียงด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและการผลิตผ้าไหมแพรวาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างเป็นธรรม

ผลการวิจัยพบว่าชุมชนผู้ไทบ้านโพนยังมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหนียวแน่น มีการนับถือพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็ง มีการทำบุญตามจารีตประเพณี 12 เดือน สำหรับบุญประเพณีที่ชาวบ้านโพนให้ความสำคัญและจัดได้ยิ่งใหญ่ที่สุด คือ บุญบั้งไฟ ด้านวัฒนธรรมการผลิตผ้าไหมแพรวา พบว่าสตรีชาวผู้ไท บ้านโพนมีความสามารถทอผ้าไหมแพรวาได้ตั้งแต่อายุประมาณ 8 ขวบ ปัจจุบันประมาณ 90% ของครอบครัวชาวบ้านโพนยังทอผ้าไหมแพรวาและความงดงามของผ้าไหมแพรวาทำให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนผู้ไทบ้านโพน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษา เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ในการวิจัยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้จะใช้ข้อมูล 2 ชนิด คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ดังนี้

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในชุมชนและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนบ้านโพน กรรมการชุมชนบ้านโพน ปราชญ์ชาวบ้านบ้านโพน และชาวบ้านโพน เป็นต้น

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ก่อนแล้ว เช่น รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากหนังสือ วารสาร ข้อมูลรายงานของหน่วยงานราชการต่างๆในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อประกอบและเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key

Informant) รวมทั้งหมด จำนวน 12 คน ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มประชากรของชุมชน โดยแบ่งออกเป็น

1. ผู้นำชุมชนบ้านโพน จำนวน 3 คน
2. กรรมการชุมชนบ้านโพน จำนวน 3 คน
3. ปราชญ์ชาวบ้านบ้านโพน จำนวน 3 คน
4. ชาวบ้านโพนบ้านโพน จำนวน 3 คน

ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในหลากหลายมุมมองภายใต้วิถีวัฒนธรรมเดียวกันในบริบทของชุมชน โดยการสัมภาษณ์ในแบบเจาะลึก (In-depth Interview) รวมทั้งสิ้น 12 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบนำสัมภาษณ์ (Interview Guides)

ผู้ศึกษากำหนดหัวข้อรายการต่างๆ ที่ต้องการจะศึกษาและรวบรวมโดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือแบบชี้นำ (Guided Interview) โดยในแบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดที่มีคำสำคัญที่ต้องการ โดยการสัมภาษณ์จะเป็นการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและจัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งอยู่ภายใต้หัวข้อที่ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนด วิธีการสัมภาษณ์รูปแบบนี้ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในหัวข้อคำถาม ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกไม่เป็นทางการมากนักจึงสามารถสอบถามข้อมูลในเชิงลึกได้และสะดวกต่อการรวบรวมข้อมูล

3.2 วิธีการสังเกต (Observation)

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) โดยการเข้าไปอยู่ในชุมชนในช่วงของการเก็บข้อมูล เพื่อคุ้ปรากฏการณ์ในเชิงกายภาพของพื้นที่และของคน และเพื่อให้เห็นพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของคนในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เอกสารของทางราชการจากหน่วยงานต่างๆ ข้อมูลจากเว็บไซต์ บทความ หรือเอกสารทั้งที่สร้างขึ้นโดยหน่วยงานท้องถิ่นหรือโดยชุมชนเอง เพื่อมาเป็นหลักฐานยืนยันข้อมูลที่ได้จากการลงศึกษาในพื้นที่ชุมชน โดยการสัมภาษณ์หรือจากการสังเกตในพื้นที่ที่ศึกษา

4.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสำรวจพื้นที่ของชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.2.1 การสัมภาษณ์ประชากรศึกษาหรือกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ตามเงื่อนไขของการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อให้ได้ประเด็นตามกรอบการวิจัย

4.2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตคนในชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสังเกตกระบวนการต่างๆ ตามวิถีชีวิตของชาวภูไทบ้านโปน อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ทราบถึง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทบ้านโปน อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้ศึกษาเข้าไปอยู่ในพื้นที่ชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเพื่อเป็นการสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวผู้ศึกษาเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และจากวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี เป็นกรอบในการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาออกเป็นประเด็น โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยผู้ศึกษาได้ยึดตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา นำข้อมูลที่ได้จากการลงศึกษาในพื้นที่ จากเอกสารต่างๆ จากหน่วยงานราชการ จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหลักแนวคิดที่ว่า “สังคมประชาธิปไตยที่มีวัฒนธรรมแบบใดย่อมก่อให้เกิดประชาธิปไตยที่เอื้ออำนวยต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม/ชุมชนนั้นๆ เช่นนั้น” เป็นกรอบในการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลการนำเสนอผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1. บริบทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. วัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น
4. ข้อเสนอแนะ

1. บริบทของชุมชนภูไทบ้านโพนอำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ขนาดและที่ตั้ง

เทศบาลตำบลโพน ตั้งอยู่ระหว่าง กิ่งอำเภอสหัสขันธ์ กับ อำเภอสมเด็จ มีเนื้อที่ 7.66 ตารางกิโลเมตร เทศบาลตำบลโพน แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน อยู่ห่างจากตัวจังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ 78 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 560 กิโลเมตร มีพื้นที่ 7.66 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ราบสลับเชิงเขาภูมิอากาศเขตร้อน สภาพทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำไร่ รองลงมาเป็นที่นา และเป็นที่อยู่อาศัย และพื้นที่สาธารณะประโยชน์ส่วนน้อย (เทศบาลตำบลโพน 2559)

ภาพที่ 4.1 แผนที่ตำบลโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 ประชากร

มีประชากร 2,843 คน (ณ สิงหาคม 2559)

จำนวน 815 ครัวเรือน

ชาย 1,384 คน

หญิง 1,459 คน

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงจำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุ (ปี) (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2559)

อายุ	ชาย	หญิง	รวม
0-5 ปี	76	76	152
6-15 ปี	172	177	349
16-25 ปี	168	180	346
26-59 ปี	790	729	1,519
60 ปี ขึ้นไป	188	241	429

1.3 เศรษฐกิจและสังคม

อาชีพหลักของชาวบ้านโพนคือ ทำนา รองลงมา คือ ทำไร่ อ้อย ทำสวนพุทรา และ ทำสวนยางพารา เมื่อว่างจากการประกอบอาชีพหลักชาวบ้านที่เป็นผู้หญิงจะทอผ้า โดยเป็นสมาชิก กลุ่มทอผ้าไหมของสหกรณ์ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน กภาพสินธุ์ จำกัด จำนวน 700 ครั้วเรือน การทอผ้าเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนบ้านโพนได้มีรายได้ และมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้นและมี “สหกรณ์ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน กภาพสินธุ์ จำกัด” เป็นแหล่งท่องเที่ยว เกี่ยวกับกิจกรรมผ้าไหมเป็นแหล่งขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหม รวมทั้งสินค้า OTOP ของชุมชน และมี “ศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทผ้าไหมแพรวา” ตั้งอยู่ ณ เทศบาลตำบลโพน หมู่ที่ 2 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของชาวผู้ไท มีบ้านเรือนไทย 4 หลัง ประกอบด้วย อาคารพิพิธภัณฑ์ผู้ไท อาคาร วิจิตรแพรวา อาคารเรือนผู้ไท 4 หลัง ได้แก่ เรือนเบญจมาศ เรือนดาวเรือง เรือนทานตะวัน เรือน พุดตาล และอาคารจำหน่ายของที่ระลึก ภายในมีการจัดแสดงวิถีชีวิตของชาวผู้ไทบ้านโพน รวมทั้ง เวทีการแสดงกลองแจ้และลานจ้อครูดเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

มีสถานศึกษา 1 แห่ง ชื่อ โรงเรียนชุมชน โพนพิทยาคม สังกัดสำนักงาน ประถมศึกษาแห่งชาติ ทำการสอนตั้งแต่อนุบาล 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ข้าราชการครูส่วนใหญ่เป็นคนใน ชุมชนบ้านโพนโดยกำเนิด จึงเป็นกลไกสำคัญที่เป็นแกนนำในการสืบสานดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ของชนเผ่าผู้ไท มีการจัดหลักสูตรการทอผ้าไหมแพรวาแก่เด็กและเยาวชน มีผลต่อการส่งเสริมและ พัฒนาศักยภาพของชุมชนผู้ไทบ้านโพน และในทุกวันพุธจะมีการกำหนดให้ครูและนักเรียนทุกคน แต่งกายด้วยด้วยชุดผู้ไท ซึ่งเป็นการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกรักใน วัฒนธรรมของชาวผู้ไทได้เป็น อย่างดี

ชาวผู้ไทบ้านโพนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ในชุมชนบ้านโพน มีวัด 3 แห่ง ได้แก่ วัดโพธิ์ชัย วัดโพธิ์ศรีวิสัยและวัดป่ารังศรีपालิวันวัดเป็นแหล่งบ่มเพาะจิตสำนึกความคิด ความเชื่อและแบบแผนวิถีการดำเนินชีวิตตามความเชื่อในพุทธศาสนาในขณะที่เดียวกันก็ยังมี ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจสิ่งเหนือธรรมชาติและนับถือผี ทั้ง ผีบรรพบุรุษ ผีบ้านผีเรือน ผีไร่ ผีนา ผีตาแฮก เป็นต้น ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและยังมีสถานที่สำคัญที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือไม่ แพ้กัน ได้แก่ ศาลหลักเมืองบ้านโพน เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวผู้ไทบ้านโพนให้ความเคารพนับถือและ ศรัทธา เชื่อว่าศาลหลักเมืองจะคุ้มครองชาวบ้านโพนให้อยู่อย่างมีความสุข โดยก่อปูนซีเมนต์เป็น แท่นและมีไม้ยอและไม้ค้อนเป็นหลักอยู่ภายใน ดอนหอ หรือดอนเจ้าปู่ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อีก แห่งหนึ่งที่ชาวบ้านโพนให้ความเคารพนับถือและเชื่อว่าเป็นผู้ปกป้องรักษาชาวบ้านโพนให้อยู่ดีมี ความสุขและรอดพ้นจากอันตรายต่างๆ

นอกจากนี้ยังมีประเพณีท้องถิ่นตาม “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ที่ชาวบ้านปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยมีทั้งประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนาและตามความเชื่อเรื่องผีตามแบบอย่างบรรพบุรุษ

ในปัจจุบันนี้ การแพทย์มีความเจริญคนภูไทบ้าน โพนส่วนใหญ่เมื่อมีการเจ็บป่วยก็จะไปหาแพทย์แผนปัจจุบัน มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้าน โพน ให้บริการแก่ประชาชนเขตเทศบาลตำบลโพนและเขต อบต. โพน ทั้งหมดรวม 10 หมู่บ้าน แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังคงรักษาโดยวิธีการแบบดั้งเดิมเหมือนในอดีต ซึ่งยังมีความเชื่อในเรื่องของการรักษาหรือฮีต คลองอยู่ ถ้าผิดฮีตแล้วจะรักษาไม่หาย หมอต่างๆที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตและความเชื่อของภูไทบ้าน โพน ซึ่งก็มีหลายชื่อเรียกต่างๆ กัน ได้แก่ หมอเป่า หมอทรง หมอธรรม หมอเหยา เฒ่าจ้ำ

ชาวบ้านใช้ภาษาภูไทเป็นภาษาหลักในการสื่อสารทั้งในชุมชนและกับคนต่างถิ่น และยังมีการใช้ภาษาพื้นเมือง ไทย-อีสาน หรือภาษากลาง และยังมีผู้สูงอายุบางคนยังคงเขียนอักษรภูไทภาษาภูไท หรือ ผู้ไท เป็นภาษาเฉพาะซึ่งแตกต่างจากภาษาอีสานทั่วไป

คนภูไทบ้าน โพนในปัจจุบัน มีการแต่งกายตามยุคสมัยเหมือนกับคนอีสานทั่วไป มีการแต่งกายแบบภูไทให้เห็นบ้าง แต่เมื่อมีงานบุญประเพณีในท้องถิ่นชาวภูไทบ้าน โพนจะแต่งกายที่เรียกว่าเป็นเอกลักษณ์ของการแต่งกายของเผ่าภูไท (คำสอน สระทอง, สัมภาษณ์ 2559)

2. ประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้าน โพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ประชาธิปไตยท้องถิ่นในฐานะที่เป็นระบอบการปกครอง

การปกครองของชุมชนภูไทบ้าน โพน แบ่งออกเป็น 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1,2,3,4 และ 5 มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำทางด้านการปกครองในแต่ละหมู่บ้าน มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และมีเทศบาลตำบลโพนเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับคนในพื้นที่เทศบาลตำบลโพน มีนายกเทศมนตรีเป็นผู้ที่ทำหน้าที่บริหารงบประมาณร่วมกับสมาชิกสภาท้องถิ่นและข้าราชการส่วนท้องถิ่น การปกครองของชุมชนภูไทบ้าน โพนมีการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ผสมผสานกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เนื่องจากคนบ้าน โพนเป็นคนภูไทโดยส่วนใหญ่ มีวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ตามแบบภูไทชุมชนบ้าน โพน โดยส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 90 เป็นคนภูไท ที่เหลือเป็นคนไทยอีสานและคนไทยเชื้อสายอื่นที่แต่งงานกับคนภูไทบ้าน โพน คนบ้าน โพนอาศัยอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติ พี่พาทอาศัยกัน ยึดถือจารีต ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น การปกครองจะยึดหลักประชาธิปไตยที่ผสมผสานกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน โดยยังคงความ

เป็นญาติบ้านโพนตามบรรพบุรุษดั้งเดิมเอาไว้ ให้ความสำคัญกับคนในชุมชน ยึดหลักการ ประนีประนอม การดำเนินกิจกรรมในชุมชนจะใช้หลักการปรึกษาหารือกันร่วมกันคิด ร่วมกันทำ โดยทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคกันในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่ คำนึงถึงฐานะทางสังคม ระดับการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เคารพเสียงส่วนใหญ่ แต่ก็ไม่ใช่ละเลยเสียงส่วนน้อย มีเหตุผลและยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ยึดคนในชุมชนเป็นหลักใน การพัฒนา โดยการพัฒนาชุมชนเริ่มจากค้นหาสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชน เช่น ภูมิปัญญาเรื่องการทอผ้า ไหมแพรวา การจักสาน การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ชุมชนมีแหล่งน้ำสาธารณะ เป็นต้น โดยอาศัย ตัวแทน (ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น) เป็นแกนนำการขับเคลื่อนในการ เข้าไปจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลโพน) เพื่อนำงบประมาณ นั้นๆ มาพัฒนาในหมู่บ้าน/ชุมชนของตนตามความต้องการของชาวบ้านผ่านกลุ่มอาชีพต่างๆ ใน ชุมชนหรือผ่านนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชนของตนเป็นสำคัญ (สำเนียง ปัสสะ, สัมภาษณ์ 2559)

โดยพื้นฐานคนบ้านโพนเป็นคนรักสงบ มีจิตใจดี โอบอ้อมอารี เอื้ออาทรต่อกัน อยู่กันแบบเครือญาติ ซึ่งเป็นลักษณะพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จะมีตระกูลที่เป็นแกนนำ หลักๆในพื้นที่อยู่ไม่กี่ตระกูล ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านก็จะมาจากผู้ที่อยู่ในตระกูลใหญ่ใน หมู่บ้าน จะเห็นได้จากนามสกุลของผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล) จะเป็นนามสกุล ที่มาจากตระกูลใหญ่ หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับตระกูลใหญ่ในหมู่บ้าน มีส่วนน้อยที่มาจาก ตระกูลอื่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่โดดเด่นและเสียสละเพื่อชุมชน สร้างสมคุณงามความดี และความน่าเชื่อถือมานาน ในกรณีผู้นำท้องถิ่น (นายกเทศมนตรี) ก็เช่นกัน เป็นผู้ที่ได้รับการ สนับสนุนจากผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านซึ่งมีฐานเสียงในชุมชนเป็นทุนเดิมอยู่ก่อนแล้ว จะเห็นได้ ว่าผู้นำชุมชนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกผู้นำท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลหลาย ประการ คือส่วนหนึ่งมาจากความสนิทชิดเชื้อทางสายโลหิต การเป็นเครือญาติ จากการเคยอุปถัมภ์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือจากการเชื่อถือ เชื่อฟังตามผู้นำหรือผู้อาวุโสในชุมชน เป็นต้น ซึ่งมีผลดีต่อ ชุมชน คือทำให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวในการติดต่อประสานงานการบริหารจัดการงาน/ กิจกรรมต่างๆเป็นไปด้วยความราบรื่น รวดเร็ว มีปัญหาและความขัดแย้งในการบริหารจัดการใน ชุมชนน้อย

ในการเลือกผู้นำ ชาวบ้านโพนจะเลือกผู้นำที่กล้าแสดงออก สามารถติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานราชการและสามารถแก้ไขปัญหาให้กับคนในชุมชนได้ เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ซึ่งผู้นำที่ชาวบ้านโพนเลือกจะเริ่มมาจากการเป็นอาสาสมัครหรือตัวแทนกลุ่ม เช่น อสม. ประธานกลุ่มอาชีพในชุมชน เป็นต้น แล้วจึงค่อยๆเลื่อนฐานะขึ้นมาเป็นผู้นำชุมชน เช่น

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำหนด แล้วจึงก้าวเข้าสู่การเป็นนักการเมืองท้องถิ่นเช่น สมาชิกสภาเทศบาล หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น ตามลำดับ (เสริมศักดิ์ ราชติกา, สัมภาษณ์ 2559)

ชาวบ้าน โพนจะให้ความสนใจและร่วมมือในกิจกรรมต่างๆของชุมชนเป็นอย่างดี หากมีกิจกรรมที่ต้องขอความร่วมมือจากชาวบ้านในชุมชน ผู้นำชุมชนก็จะจัดประชุมประชาคมในตอนเย็นเพื่อแจ้งเรื่องราวต่างๆ ให้ชาวบ้านได้รับทราบและถือโอกาสขอความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้าร่วมประชุมหรือการเข้าร่วมเป็นกรรมการต่างๆของเทศบาลหรือหน่วยงานของรัฐอื่นๆ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางชุมชน เทศบาลหรือหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น โดยจะให้ทุกคนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งผู้อาวุโส คนหนุ่มสาว ผู้ชาย ผู้หญิง ก็ล้วนมีสิทธิได้รับคัดเลือกอย่างเท่าเทียมกัน การประชุมจะเป็นไปในลักษณะของการปรึกษาหารือและร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อตักตวงแนวทางดำเนินการดำเนินงานในกิจกรรมนั้นๆ หากเห็นว่าเรื่องใดที่เป็นประโยชน์กับชุมชนก็จะมีความเห็นพ้องต้องกันแต่หากมีความคิดเห็นที่แตกต่าง ก็จะร่วมกันพิจารณาว่าความเห็นที่ต่างต่างนั้นมีผลกับความเห็นส่วนใหญ่หรือไม่อย่างไร หากสามารถปรับแนวความคิดเห็นไปในทางเดียวกันได้ก็จะเลือกแนวทางตามเสียงส่วนใหญ่แต่ก็จะผสมผสานแนวคิดของเสียงส่วนน้อย

เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชนบ้าน โพน การแก้ไขปัญหาของชุมชนจะเป็นในลักษณะของการประชุมประชาคมเพื่อให้ทุกคนในชุมชนได้ใช้เวทีประชาคมในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย โดยผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลฯ จะเป็นแกนนำหลักในการจัดประชุมและเป็นไปในลักษณะของการปรึกษาหารือโดยอาศัยความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ซึ่งมีความสนิทสนม กู้้นเคยกันเป็นสะพานเชื่อมในการสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เกิดความแน่นแฟ้นและอาศัยความเป็นญาติของกันบ้าน โพนซึ่งมีวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ ตามแบบภูไทด้วยกันมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชน และจะใช้ภาษาภูไทในการสื่อสารระหว่างกัน การประชุมประชาคมอธิบายและแสดงความคิดเห็นต่างๆทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน และเมื่อมีความคิดเห็นในมุมมองที่แตกต่างก็จะใช้หลักการประชาธิปไตย คือใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ ขอมรับฟังและเคารพการตัดสินใจของเสียงส่วนใหญ่ในชุมชน แต่ก็ไม่ละเลยเสียงส่วนน้อยโดยที่ประชุมจะใช้การบูรณาการร่วมกัน คือพิจารณาความคิดเห็นที่เป็นเสียงส่วนน้อยว่ามีสิ่งใดที่สามารถนำมาปรับใช้ได้กับความเห็นของคนส่วนใหญ่ก็จะเลือกเอาเฉพาะในส่วนที่ดีโดยยึดประโยชน์ของชุมชนส่วนรวมเป็นหลักและคนบ้าน โพนจะยึดถือหลักธรรมคำสอนตามหลักพระพุทธศาสนาในการอยู่ร่วมกันทำให้คนในชุมชนเป็นคนมีเหตุผล ประนีประนอม อุดหนุนอดกลั้น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เสียสละและรู้จักให้

อภัยทำให้สังคมบ้านโพนเป็นชุมชนที่สามัคคีรักใคร่ปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (สำเนียง ปัสสะ, สัมภาษณ์ 2559)

นอกจากนี้ชาวบ้านโพนยังมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาเทศบาล คณะผู้บริหารท้องถิ่น) ที่พวกเขาได้เลือกเข้าไปทำหน้าที่ว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆให้กับคนในชุมชนและพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น ดังนั้นคนในชุมชนบ้านโพนจึงให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการติดตามการทำหน้าที่ของตัวแทน โดยเฉพาะการแก้ปัญหา เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง พืชพันธุ์ทางการเกษตรได้รับความเสียหาย เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ส่วนเรื่องโครงการอื่นๆ ที่เทศบาลดำเนินการชาวบ้านจะให้ความสนใจเฉพาะกรณีที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนและคนในชุมชนเท่านั้น ส่วนเรื่องอื่นชาวบ้านจะมองว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาลแต่ถ้าหากเทศบาลขอความร่วมมือเช่นขอเชิญเข้าร่วมประชุมหรือขอเชิญชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางเทศบาลจัดชาวบ้านก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากคนภูไทบ้านโพนมีความภาคภูมิใจในความเป็นภูไทบ้านโพนเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นคนในชุมชนทุกคนจะยินดีและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเทศบาลหรือหน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้นก็ตาม (นางลักษณ์ ศรีบุญจันทร์, สัมภาษณ์ 2559) ซึ่งจะเห็นได้ว่าชาวภูไทบ้านโพนมีจิตสำนึกตระหนักรักในชุมชนของตนเองอันถือเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งเกิดจากชุมชนเองอันนำไปสู่การวางรากฐานของการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าหลักการอยู่ร่วมกันของชุมชนภูไทบ้านโพน มีลักษณะของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือซึ่งเป็นหลักประชาธิปไตยที่เชื่อมั่นและให้อำนาจประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการปรึกษาหารือร่วมถกแถลงอภิปรายข้อปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบเพื่อโน้มน้าวคนอื่นและกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์และความเห็นแตกต่างกันด้วยข้อมูลและเหตุผลอันจะนำไปสู่การแสวงหาทางออกที่เห็นพ้องต้องกันหรือฉันทามติ ในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ ตลอดจนการตัดสินใจทางการเมืองต่างๆกระบวนการปรึกษาหารือในระบบประชาธิปไตยจากการพูดคุยและถกเถียงกันจะนำไปสู่การสร้างสัญญาประชาคมร่วมกันกระบวนการปรึกษาหารือนี้จะช่วยทำให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่มากกว่าแค่การเข้าคูหาเพื่อเลือกตั้งเท่านั้น เพราะในกระบวนการปรึกษาหารือนี้ ประชาชนทุกคนจะร่วมกันใช้ข้อมูลและเหตุผลเป็นเครื่องมือหลักในการแสดงออกซึ่งจุดยืน ตลอดจนมีโอกาสที่จะโน้มน้าวจิตใจของคนอื่นๆ ให้คล้อยตามเหตุผลของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งเสียงข้างมากและเสียงข้างน้อย เพื่อที่สุดท้ายจะนำไปสู่การตัดสินใจร่วมกันอย่างเข้าใจ (<https://th.wikipedia.org/wiki/>) ดังที่ ฮาเบอร์มาส (Habermas) (อ้างใน ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2549) ได้กล่าวถึงกระบวนการปรึกษาหารือในระบบประชาธิปไตย

ว่าไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการของผู้มีอำนาจที่อยู่เหนือตัวเราขึ้นไป หากแต่เป็นเรื่องของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างเข้าอกเข้าใจของพลเมืองทุกๆ คนที่เข้าร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างกันที่จะทำให้พลเมืองของรัฐนั้นสามารถร่วมกันจรรโลงสังคมและสร้างกฎระเบียบใหม่ที่เป็นธรรมในสังคมได้อย่างที่พวกเขาต้องการได้อย่างยั่งยืนรากฐานของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือวางอยู่บนกรอบคิดที่ว่า ความชอบธรรมทางการเมืองของระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่การยอมรับในเรื่อง “การให้ความสมเหตุสมผลแบบสาธารณะ” (public justification) โดยความสมเหตุสมผลนี้ก็แน่นอนว่าจะต้องวางอยู่บน Rationality หรือ Reason ที่ยังสมเหตุสมผลในเชิงศีลธรรมด้วย ซึ่งเป็นลักษณะการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนบ้านโปนเป็นสิ่งที่ชาวชุมชนบ้านโปนต่างก็รับรู้และยึดถือปฏิบัติกันมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมหรือการแสดงความคิดเห็นเพื่อลงมติในงาน/โครงการใดๆ ทั้งในระดับหมู่บ้านหรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นๆ ชุมชนบ้านโปนจะร่วมกันพิจารณา แลกเปลี่ยนข้อมูลและปรึกษาหารือร่วมกันอย่างเสรี โดยใช้หลักเหตุผล บางครั้งเมื่อมีความขัดแย้งและไม่ยอมรับเหตุผลของคนที่ไม่เห็นต่างจากตน ก็จะใช้หลักฉันทามติของเสียงส่วนใหญ่โดยมีผู้อาวุโสที่ชาวบ้านโปนให้ความเคารพนับถือ เป็นผู้ให้เหตุและผล ไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้ง มีผู้นำในชุมชนช่วยโน้มน้าวให้ทุกคนทุกฝ่ายอดทนอดกลั้นกับเหตุผลที่เห็นต่าง การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยที่เป็นลักษณะการปรึกษาหารือของชุมชนภูไทบ้านโปนนั้น ทำให้สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันไตร่ตรองและพิจารณาข้อมูลร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันก่อนการตัดสินใจลงมติอย่างมีเหตุผลโดยเป็นเหตุผลที่ใช้ภายใต้ค่านิยมที่ยอมรับและเคารพในหลักการเรื่องเสรีภาพและความเท่าเทียมกันของบุคคล และมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างกันเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2.2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นในฐานะที่เป็นอุดมการณ์

ชาวบ้านโปนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธแต่ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมจากบรรพบุรุษสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน การนับถือผีบรรพบุรุษและผีอื่นๆ การเชื่อในอำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติ รวมทั้งการเคารพนับถือผู้อาวุโสยังคงอยู่ในสายเลือด จิตวิญญาณของคนภูไทบ้านโปน หล่อหลอมกลมกล่อมกลายเป็นรากเหง้าทางความคิด ความเชื่อ ที่สืบต่อกันมาและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น การเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผสมผสานกับความเชื่อตามแบบพุทธศาสนาทำให้ทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ของคนบ้านโปนเป็นลักษณะเชื่อในเรื่องบุญ บาป เชื่อในกฎแห่งกรรม เชื่อเรื่องนรก สวรรค์ เชื่อเรื่องผี เรื่องเทวดา ทำให้คนบ้านโปนเป็นคนที่รู้จักคิด รู้จักชอบ รู้ชั่ว รู้ดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาปและอยู่บนพื้นฐานของหลักเหตุและผล หากมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชนหรือมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนที่ต้องตัดสินใจ คนบ้านโปนก็จะปรึกษาหารือขอคำแนะนำกับผู้อาวุโสที่ชาวบ้านโปนนับถือเพื่อขอคำชี้แนะแนวทาง และจะจัดประชุม

ประชาคมเพื่อปรึกษาหารือและลงความเห็นกันอีกครั้ง โดยที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งผู้ใหญ่ คนหนุ่มสาว ผู้ชาย หรือผู้หญิง ซึ่งระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบบที่ทำให้สมาชิกในสังคมจะต้องแสดงออกซึ่งเหตุผล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อกันว่าการดำเนินการใดๆ หากเป็นไปตามหลักเหตุและผลแล้ว ย่อมจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและสังคมได้อย่างไม่มีขีดจำกัด แต่หากสิ่งใดที่ชาวบ้านเห็นว่าจะส่งผลกระทบต่อกระเทือนถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนแล้วก็จะหลีกเลี่ยงเนื่องจากเชื่อว่าจะทำให้เกิดอันตรายหรือสิ่งไม่ดีกับชุมชนของตนทำให้ชุมชนบ้าน โพนกลายเป็นชุมชนที่สงบ น่าอยู่ เนื่องจากสมาชิกในชุมชนยึดถือปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณี อยู่ในกรอบกฎ กายของชุมชน

จากพื้นฐานความคิดความเชื่อของคนภูไทบ้าน โพน เกิดจากการนับถือ พระพุทธศาสนาผสมผสานกับวัฒนธรรมความเป็นภูไทดั้งเดิมของชุมชน ทำให้คนภูไทบ้าน โพนมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรมเก่า ยอมรับในเรื่องบุญวาสนา ดังนั้น การที่บุคคลใดจะมีฐานะทางสังคมอยู่ในชุมชนบ้าน โพนอย่างไรนั้น คนในชุมชนเชื่อว่าเกิดจากบุญวาสนาบารมี เช่น ตระกูลที่จะเป็นผู้นำทางพิธีกรรมที่ติดต่อกับภูตผีวิญญาณก็จะถ่ายทอดสืบต่อให้ลูกหลาน หากมีคนอื่นนอกตระกูลจะเป็นผู้สืบทอดก็จะเป็นผู้ที่มีลักษณะพิเศษที่ชาวบ้าน โพนเรียกว่า “ถูกผีเลือก” ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษจากคนอื่น กรณีของผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นหรือนักการเมืองท้องถิ่นก็เช่นกัน หากผู้ใดเป็นผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้นำหรือชนะการเลือกตั้ง ชาวบ้าน โพนเชื่อว่าเกิดจากบุญวาสนา บารมี เคยสร้างสมบุญไว้เยอะตั้งแต่ชาติปางก่อนทำให้ชาตินี้ได้กลับมาดูแลปกครองประชาชนคนภูไทบ้าน โพน ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีลักษณะพิเศษ ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นที่ชาวบ้าน โพนเลือกและให้การยอมรับมาเป็นผู้นำของคนในชุมชนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน กว่าที่จะเป็นที่ยอมรับของคนชุมชนบ้าน โพนต้องใช้ความสามารถและระยะเวลาในการสร้างความน่าเชื่อถือ และเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อส่วนรวมสามารถนำพาชุมชนบ้าน โพนให้พัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ (เลื่อน หาระธา, สัมภาษณ์ 2559)

อุดมการณ์ประชาธิปไตยมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก เป็นจุดเริ่มต้นของการปลุกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้ก่อเกิดขึ้นในสังคม เมื่อสมาชิกในสังคมมีความคิด ความเชื่อ มีอุดมการณ์เดียวกันแล้วย่อมนำมาซึ่งพลังในการขับเคลื่อนและผลักดันความเป็นประชาธิปไตยให้พัฒนาขึ้นในสังคมนั้นๆ อุดมการณ์ประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับการปลุกฝัง เรียนรู้ และเข้าใจการถ่ายทอดมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญผู้นำครอบครัวต้องทำตัวเป็นแบบอย่าง เป็นผู้ที่มิมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ประนีประนอม และควรปลุกฝังส่งเสริมการเรียนรู้

และความเข้าใจหลักประชาธิปไตยในโรงเรียน สถาบันการศึกษาทุกระดับเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และซึมซับความเป็นประชาธิปไตยตั้งแต่เด็ก เพื่อจะได้เติบโตเป็นกำลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาประชาธิปไตยของสังคมและประเทศชาติ

นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ควรจะเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดหลักการประชาธิปไตยให้กับคนในชุมชน เป็นเสมือนโรงเรียนทดลองฝึกการปฏิบัติจริง โดยการให้ประชาชนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนกระบวนการตั้งแต่ขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ สร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งให้กับประชาชนในชุมชนในการสร้างและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองตามหลักการของประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เข้าไปสู่กระบวนการประชาธิปไตยและได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึมซับในกระบวนการ ขั้นตอน และเข้าใจในหลักการของประชาธิปไตย เมื่อประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้ประชาธิปไตยร่วมกันด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมจนเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผิดชอบ เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จนเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม/ชุมชนของตนเอง เมื่อทุกคนเกิดความตระหนักเช่นนี้โดยมีความรู้สึกไปในทิศทางเดียวกัน เกิดอุดมการณ์ร่วมกันภายใต้กรอบกติกาเดียวกันคือการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ย่อมนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยของชุมชนท้องถิ่นที่มั่นคงและยั่งยืน

การปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยหรือความเชื่อในคุณค่าของประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในมโนสำนึกของคนในชุมชนบ้าน โพนนั้นต้องอาศัยระยะเวลาและความพยายามในการบ่มเพาะและปลูกฝังให้ประชาชนทุกคนเกิดความรู้สึกรักในวัฒนธรรมความเป็นภูไท รักในชุมชนท้องถิ่นความเป็นบ้าน โพน อันเป็นถิ่นฐานบ้านเกิด รักในประวัติศาสตร์ความเป็นไทย เมื่อสามารถสร้างความรู้สึกเช่นนี้ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนได้แล้ว พลังของความรักในวัฒนธรรมท้องถิ่นย่อมนำมาซึ่งความปรารถนาในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า เมื่อทุกคนมีอุดมการณ์ร่วมกันแล้ว ย่อมนำมาซึ่งรากฐานที่มั่นคงในการที่จะพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยแบบไทย ในแบบภูไทบ้าน โพน หากคนบ้าน โพนมีแนวคิดหรืออุดมการณ์ประชาธิปไตยแล้วก็จะนำไปสู่การมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยที่แสดงออกในทางปฏิบัติและจะเป็นพื้นฐานของระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศชาติต่อไป

2.3 ประชาธิปไตยท้องถิ่นในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต

ชาวบ้านโพนมีวิถีวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนานและยังคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างเหนียวแน่น ชาวบ้านโพนมมีความรักในชุมชน รักสงบ มีจิตใจโอบอ้อมอารี รักในวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง โดยเฉพาะภาษาภูไทที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนซึ่งในปัจจุบันคนบ้านโพนก็ยังคงใช้ภาษาภูไทในการติดต่อสื่อสารกัน การใช้ภาษาท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันของชาวบ้านโพนทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความสามัคคีในชุมชนและนอกจากนี้ชาวบ้านโพนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ทำสวน ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้า ซึ่งยังคงรักษารูปแบบการใช้ชีวิตที่เป็นแบบชาวชนบทอีสานทั่วไปแต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของคนภูไท ทั้งภาษาพูด การแต่งกาย นอกจากนั้นแล้วคนภูไทยังเป็นชนเผ่าที่รักความเป็นธรรม แต่ก็กล้าหาญ ไม่ชอบการกดขี่ข่มเหง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิดเห็น ประนีประนอม มีเหตุผล เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น กตัญญูรู้คุณ ชอบทำบุญทำทาน เชื่อฟังคำตักเตือนคำสั่งสอนของพ่อแม่และผู้นำของหมู่บ้าน โดยมุ่งประโยชน์ของชุมชนส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ วัฒนธรรมของคนภูไทบ้านโพนมมีความเข้มแข็งเพราะปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน แม้ว่าจะอพยพผ่านดินแดนต่างๆและต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆทั้งทางด้านสังคม การเมือง ก่อนที่จะมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยในขณะนี้ แต่ความเป็นภูไทยังคงเข้มแข็งในสายเลือดของคนบ้านโพน ชาวภูไทบ้านโพนยังคงรักษาประเพณีและวิถีชีวิตต่างๆที่บ่งบอกถึงความเป็นคนภูไทแต่ดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น

ชาวบ้านโพนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ในอดีตใช้ควายไถนาแต่ในปัจจุบันใช้รถไถเดินตาม โดยจะใช้ทั้งรถเกี่ยวข้าวและการจ้างแรงงานคน การทำนาในปัจจุบันเน้นสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา ตามสภาพเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังทำไร่ อ้อย สวนยางพารา สวนพุทรา และการทอผ้า ชาวภูไทนิยมทอผ้าไว้ใช้เอง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวภูไทที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ คนภูไทบ้านโพนปัจจุบันยังคงมีวิถีชีวิตในรูปแบบดั้งเดิม คือได้ถุนบ้านแทบทุกหลังจะมีกี่ทอผ้าอย่างน้อยหนึ่งตัว ซึ่งช่วงนอกฤดูการเก็บเกี่ยวผู้หญิงจะทอผ้า หญิงชาวภูไทจะทอผ้าเป็นแทบทุกคน ชาวภูไทบ้านโพนเป็นเผ่าที่ทำเครื่องนุ่งห่ม โดยเฉพาะผ้าห่มจะทำไว้จำนวนมากสำหรับไว้ต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยือนส่วนเสื้อผ้าในปัจจุบันก็จะซื้อใช้บ้างทำเองด้วยฝีมือนิสัยความสามารถของตนเองบ้าง และใครที่มีฝีมือด้านการตัดเย็บก็จะทำออกจำหน่าย มีทั้งฝากวางขายที่สหกรณ์ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน กาฬสินธุ์ จำกัดและมีเปิดเป็นร้านขายสินค้าพื้นเมืองในชุมชนโดยเฉพาะเสื้อผ้าแบบภูไทจะเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ส่วนผู้ชายจะจักสานไม้ไผ่เพื่อทำอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพต่างๆ เช่น กระติบข้าว ตะกร้า กระด้ง ข้อง ไซ เป็นต้น และในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมภูไท สมาชิกครอบครัวโดยเฉพาะคน

หนุ่มสาวมีการแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพในเมืองอุตสาหกรรมต่างๆ เหมือนกับชุมชนอื่นๆ ในชนบทอีสานทั่วไป

การทอผ้าอันถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านโพนที่เป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชน ชาวบ้านโพนที่ผู้หญิงมีความสามารถในการทอผ้าตั้งแต่เด็ก เกือบร้อยละเก้าสิบของผู้หญิงชาวบ้านโพนที่สามารถทอผ้าได้ การทอผ้าของชาวบ้านโพนอันเป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษกลายเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ชาวบ้านโพนที่รักษาสืบทอดสู่ลูกหลานและสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนบ้านโพนก่อเกิดอาชีพ เกิดรายได้ สร้างชื่อเสียงให้คนบ้านโพนจนเป็นที่รู้จักโด่งดังไปทั่วโลก ซึ่งช่วงนอกฤดูทอผ้าเกี่ยวกับผู้หญิงจะทอผ้าส่วนผู้ชายจะจักสาน ไม้ไผ่มีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้า ร่วมกันสรรสร้างลวดลายผ้าอันเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษให้วิจิตรงดงามตามแบบฉบับของเผ่าภูไท เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความรักในเผ่าพันธุ์และชุมชนท้องถิ่นของตนเอง การทอผ้าที่มีลวดลายโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นสิ่งที่อยู่คู่ชุมชนบ้านโพนมาอย่างยาวนาน ซึ่งได้กลายมาเป็นวิถีชีวิตประจำวันของคนบ้านโพน ได้มีการจัดตั้งกลุ่มสตรีทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพนและจัดตั้งเป็นสหกรณ์ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพนกาฬสินธุ์ จำกัด สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์และได้พระราชทานเส้นไหมมาให้ชาวบ้าน โดยกลุ่มมีการบริหารจัดการโดยอิงอาศัยหลักประชาธิปไตยผสมผสานกับวิถีชีวิต คือ มีการรับสมัครสมาชิก มีการเลือกตั้งประธานและกรรมการบริหารกลุ่มโดยการเลือกตั้งลงคะแนนแบบลับ คือให้สมาชิกกลุ่มกว่า 700 คน ออกเสียงลงคะแนน เมื่อได้ประธานและกรรมการบริหารแล้วก็จะมาทำหน้าที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการทำงานของกลุ่มและจัดสรรแบ่งปันงานและพัฒนารายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่มโดยมีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ จากสมาชิกและรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มให้สมาชิกได้รับทราบ โดยมีกำหนดเป็นวาระ สมาชิกกลุ่มทุกคนมีสิทธิตรวจสอบการบริหารงานของประธานและคณะกรรมการบริหารและเมื่อครบวาระก็จะมีการเลือกตั้งประธานและคณะกรรมการบริหารกลุ่มชุดใหม่และหากใครปฏิบัติหน้าที่ได้ดีก็จะได้รับการเสนอชื่อเพื่อคัดเลือกให้ได้รับการดำรงตำแหน่งต่ออีกวาระ เป็นต้น (สมศรี สระทอง, สัมภาษณ์ 2559)

คนภูไทบ้านโพนมีความรักและหวงแหนในชุมชนของตน มีความภาคภูมิใจในความเป็นภูไท โดยเฉพาะภาษาภูไทนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่งดงามของคนบ้านโพนอันถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนซึ่งในปัจจุบันคนบ้านโพนก็ยังคงใช้ภาษาภูไทในการติดต่อสื่อสารกัน การใช้ภาษาท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันของชาวบ้านโพนทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความสามัคคีในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมประชาคมหรือการ

ทำกิจกรรมใดๆในชุมชนก็จะใช้ภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพราะความเป็นภาษาไทย ความเป็นพวกพ้องจะทำให้สามารถเจรจา ตกลงกัน เข้าใจกันได้ง่าย

การเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ชาวบ้านโพนได้ถ่ายทอดโดยการสั่งสอนลูกหลาน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแนวความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษซึ่งเป็นสิ่งที่ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านเชื่อว่าบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วจะคอยปกป้องรักษาลูกหลานให้อยู่ดีมีความสุข หากประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณี กรอบกติกาของชุมชน แต่ถ้าหากมีการล่วงเกินหรือประพฤติผิดทำนองคลองธรรมตามประเพณี ที่ชาวบ้านโพนเรียกว่า “ผิดผี” ก็จะมีอันเป็นไป เช่น เจ็บป่วย ต้องมีการขอขมาเพื่อให้ผีบรรพบุรุษยกโทษให้ก็จะหายจากการเจ็บป่วย เป็นต้น ซึ่งดังที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นวิถีการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยในแบบฉบับของชาวบ้านโพน

จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตประชาธิปไตยของชุมชนบ้านโพน เป็นประชาธิปไตยที่เกิดจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนที่ชาวบ้านยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเกิดความเคยชินเป็นนิสัย และกลายมาเป็นวิถีชีวิตประจำวันและซึมซับเข้าไปอยู่ในความเป็นภาษาไทยบ้านโพนมาจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตในแบบชาวอีสานชนบทผสมผสานกับความเป็นภาษาไทยได้ถูกถ่ายทอดออกมาในวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้านโพนจนกลายเป็นปกติวิสัย กลายเป็นวิถีชีวิตกลายเป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชาวภูไทบ้านโพน วิถีชีวิตของคนในชนบทเป็นวิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ถ้อยทีถ้อยอาศัย อยู่แบบพอเพียง มีวิถีชีวิตที่อาศัยธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สังคม/ชุมชนยึดถือและให้ความสำคัญ การที่ชุมชนมีวัฒนธรรมที่เอื้ออำนวยต่อการวางรากฐานการพัฒนาประชาธิปไตยย่อมเป็นผลดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศ

ประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองที่ให้คุณค่าแก่บุคคล โดยมองว่าบุคคลมีความเท่าเทียมกันในเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นคน การที่คนจะมีเสรีภาพได้อย่างแท้จริง คนจะต้องไม่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อื่น เพราะประชาธิปไตยเป็นรูปแบบของการปกครองที่ยึดถือว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนและประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอปกครอง การที่ประชาชนจะปกครองตนเองได้จะต้องมีเสรีภาพอย่างแท้จริง ประชาธิปไตยยอมรับในคุณค่าของบุคคล โดยให้เสรีภาพทั้งทางการเมืองและเสรีภาพในการพูด การเขียนและการวิพากษ์วิจารณ์ด้วย สังคมประชาธิปไตยนั้นเป็นสังคมที่ให้คุณค่าในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจซึ่งกันและกัน เชื่อมมั่นว่าประชาชนเป็นผู้มีเหตุผล รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความเต็มใจที่จะประนีประนอมผ่อนปรนให้ซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเสมอ ในสังคมที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จึงได้ชื่อว่าเป็นสังคมที่มีคุณค่า เป็นสังคมที่มีน้ำอยู่อาศัย (<https://pimpornzzz.wordpress.com>) ดังกรณีชุมชนภูไท

บ้านโพนก็นับว่าเป็นชุมชนที่มีคุณค่า น่าอยู่น่าอาศัย เนื่องจากชุมชนบ้านโพนเป็นชุมชนที่ให้คุณค่าและความสำคัญกับคน ยึดคนเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนา ดังนั้นการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนจึงให้เกียรติ เคารพในสิทธิและเสรีภาพ ความเท่าเทียมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางประชาธิปไตยดังที่กล่าวมา คือให้สิทธิและอำนาจประชาชนในการปกครองตนเอง โดยทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคกันอย่างเท่าเทียม และชุมชนได้ยึดถือปฏิบัติกันมา เป็นแบบแผน ธรรมเนียมเป็นวิถีชีวิตปกติของชุมชน

3. ปัจจัยของวัฒนธรรมไทยของชุมชนบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ส่งเสริมและมีผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่น

วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้า คนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงามและเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยสร้างกฎเกณฑ์แบบแผน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามรูปแบบเดียวกัน ถือเป็น "มรดกแห่งสังคม" เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้รับมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดให้แก่ อนุชนรุ่นหลังจนเป็นวิถีของสังคม (มณีรัตน์ ปิ่นวิเศษ 2550) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัจจัยของวัฒนธรรมไทยของชุมชนภูไทบ้านโพนทั้งองค์ประกอบที่ส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นและในด้านขององค์ประกอบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น ดังนี้

3.1 วัฒนธรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน

ปัจจัยของวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพนนั้น คือวัฒนธรรมที่สามารถส่งเสริมและนำมาซึ่งความร่วมมือของคนในชุมชน การเคารพกฎกติกาของสังคม รู้จักและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง มีเหตุผล เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ได้แก่ วัฒนธรรมด้านทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อของบุคคลมีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่นำมาสู่การประพฤติปฏิบัติซึ่งสมาชิกในชุมชนภูไทบ้านโพนมีวัฒนธรรมด้านทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเนื่องจากทุกคนมีความคิดความเชื่อในสิ่งเดียวกันคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของคนในชุมชนและทำให้สมาชิกในชุมชนเคารพกฎกติกาของชุมชน วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนบ้านโพนเป็นปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยเนื่องจากขนบธรรมเนียมประเพณีแบบภูไทมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน ส่งเสริม

ให้เกิดการมีส่วนร่วม สร้างความสมัครสามนสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชน ทำให้ชุมชนบ้านโพนมีความเข้มแข็งซึ่งนับเป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตย วัฒนธรรมด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางด้านเครือญาติ การอบรมเลี้ยงดูตามแบบฉบับของชาวภูไทบ้านโพน ทำให้คนบ้านโพนเป็นคน มีเหตุผล รู้จักและรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ก่อให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือตามแบบวิถีของชุมชนภูไทบ้านโพน เป็นวัฒนธรรมที่นำมาซึ่งการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันบนหลักการของเหตุและผล วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ เป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏในชุมชนเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี นำมาซึ่งความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนทำให้สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ดังนี้

3.1.1 ด้านทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

วัฒนธรรมทางด้านความคิด ความเชื่อ ของชาวภูไทบ้านโพนได้รับอิทธิพลมาจากการนับถือพุทธศาสนา ทำให้ชาวบ้านโพนมีจิตใจโอบอ้อมอารี เสียสละ รู้จักการให้อภัย รักสงบ เคารพในสิทธิของผู้อื่น แต่ก็ยังคงสืบทอดแนวคิดแบบดั้งเดิมตามบรรพบุรุษคือการนับถือผีและสิ่งเหนือธรรมชาติจะเห็นได้จากการยึดถือปฏิบัติตาม “ฮีดสิบสอง” เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับภูตผีวิญญาน โดยมีการผสมผสานความเชื่อเข้ากับพุทธศาสนาโดยสังเกตเห็นได้จากการให้มีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมเหล่านั้นชาวบ้านโพนจะมีความเชื่อเกี่ยวกับผีเข้ามาเกี่ยวข้องในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน โดยเชื่อว่าผีสถิตประจำอยู่ตามสถานที่ต่างๆ เช่น ป่า ต้นไม้ ภูเขา แม่น้ำ สวน ไร่ นา หากผู้ที่ล่วงเกินหรือทำให้ผีเหล่านี้ไม่พอใจก็อาจจะทำให้เจ็บป่วย ชุมชนได้มีประเพณีการเลี้ยงผีเป็นประจำทุกปีและมีพิธีกรรมอย่างเคร่งครัด โดยจะมีบุคคลที่ชาวบ้านเรียกว่าเผ่าจ้ำเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมซึ่งการเลี้ยงผีบรรพบุรุษจะทำกันในช่วงเดือนหกหรือเดือนเจ็ดของทุกปีแล้วแต่จะกำหนด ชาวบ้านจะประกอบพิธีกรรมบริเวณที่เรียกว่าศาลเจ้าปู่ โดยชาวบ้านมีความเชื่อว่าเจ้าปู่จะเป็นผู้ปกป้องรักษาลูกหลานภายในหมู่บ้านให้รอดพ้นจากอันตรายต่างๆผีที่คนเผ่าภูไทนับถือสูงสุดคือ “ແຄນ” ซึ่งແຄນก็คือเทวดาที่คนภูไทนับถือมาอย่างยาวนาน ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากับเทพของคนอินเดียที่นับถือลัทธิเทพ เรียกได้ว่า “ແຄນ” ก็คือเทพองค์หนึ่งของคนเผ่าภูไทนั่นเอง ดินแดนที่เป็นเมืองແຄນก็คือที่เป็นถิ่นฐานดั้งเดิมของคนภูไทซึ่งเทียบได้กับเมืองฟ้าเมืองสวรรค์ เพราะคำว่า “ແຄນ” มีความหมายว่า “ฟ้า” ด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงเชื่อว่าเทพหรือผู้คุ้มครองบรรพบุรุษก็คือ “ແຄນ” “ผีແຄນ” หรือ “ผีฟ้า” ซึ่งคนภูไท จะเช่นไหว้ແຄນ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่เผ่าพันธุ์การยึดถือในขนบธรรมเนียมปฏิบัติตามความเชื่อทำให้ชาวภูไทบ้านโพนเคารพนับถือและเชื่อฟังผู้อาวุโส เคารพกติกา กฎระเบียบของชุมชน เพราะเกรงว่าจะผิดผีหรือทำให้

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้องรักษาหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่พอใจแล้วทำให้ตนเองและชุมชนมีอันตรายหรือเกิดสิ่งไม่ดีขึ้น นอกจากนี้การนับถือผีบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้าน โพนเชื่อว่าเป็นผู้คุ้มครองและปกป้องรักษาหมู่บ้านนั้นทำให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักรักและหวงแหนทรัพยากรของชุมชน ทั้งป่าไม้ ต้นไม้ แม่น้ำ เป็นต้น (คำสอน สระทอง, สัมภาษณ์ 2559) ก่อเกิดความสามัคคีของคนในชุมชน เกิดความรักและหวงแหนชุมชนของคน ช่วยกันปกป้อง รักษาชุมชนตนเองจากสิ่งกระทบจากภายนอกชุมชน เมื่อคนในชุมชนมีความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ เช่นเดียวกันแล้วย่อมนำมาซึ่งความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและพร้อมที่จะเป็นพลังผลักดันให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นฐานรากของการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นที่เข้มแข็ง

ความคิด ความเชื่อของคนในชุมชนภูไทบ้าน โพน ได้ถูกปลูกฝังจากบรรพบุรุษและถ่ายทอดมาสู่ลูกหลานบ้าน โพน ในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในชุมชนได้เป็นอย่างดี ความเชื่อทำให้เกิดทัศนคติและอุดมการณ์ประชาธิปไตยในแบบของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ มีการสั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาของคนในชุมชน กลายมาเป็นวัฒนธรรมประเพณี จะเห็นได้ว่าความคิด ความเชื่อของบุคคลมีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่น่ามาสู่การประพฤติปฏิบัติเพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญที่สุด คือทำอย่างไรทุกคนในสังคมจึงจะมีความคิด ความเชื่อ มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ดังที่ สัจญา เคนาภูมิและคณะ (2558) กล่าวว่า สังคมใดจะเป็นสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้สังคมนั้นจะต้องปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด อุดมการณ์ และวิธีการดำเนินชีวิตตั้งแต่เด็กเป็นต้นไป การดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลในครอบครัว ชุมชนและสังคมจะเป็นไปอย่างสงบสุขได้เมื่อบุคคลทุกคนที่เป็นสมาชิกเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของประชาธิปไตยเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ดังนั้นการสร้างอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ ไม่ว่าจะ เป็นระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ควรเริ่มตั้งแต่เด็ก ครอบครัวมีความสำคัญมากเป็นหน่วยพื้นฐานแรกที่ต้องให้ความสำคัญเพราะเด็กเปรียบเสมือนผ้าขาวบริสุทธิ์ ที่ผู้ใหญ่จะสามารถแต่งเติมสีใดลงไปผ้าก็ย่อมกลายเป็นสีนั้นๆ ผู้ใหญ่ พ่อ แม่ สมาชิกในครอบครัว เป็นเสมือนจิตรกรผู้ที่จะแต่งเติมสีต่างๆ ให้กับเด็ก หากสมาชิกในครอบครัวปลูกฝัง ถ่ายทอด ความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติ ให้เด็กได้เห็น ได้เรียนรู้ จดจำ และซึมซับพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวเป็นแบบอย่าง เกี่ยวกับ ค่านิยม ทัศนคติที่ถูกต้องในหลักการประชาธิปไตยให้กับเด็ก และสถาบันการศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันที่เป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ หลักวิชาการต่างๆ ควรจัดให้เด็กได้มีการเรียนรู้หลักการประชาธิปไตยเพื่อเด็กจะสามารถต่อยอดความคิด เกิดค่านิยม อุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ถูกต้อง โรงเรียนควรส่งเสริมให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบอบ

ประชาธิปไตยซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมและชุมชน เป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เป็นการสร้างลักษณะนิสัยให้เด็กได้รู้จักระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์และกติกาของสังคม ตลอดจนรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตน รับผิดชอบชุมชน และสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยโรงเรียนต้องนำรูปแบบประชาธิปไตยมาใช้ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามภาระหน้าที่และมีวิถีชีวิตตามหลักประชาธิปไตย สามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเต็มโตมาเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม ซึ่งสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้นจะกลมกลืนสมาชิกในสังคมให้ มีค่านิยม ความเชื่อและอุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกของสังคมประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้อง

3.1.2 ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ภูไทบ้านโพน เป็นกลุ่มคนภูไทที่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นไว้ได้เป็นอย่างดี คนบ้านโพนมีลักษณะนิสัยที่รักสงบ ชอบอยู่รวมกันเป็นหมู่เป็นเหล่า มีความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างสูง เมื่อมีงาน/กิจกรรมในหมู่บ้าน/ชุมชนส่วนรวม คนภูไทบ้านโพนจะมาร่วมตัวกันช่วยงานอย่างขะมักเขม้น เมื่อถึงเวลาประกอบอาชีพส่วนตัวก็จะทำงานของตนเองอย่างสงบและขยันขันแข็ง มีความอดทนสูง นิยมมีสามีเดียว ภรรยาเดียว ซึ่งในวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนภูไทจะมีพ่อล่ามแม่ล่ามเพื่อเป็นสะพานให้กับหนุ่มสาวได้รู้จักและแต่งงานกัน พ่อล่ามแม่ล่ามจะเป็นผู้ประสานสัมพันธ์เมื่อคู่แต่งงานมีปัญหา และจะเป็นที่เคารพนับถือของครอบครัวนั้นๆ ไปจนถึงลูกหลาน ในปัจจุบันชาวภูไทบ้านโพนยังคงรักษาประเพณีและวิถีชีวิตต่างๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นคนภูไทแต่ดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะด้านภาษาพื้นถิ่นของชาวบ้านโพนที่ยังคงมีการใช้กันภายในชุมชนจนถึงปัจจุบันคือ “ภาษาภูไท” ภาษาภูไทสร้างความรู้สึกเป็นพวกพ้อง เกิดความผูกพันรักใคร่ในชุมชน การปรึกษาหารือ การจัดกิจกรรม หรือการจัดประชุมประชาคมต่างๆ ในชุมชนชาวบ้านโพนจะใช้ภาษาภูไทในการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งนับเป็นวัฒนธรรมที่งดงามของชาวภูไทบ้านโพนอันเป็นเอกลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือภายในชุมชนตามวิถีประชาธิปไตย ไม่เพียงแต่เท่านั้น วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวภูไทเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดและแสดงออกมาให้เห็นอยู่เป็นปกติของคนในชุมชน ชาวบ้านโพนจะนิยมแต่งกายที่เรียกว่าเป็นเอกลักษณ์ของการแต่งกายของเผ่าภูไทในงานประเพณีต่างๆ ของชุมชน ซึ่งสามารถสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของความเป็นภูไทบ้านโพน สามารถบ่งบอกให้ผู้ที่พบเห็นได้รับรู้ถึงความสามัคคีกลมเกลียวของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีประเพณีท้องถิ่นตาม “ฮิตสิบสองคลองสิบสี่” ที่ชาวบ้านปฏิบัติสืบต่อกันมาเหมือนดังเช่นชาวไทยในภาคอีสานทั่วไปรวมทั้งพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะพิธีกรรมตามความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือความเชื่อในสิ่งเหนือ

ธรรมชาติ ในการจัดประเพณีหรือประกอบพิธีกรรมต่างๆเหล่านั้น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ เช่น การจัดประเพณีบุญบั้งไฟ (เป็นการบูชาพญาแถน) จะเริ่มจากการปรึกษาหารือผู้เฒ่าผู้แก่ที่เป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้านเพื่อกำหนดวันที่เรียกว่าเป็นฤกษ์ดี เพื่อเป็นสิริมงคลแก่คนในหมู่บ้านและชุมชน มีการจัดประชาคมระดมความคิดเห็นจากชาวบ้านในการวางรูปแบบการจัดงาน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบว่าใครมีหน้าที่อะไร คือทุกคนต่างรู้จักหน้าที่และรับผิดชอบหน้าที่ของตน โดยร่วมกันจัดขบวนแห่และตกแต่งบั้งไฟให้สวยงามตามประเพณีท้องถิ่น และจะพร้อมใจแต่งกายด้วยชุดภูไท ชาวบ้านต่างร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อให้หมู่บ้านของตนได้รับรางวัลและถือเป็นงานประจำปีที่ชาวบ้านโพนภูมิใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปชมความงามของขบวนแห่ตามแบบวิถีชาวภูไทบ้าน โพนได้เป็นอย่างดี หรือในกรณีเรื่องของพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผี เช่น พิธีเลี้ยงบ้าน (ดอนเจ้าปู่) เป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านทุกคนในชุมชนให้ความสำคัญ ถือได้ว่าเป็นพิธีกรรมที่ส่งผลต่อจิตใจของคนในชุมชนเป็นอย่างมากชาวบ้านทุกคนจะร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อให้พิธีกรรมดังกล่าวลุล่วงไปด้วยดีชาวบ้านโพนจะช่วยกันเสียดุลกำลังทรัพย์ สิ่งของและแรงงานเพื่อเตรียมการประกอบพิธี โดยจะมีเจ้าปู่ซึ่งเป็นบุคคลที่ชาวบ้านในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ ทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมเพื่อติดต่อสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านได้สร้างที่อยู่เป็นศาลให้บริเวณพื้นที่โดยรอบเป็นป่าสาธารณะของหมู่บ้าน ชาวบ้านโพนจะมีความเกรงกลัวไม่กล้าเข้าไปตัดไม้ ล่าสัตว์หรือกระทำการใดๆ ที่ถือว่าเป็นการล่วงเกินหรือลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาอยู่ ณ สถานที่แห่งนั้น เนื่องจากเชื่อว่าจะทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาอยู่บริเวณดอนเจ้าปู่ไม่พอใจ ส่งผลให้ชาวบ้านช่วยกันดูแลรักษาป่าไม้และสัตว์ป่าของชุมชนไปในตัวด้วย ซึ่งเป็นการปลูกสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้เกิดความตระหนักรักและหวงแหนชุมชน ช่วยกันรักษาทรัพยากรของชุมชนของตน จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆที่ชาวบ้านปฏิบัติสืบต่อกันมาตามความเชื่อนั้นทำให้เกิดความรักและสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชนเสียดุล พร้อมและเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของชุมชน (เลื่อนหารรรษา, สัมภาษณ์ 2559)

นับเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นที่ต้องการให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกสำนึก ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง เพื่อตนเอง มีความปรารถนาในการที่จะปกครองตนเองอันเป็นพื้นฐานของการสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น

วัฒนธรรมประเพณีอันงดงามของชุมชนบ้านโพนเป็นสิ่งที่มีความค่าน่าอนุรักษ์และหวงแหนไว้คู่กับสังคมภูไทบ้านโพนสืบไป วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัว

มาแต่กำเนิดและไม่ใช้สิ่งนี้อาจถ่ายทอดได้ทางพันธุกรรม ดังนั้นนิสัยและความสามารถต่างๆของมนุษย์ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันและความแตกต่างนี้ไม่อาจนำมาเปรียบเทียบพิจารณาว่าวัฒนธรรมใดดีกว่ากัน เพราะวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม วัฒนธรรมทุกวัฒนธรรมมีส่วนดีเป็นของตนเอง วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมซึ่งได้สืบทอดต่อมายังชนรุ่นหลัง วัฒนธรรมจึงเปรียบเสมือนเครื่องหล่อหุ้มสังคมทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ เพราะฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีสังคม สังคมกับวัฒนธรรม เป็นของสิ่งเดียวกันที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ ในทางปฏิบัติ วัฒนธรรมในสังคมจะทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน เช่น รูปแบบของครอบครัว เช่น การยอมให้ชายเป็นผู้นำและเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นต้น วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ของมนุษย์ เช่น การที่เด็กต้องแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่หรือผู้มีอายุหรืออาวุโสมากกว่าทำหน้าที่ควบคุมสังคม เช่น การมีประเพณีต่างๆ ให้ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ฝ่าฝืนจะได้รับการตำหนิจากสังคม เช่น หากคนในชุมชนหมู่บ้าน โพนลักลอบล่าสัตว์ในบริเวณคอนเจ้าปู่ของหมู่บ้านถือเป็นการลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านเป็นการไม่สมควรก็จะได้รับการตำหนิจากสังคม ต้องนำสัตว์ที่ล่าได้กลับมาปล่อยหรือต้องขอมาต่อคอนเจ้าปู่ เป็นต้น วัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นเครื่องหมาย สัญลักษณ์ ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง เช่น สังคมหมู่บ้าน โพนจะใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารระหว่างกัน ในชุมชนหรือหากต้องไปร่วมงานบุญประเพณีต่างๆ คนบ้าน โพนจะแต่งกายด้วยชุดหมู่บ้าน ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน ในสังคมบ้าน โพน เกิดความเป็นปึกแผ่น รักและอุทิศตนให้แก่สังคม/ชุมชนของตน ทำให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและหล่อหลอมบุคลิกภาพของสังคมให้กับสมาชิกทำให้สมาชิกแต่ละคนและแต่ละสังคมได้ตระหนักถึงความหมายและวัตถุประสงค์ของการมีชีวิตของคน เช่น สังคมหมู่บ้าน โพนเชื่อเรื่องกรรม ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาในชีวิตก็เชื่อว่าเป็นเรื่องของกฎแห่งกรรมและจัดรูปแบบความประพฤติและการปฏิบัติร่วมกันของสมาชิกในสังคม (จริยา จานงวัยและคณะ, 2553, ออนไลน์)

ดังนั้นในความเป็นสังคมหมู่บ้าน โพนก็เช่นกัน ได้สร้างวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบเฉพาะของสังคมบ้าน โพนให้สมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามและสืบทอดกันมาและเป็นสิ่งที่สมาชิกในชุมชนให้การยอมรับและเชื่อถือ เป็นวัฒนธรรมที่สมาชิกในสังคมเชื่อว่าดีและเป็นวัฒนธรรมที่ได้สร้างและหล่อหลอมให้สมาชิกในสังคมมีความรู้สึกตระหนักรักในชุมชน รักในความเป็นหมู่บ้าน โพน ภูมิใจในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตน ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน เกิดความเป็นปึกแผ่นรักและอุทิศตนให้แก่สังคม/ชุมชนของตน ทำให้ชุมชนบ้าน โพนมีความเข้มแข็งถึงแม้จะมีสิ่งเร้าต่างๆ จากภายนอกเข้ามา ทั้งกระแสโลกา-

กิวตัน เทคโนโลยีต่างๆ แต่สังคมชุมชนบ้านโพนก็สามารถดำรงอยู่ได้และคงความเป็นภูไทบ้านโพนไว้ได้อย่างภาคภูมิใจด้วยวัฒนธรรม ประเพณี ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นของชุมชนทำให้ชุมชนบ้านโพนได้รับความสนใจจากสังคมภายนอก ส่งผลให้คนในชุมชนบ้านโพนรักใคร่ปรองดอง สัมผัสความสามัคคีกัน เพื่อให้สังคมภายนอกได้เห็นและรับรู้ถึงวัฒนธรรมและสิ่งดีงามของชุมชน ความร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน การเสียดสละเพื่อชุมชนส่วนรวมเพื่อให้ชุมชนของตนมีภาพลักษณ์ที่ดีปรากฏแก่สายตาของสังคมภายนอก ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรมของชุมชนที่ส่งเสริมให้การพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนบ้านโพนเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์มากขึ้น

3.1.3 ด้านครอบครัว

ครอบครัวของชาวภูไทบ้านโพนมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย คือ จะอาศัยอยู่ร่วมกันทั้ง พ่อ แม่ ปู่ ย่า หรือตา ยาย ลูก หลาน บางครอบครัว มี ลูกป้า น้ำ อา ด้วย ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการแยกครอบครัวบ้างเพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพตามสภาพเศรษฐกิจ แต่ก็ยังปลูกบ้านอยู่รวมกันในบริเวณใกล้เคียงกัน ไปมาหาสู่ แวะเวียน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเช่นเดิม ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวภูไท ก็เหมือนกับครอบครัวไทยทั่วไป คือ ในครอบครัวก็จะมีพ่อเป็นหัวหน้าครอบครัว มีอำนาจตัดสินใจเรื่องต่างๆภายในครอบครัว รองลงมาคือ แม่ พี่คนโต และน้องตามลำดับ ในอดีตสังคมภูไทได้ให้ความสำคัญต่อผู้เป็นสามีมาก ในปัจจุบันก็ยังให้ความสำคัญอยู่เพียงแต่ลดพฤติกรรมบางอย่างลงไป แม่จะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนลูก การอบรมเลี้ยงดูตามแบบฉบับของชาวภูไทบ้านโพน ทำให้คนบ้านโพนเป็นคนนอบน้อมต่อมรดก มีสัมมาคารวะ เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส มีเหตุผล ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ก่อเกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือตามแบบวิถีของชุมชนภูไทบ้านโพน โดยไม่ว่าจะมีกิจการงานใดๆ ผู้นำชุมชนก็จะจัดให้มีการประชุมประชาคมเพื่อขอความคิดเห็นจากสมาชิกในหมู่บ้าน โดยทุกคนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นร่วมกันในกิจกรรมของชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นคนหนุ่มสาว ผู้ใหญ่ ผู้ชาย ผู้หญิง หรือผู้มีตำแหน่งอื่นใดในชุมชน โดยจะยึดหลักความถูกต้อง ประนีประนอม เคารพเหตุผลของกันและกันโดยใช้มติเสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจโดยบูรณาการร่วมกันกับความคิดเห็นของเสียงส่วนน้อยซึ่งความคิดเห็นของเสียงส่วนน้อยที่แตกต่างใดสามารถนำมาปรับใช้ได้กับมติที่ประชุมจากเสียงส่วนใหญ่ก็จะหาแนวทางร่วมกันโดยมิได้มองข้ามหรือละเลยเสียงส่วนน้อย และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะมองปัญหาหารือร่วมกันมีแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันในชุมชนเพื่อหาแนวทางและทำความเข้าใจในประเด็นของปัญหาให้ตรงกันและวางแนวทางแก้ไขร่วมกัน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน เนื่องจากความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีลักษณะเครือญาติ พี่พาทอาศัยกันทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคน

ในชุมชนมีความเหนียวแน่นกลมเกลียว แม้จะมีความเห็นต่างแต่สุดท้ายแล้วการเจรจาไกล่เกลี่ย ประนีประนอมตามวิถีชุมชนก็สามารถตกลงกันได้โดยทุกคนทุกฝ่ายต่างมุ่งประโยชน์ของชุมชน เป็นสำคัญ (คำ ฎัจฉา, สัมภาษณ์ 2559)

“ครอบครัว” เป็นสถาบันทางสังคมแรกที่มีความสำคัญที่สุด เพราะครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานที่มีบทบาทสัมพันธ์ใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกคนในสังคม เป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ทางสังคมในการถ่ายทอดค่านิยม ปลูกฝังความคิด ความเชื่อ ทศนคติ บุคลิกภาพ วิธีประพฤติปฏิบัติตน รวมทั้งการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนา ประชาธิปไตยของประเทศโดยรวม หากครอบครัวมีการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยที่ถูกต้องและ เข้มแข็งแล้ว หลายๆครอบครัวที่เข้มแข็งมารวมกัน ย่อมกลายเป็นสังคมและประเทศที่มีความ เข้มแข็งทางสังคมตามไปด้วย ครอบครัวจึงเป็นกลไกแรกที่ทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของ บุคคลให้เติบโตตามที่สังคมต้องการ นำไปสู่การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมทั้งเป็น รากฐานการสร้างชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่า “สถาบันครอบครัว” เป็นทุน ทางสังคมที่สำคัญในการพัฒนาคนและประเทศชาติให้เจริญมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน สังคมไทยที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นในเรื่องความเป็นครอบครัวที่เข้มแข็งมีระบบเครือญาติและมี สายใยความผูกพันมาอย่างช้านาน อย่างกรณีชุมชนภูไทบ้าน โพน ครอบครัวเป็นแหล่งจัดเกลาทาง สังคม ให้การอบรม การเรียนรู้ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ประเพณีและชีวิตความเป็นอยู่ การ สร้างบุคลิกภาพ ระบบวิถีคิด การให้คุณค่าของสิ่งต่างๆ นอกจากนี้ ครอบครัวยังเป็นเสมือนแหล่ง บ่มเพาะทักษะทางการเมือง การอยู่ร่วมกันอย่างมีกติกา มีบทบาท หน้าที่รับผิดชอบ เคารพสิทธิซึ่ง กันและกัน การตัดสินใจร่วมกันรู้จักรับฟังและสื่อสารเจรจาประนีประนอมกันด้วยความรักความ เข้าใจและมีเหตุผล รู้จักการให้อภัยกันมีการแบ่งหน้าที่และแบ่งงานกันในครอบครัวอย่างชัดเจน เช่นสามีมีหน้าที่ในการเป็นผู้นำ ตัดสินใจและรับผิดชอบเรื่องสำคัญ ภรรยาทำหน้าที่ปฏิบัติตามสามี ในขณะที่เด็กวัยก่อนเรียนและสมาชิกในครอบครัวเป็นหน้าที่ของฝ่ายภรรยา ผู้สูงอายุ ปู่ ย่า ตา ยาย จะทำหน้าที่อบรม สั่งสอน จัดเกลาสมาชิกที่เป็นเด็กให้เรียนรู้การดำเนินชีวิตเพื่อสืบ ทอดวงศ์ตระกูลและให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ปลูกฝังและบ่มเพาะประชาธิปไตยให้ก่อเกิดขึ้น ครอบครัวที่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย สมาชิกในครอบครัวมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ สอดคล้องกับประชาธิปไตย คือ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือเกื้อกูลกันเคารพและ ยอมรับในกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันของครอบครัว รวมทั้งกฎหมายกฎระเบียบของชุมชน มี คุณธรรมและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริตและรับผิดชอบต่อหน้าที่ มี อิศระในการคิดและการกระทำภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบของครอบครัวและชุมชน ให้เกียรติ

เคารพและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ใช้ความรู้และเหตุผลในการตัดสินใจหรือแก้ไข ปัญหา ปรัชญาหรือกันในเรื่องที่สำคัญหรือมีความเกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว เสียสละและ เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่น ไปใช้สิทธิ ทำหน้าที่ในการเลือกตั้ง กรณีเกิดความขัดแย้ง ไม่ใช้ความรุนแรงรู้จักประนีประนอม เจรจาไกล่เกลี่ยกันอย่างมีเหตุผล เป็นต้น (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2552)

3.1.4 วัฒนธรรมทางวัตถุ

มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนภูไทบ้านโปนที่ตกทอดจากบรรพบุรุษและถ่ายทอดมาสู่รุ่นปัจจุบันนั้น เป็นสิ่งที่ชาวบ้านโปนต่างรักและหวงแหน มีความภาคภูมิใจใน วัฒนธรรมและชุมชนของตนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะ “ผ้าไหมแพรวา” ภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษที่ ชาวบ้านโปนได้ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นและได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่สร้างชื่อเสียง ให้กับคนบ้านโปนจนเป็นที่รู้จักโด่งดังไปทั่วโลก ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน ของรัฐในการจัดสร้าง “ศูนย์พิพิธภัณฑ์ผ้าไหมแพรวา” ภายในมีการจัดแสดงถึงวิถีชีวิตของ คนในชุมชนและภูมิปัญญาด้านการทอผ้าของชาวบ้านโปนเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และให้ นักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกที่มาเยือนภูไทบ้านโปนได้เข้าเยี่ยมชม ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวบ้านโปน ภาคภูมิใจ เกิดการรวมกลุ่มกันของชาวบ้านเป็น “กลุ่มสตรีทอผ้าไหมแพรวา” “กลุ่มปลูกหม่อน เลี้ยงไหม” มีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มภายใต้วิถีสหชุมชนโดยมีการสนับสนุนจากภาครัฐในด้าน ต่างๆการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้วิถีสหชุมชนทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนสร้าง ความเข้มแข็งให้กับชุมชนจนเกิดการจัดตั้ง “สหกรณ์ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวาบ้านโปน กาฬสินธุ์ จำกัด” ภายในมีการจัดแสดงเกี่ยวกับผ้าไหมแพรวาและมีสินค้า OTOP ของชุมชนวาง จำหน่าย ซึ่งในการดำเนินงานของกลุ่ม ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยของชุมชนอีกช่องทาง หนึ่งซึ่งเกิดจากความต้องการของคนในชุมชนเองในการที่จะพัฒนาและปกครองดูแลตนเองซึ่ง เป็นไปตามแนวทางประชาธิปไตยในอุดมคติ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในด้าน ต่างๆ ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพและสามารถสร้างความสนใจและการสนับสนุนจากภาครัฐ มีการ คัดเลือกประธาน คณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มในการร่วมกันบริหารจัดการกลุ่ม มีการรับ สมักรสมาชิกเพื่อขยายและเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มและเป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนชุมชน ให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและดำรงอยู่ได้ เป็นต้น

นอกจากนี้วัฒนธรรมที่ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของ โบราณสถาน เช่น “วัด” ซึ่งนับเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นแหล่งบ่มเพาะ ปลูกฝังเกี่ยวกับความคิดความเชื่อของคนในชุมชน เมื่อมีการประชุมหรือกิจกรรมงานประเพณี ชาวบ้านจะใช้สถานที่วัดเป็นศูนย์รวมในการประชุม หรือเตรียมงาน วัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนในชุมชนให้มีความสามัคคี และให้ร่วมตัว

กันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน และเมื่อมีข้อพิพาทหรือโต้แย้งกันด้านความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ที่ชาวบ้านเคารพนับถือจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแนะนำ ใกล้เคียง วัดและพระสงฆ์เป็นเสมือนตัวแทนของพระพุทธศาสนา เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม กล่อมเกล่าจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี สถาบันศาสนาของชุมชนบ้าน โพนมีความเข้มแข็ง สร้างศรัทธาให้แก่คนในชุมชนบ้าน โพนและชุมชนใกล้เคียงช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขหรือสถานที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เช่น “ดอนเจ้าปู่ประจำหมู่บ้าน” หรือ“ศาลหลักเมืองบ้าน โพน” ซึ่งนับว่าเป็นสัญลักษณ์ทางด้านความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติของคนในชุมชน ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนทั้งเป็นที่มาของวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ซึ่งเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ชาวบ้าน โพนจะจัดงานหรือมีพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่ดังกล่าวเป็นประจำทุกปีเพื่อแสดงถึงความเคารพและขอพรเพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประจำอยู่ ณ สถานที่แห่งนั้น ช่วยดลบันดาลหรือปกป้องรักษาตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้มีความสุข (เลื่อน หาระธา, สัมภาษณ์ 2559) สถานที่ดังกล่าวเหล่านี้ล้วนแต่มีความสำคัญในการเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน โพนและก่อให้เกิดความร่วมมือกันภายในชุมชนและประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบกติกาของชุมชนทั้งสิ้น

วัฒนธรรมทางด้านวัตถุที่ปรากฏให้เห็นในชุมชนภูไทบ้าน โพนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเรื่องราวถ่ายทอดความเป็นมาอันยาวนานคู่กับคนในชุมชนบ้าน โพน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาของชุมชน ความเชื่อ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ของชุมชนบ้าน โพน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่ยังคงปรากฏให้เห็นถึงปัจจุบันต่างมีประวัติความเป็นมา มีเรื่องราวต่างๆของสิ่งที่เกิดขึ้นแอบแฝงอยู่มากมายก่อนที่จะกลายมาเป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏในชุมชน บ่งบอกถึงความเป็นภูไทบ้าน โพนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อคนในชุมชนทางด้านความรู้สึก นึกคิด จิตใจ เป็นสิ่งที่กระตุ้นและเป็นเสมือนสัญลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นภูไทบ้าน โพน ให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้อง เกิดความสมัครสมานสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญที่เป็นปัจจัยในการส่งเสริมประชาธิปไตยของชุมชนภูไทบ้าน โพนนั้น คือ “การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม” ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน ทั้งการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทั้งการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานขั้นแรกในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อไปสู่ขั้นต่อไปของการเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรือสิ่งต่างๆของชุมชน เป็นการ

แลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการตัดสินใจ การเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันตัดสินใจเลือกชีวิตความเป็นอยู่ให้กับตนเอง การเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้ลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนร่วมกัน และรวมถึงการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันตรวจสอบและประเมินผลและสุดท้ายการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันรับผิดชอบในสิ่งที่ได้ร่วมกันตัดสินใจและลงมือทำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญและขาดมิได้ในการปกครองท้องถิ่น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปกครองตนเอง หรือกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชนโดยคนในชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญและจำเป็น ดังจะเห็นได้ว่า มีการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง และนอกจากนี้ ยังมีการกำหนดให้ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนและเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยนั่นเอง (อรทัย ก๊กผล, 2552)

3.2 วัฒนธรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูเก็ต

บ้านโพน

3.2.1 ด้านทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา เชื่อเรื่องบาป บุญกรรม วัฒนธรรมการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส การเคารพนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติ เชื่อในผีบรรพบุรุษ การนับถือผีหรือการบูชาบรรพบุรุษเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณซึ่งได้ซึมซับไปในการดำรงชีวิตประจำวันจนกลายเป็นวิถีชีวิต ซึ่งการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส เป็นข้อปฏิบัติที่เป็นจารีตของชุมชนนับเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตยของชุมชนเนื่องจากตามวิถีประชาธิปไตยแล้ว ทุกคนย่อมมีอิสระในความคิดและการกระทำ มีสิทธิและเสรีภาพ ภายใต้กรอบของกฎหมาย มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เมื่อมีกิจกรรมของชุมชนที่ต้องให้ทุกคนร่วมกันคิดและตัดสินใจ บางครั้งวัฒนธรรมความเชื่อในเรื่องผู้น้อยควรเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การให้เกียรติผู้อาวุโส หรือผู้นำในชุมชน ทำให้อำนาจการตัดสินใจไม่ได้เกิดจากเสียงส่วนใหญ่อย่างแท้จริง แต่เป็นการที่ผู้ใหญ่คือผู้ที่มี

อาวุธที่เป็นที่เคารพนับถือของหมู่บ้านเป็นคนที่ชาวบ้านเกรงใจ เห็นควรว่าอย่างไรแล้วคนในชุมชนก็เชื่อถือตาม มีความเห็นพ้องด้วยตามธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน ซึ่งขัดจากหลักประชาธิปไตยที่ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพและมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันและการเชื่อในเรื่องบาป บุญกรรม ทำตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ทำให้ชาวบ้านมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป ซึ่งเป็นช่องว่างทำให้มีนักการเมืองบางคนใช้โอกาสนี้ในการซื้อสิทธิ์ขายเสียง เมื่อมีการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะจ่ายเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการหาเสียงเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง ชาวบ้านเมื่อได้รับเงินหรือสิ่งของอื่นใดจากผู้สมัคร เช่น การแจกปฏิทิน สนับสนุนเสื้อกีฬา น้ำแข็งหรือของขวัญเหลือในงานบุญประเพณีต่างๆ หรือผู้สมัครที่เคยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น เคยติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนหรือฝากฝังลูกให้ได้ทำงานที่ดี ชาวบ้านจะละเอียดและเกรงใจผู้สมัครรับเลือกตั้ง หากไม่ลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนนั้นก็รู้สึกเหมือนติดค้างบุญคุณ จำเป็นต้องลงคะแนนให้เพื่อเป็นการตอบแทน (ชาวบ้านโพน, สัมภาษณ์ 2559) ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์และการทุจริตการเลือกตั้ง อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน

จะเห็นได้ว่าความเชื่อบางอย่างของคนในชุมชนบ้านโพนก็ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน ซึ่งได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังกันมาจากรุ่นสู่รุ่น และอยู่คู่กับชุมชนมาอย่างยาวนาน และยากที่จะลบล้างให้หายไปจากความรู้สึกนึกคิดของคนในชุมชน อุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในฐานะที่เป็นระบบความคิดทางการเมืองชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญกับหลักการที่เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้มีสติปัญญา รู้จักใช้เหตุผล รู้ดีชั่ว และสามารถปกครองตนเองได้ ประชาธิปไตย เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงออกซึ่งเหตุผล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อกันว่า ถ้าการดำเนินการใดๆ เป็นไปตามหลักการแห่งเหตุผลแล้ว ย่อมจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมอย่างไม่มีขีดจำกัด ดังนั้นจึงควรปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในมโนสำนึกของคนในชุมชนก่อน เริ่มจากการปลูกฝังความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ค่านิยมจากครอบครัวในฐานะสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยและพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล ปลูกฝังและถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อที่เด็กและเยาวชนจะได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของประชาธิปไตยที่ถูกต้อง สร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในชุมชน โดยให้ชุมชนเป็นแหล่งก่อก่อเมล็ด ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในแบบฉบับของชุมชนเอง โดยใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนสามารถมองเห็นและจับต้องได้ อย่างเช่น ภูมิปัญญาขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย ภาษาพื้นถิ่นของชาวภูไทบ้านโพน เพื่อเป็นตัวเชื่อมประสานความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้แน่นแฟ้น เกิดความรู้สึกเป็น

อันหนึ่งอันเดียวกันนำไปสู่การมีทัศนคติเกิดความคิด ความเชื่อไปในทิศทางเดียวกัน การที่จะสร้างค่านิยมและอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคม/ชุมชนบ้าน โพนเพื่อให้มีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เข้มแข็งก็อยู่ไม่ไกล

3.2.2 ด้านครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูตามแบบวิถีของชาวภูไทบ้าน โพน การปลูกฝังให้รู้จักความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส ความสัมพันธ์ทางด้านครอบครัวแบบเครือญาติ การอยู่กันแบบพึ่งพาอาศัยกันความเอื้ออาทรต่อกัน ความใกล้ชิดสนิทสนมความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นในแบบวิถีคนชนบทของชาวบ้าน โพนทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ขึ้นในชุมชน คือการเห็นแก่ญาติพี่น้องเห็นแก่พวกพ้อง คนใกล้ชิดสนิทสนมกันหรือคนที่เคยให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาก่อน ซึ่งเกิดจากความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจของสังคม โดยเฉพาะในสังคมชนบทอย่างชุมชนภูไทที่มีการปลูกฝังเลี้ยงดูในลักษณะความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ คือผู้น้อยต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เชื่อฟังผู้นำในชุมชน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่เสมอภาค อันเป็นสิ่งที่ขัดขวางต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนซึ่งตามหลักการประชาธิปไตยแล้ว ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ มีความเสมอภาค ทุกคนมีความเท่าเทียมกันและมีอิสระในการกระทำภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เมื่อมีการเลือกตั้งเช่น การเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น จะมีระบบหัวคะแนนในชุมชน โดยผู้ที่เป็นหัวคะแนนส่วนใหญ่มักเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ หรือผู้มีอำนาจบารมีในชุมชนหรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติอย่างกว้างขวาง บุคคลเหล่านี้จึงเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจของชาวบ้านในการลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งในทุกระดับ โดยจะอาศัยความเป็นเครือญาติหรือความเป็นผู้ที่ชาวบ้านเชื่อถือของผู้ที่เป็นหัวคะแนนและเมื่อนักการเมืองที่หัวคะแนนให้การสนับสนุนได้รับเลือกตั้งก็จะสามารถประสานของบประมาณ โครงการต่างๆมาลงในพื้นที่ เช่น ถนน ไฟฟ้า คลองส่งน้ำ เป็นต้น เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนในชุมชนเพื่อเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในการเลือกตั้งครั้งต่อไปหรือการเลือกตั้งประธานกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ หรือการประชุมประชาคมร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อการลงประชามติตัดสินใจในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชน ความเป็นญาติพี่น้อง ผู้ที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลหรือผู้อาวุโสที่คนในชุมชนนับถือก็จะเข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของคนในชุมชน เกิดการลำเอียง การเห็นแก่พวกพ้อง ญาติพี่น้อง (ชาวบ้าน โพน, สัมภาษณ์ 2559) ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักความเสมอภาคที่ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน

จะเห็นได้ว่า ครอบครัว เป็นสถาบันแรกที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝัง ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด การกระทำพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวมีผลต่อบุคคลเป็นอย่างมาก การบ่มเพาะตั้งแต่เด็กนั้น

เป็นเรื่องที่สำคัญ เพื่อให้เด็กมีจิตใจที่อ่อนโยน มีคุณธรรม แบ่งปัน รู้จักรับฟัง มีเหตุผล มีการแสดงออกและหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาทด้วยการใช้กำลังและรักความยุติธรรม แต่การเลี้ยงดูเด็กไม่เฉพาะแต่ชุมชนบ้านโพนเท่านั้น การเลี้ยงดูเด็กของคนไทยส่วนใหญ่จะสอนให้เด็กเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ตามคตินิยมที่ว่า "เด็กดี คือ เด็กที่เชื่อฟังผู้ใหญ่" เพราะคนไทยคุ้นชินกับการใช้ชีวิตภายในรัฐที่ใช้อำนาจในการปกครอง เราจึงมักสอนเด็กโดยใช้ระบบอาวุโสเป็นใหญ่ ผูกขาดความถูกต้องทุกอย่างที่ถูกต้องให้เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามโดยขาดเหตุผล ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูจะช่วยสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่ที่บ้าน ด้วยการสร้างสมดุลระหว่างการใช้สิทธิ เสรีภาพ ความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย โดยเฉพาะปลูกฝังสร้างนิสัยให้เด็กเป็นผู้ที่มีวินัยที่สามารถควบคุมตัวเองได้ เพราะการมีวินัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นการปกครองตนเอง ดังนั้น ถ้าประชาชนขาดความรับผิดชอบและไม่มีความมีวินัยในตนเองแล้ว ย่อมหมายถึงการไม่สามารถบังคับหรือควบคุมตัวเองให้อยู่ในกรอบ กติกาที่ตนเองและผู้อื่นในสังคมร่วมกันกำหนดขึ้นได้ ซึ่งส่งผลทำให้ไม่สามารถที่จะใช้สิทธิในการปกครองอย่างเหมาะสมได้เช่นกัน ซึ่งการมีวินัยนั้นยังหมายถึงการเป็นผู้ที่มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ของตนด้วย คือ มีความรับผิดชอบต่อสถานภาพต่างๆ ที่ตนเป็นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกของชุมชน ของครอบครัวและพลเมืองของประเทศ ซึ่งการมีระเบียบวินัยนี้มีความจำเป็นมากสำหรับสังคมไทย เพราะคนไทยโดยทั่วไปนั้นมักขาดวินัย ชอบความอิสระ คนไทยจึงชอบหลบหลีกกฎหมายหรือระเบียบของสังคม เช่น การฝ่าฝืนกฎจราจร การหลีกเลี่ยงภาษี เป็นต้น การขาดวินัยของคนไทยส่วนหนึ่งมาจากการกล่อมเกลாதองสังคม ไม่ว่าจะระบบการศึกษาและสถาบันทางสังคมต่างๆ ควรให้ความสำคัญในเรื่องวินัยอย่างจริงจังตั้งแต่เด็ก แต่สังคมไทยจะเน้นหรือให้ความสำคัญในเรื่องความกตัญญู ความรักชาติ และการนับถือศาสนาเป็นสำคัญ ทำให้เด็กและเยาวชนไทยไม่ได้ฝึกฝนกล่อมเกลาด้านนี้เท่าที่ควร จึงไม่สามารถจะมีวินัยในตนเอง ไม่สามารถบังคับตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย หรือการตรงต่อเวลาได้ กลายเป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของการเป็นพลเมืองที่ต้องได้รับการแก้ไข เพราะผู้ที่ขาดวินัยมักจะขาดความรับผิดชอบด้วย ย่อมสร้างความเสียหายแก่สังคมส่วนรวมได้ง่าย สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานในสังคมที่หล่อหลอมคนตั้งแต่แรกเกิด เป็นแหล่งบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม รวมทั้งจิตสำนึก รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ (ทิพย์พาวร ดันติสุนทร, 2556)

สถาบันครอบครัวจึงเป็น “ทุนทางสังคม” ที่สำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศให้เจริญงอกงามอย่างมั่นคงและยั่งยืน ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในชีวิตของมนุษย์ เพราะทำหน้าที่ในการหล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิด ทั้งการ

อบรมเลี้ยงดู ให้ความรักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมถึงปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมให้แก่สมาชิก เพื่อให้บุคคลเป็นคนดีมีคุณภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสิ่งสำคัญที่ควรทำความเข้าใจ คือ บุคคลคงไม่สามารถพัฒนาไปได้ดี รวมทั้งไม่สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้หากปราศจากจากครอบครัวที่ดี ดังนั้น บริบทที่สำคัญที่สุดของบุคคล คือ ครอบครัว (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2552)

นอกจากปัจจัยด้านวัฒนธรรมแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนหมู่บ้าน โพนทั้งปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง การศึกษา การสื่อสารและเทคโนโลยี ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งสิ้น ในด้านเศรษฐกิจของชุมชนบ้าน โพนจะขึ้นอยู่กับประกอบอาชีพของคนในชุมชนเป็นหลัก อาชีพหลักของชุมชนบ้าน โพนคือการทำนาแต่ไม่ได้นำมาซึ่งรายได้หลักเพียงแต่ช่วยลดรายจ่ายของคนในชุมชนเท่านั้น ส่วนอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนอาชีพหลักคือการทำสวนผลไม้ การทำสวนพุทรา ทำไร่อ้อย และทำสวนยางพารา คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังคงมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเช่นชาวชนบทอีสานทั่วไป มีส่วนน้อยที่ไปทำงานต่างถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นคนหนุ่มสาว ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจมีผลต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหากเป็นช่วงฤดูการทำนา ซึ่งเป็นช่วงการประกอบอาชีพหลัก ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ น้อย หรือกรณีมีการเลือกตั้ง ถ้าเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือชุมชน จะได้รับความร่วมมือค่อนข้างดีคือชาวบ้านจะไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งมากกว่าการเลือกตั้งในระดับชาติ ซึ่งชาวบ้านเห็นว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับคนน้อยกว่า คนหนุ่มสาวที่ไปทำงานต่างถิ่นจะกลับมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งเฉพาะกรณีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นหรือชุมชนเนื่องจากมีบุคคลในครอบครัว เครือญาติ คนใกล้ชิดลงสมัครรับเลือกตั้งทำให้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านมากกว่าการใช้สิทธิ์เลือกตั้งในระดับชาติ ซึ่งชาวบ้านจะห่วงเรื่องการทำงานเพื่อหารายได้มากกว่า ชาวบ้านโพนส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ในระดับประถมและมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรียังมีน้อยเมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่ในชุมชน ดังนั้น ความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยยังมีน้อย แต่ชาวบ้านจะยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนเดิมที่เคยทำกันมาโดยยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ จึงควรจัดให้มีกิจกรรม/การอบรม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยให้กับคนในชุมชนเพื่อให้ประชาธิปไตยท้องถิ่นสามารถพัฒนาและเติบโตได้อย่างอย่างยั่งยืนต่อไป การส่งเสริมการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ทำให้คนมีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการใหม่ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดจนมีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่างๆ การพัฒนาทางการศึกษา ก็คือ การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของบุคคลและเมื่อบุคคลซึ่งเป็น

สมาชิกของสังคมนี้อาจมีคุณภาพแล้ว ก็จะทำให้สังคมนี้อาจพัฒนาต่อไปด้วย ระดับการศึกษาของประชาชน เป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย คือ ในเมื่อคนในสังคมได้รับการศึกษาดี มีเหตุผล มักจะติดตามข่าวสารทางการเมือง มีความสนใจทางการเมืองและมีความรู้ความเข้าใจว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม นโยบายใดๆที่สังคมออกมาก็ย่อมที่จะมีผลกระทบต่อเขาโดยตรง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาดี้มักจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง สถาบันที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาของคนในชุมชนบ้านโปชน ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน หน่วยงานอื่นๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ปัจจัยด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น เช่น การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของผู้นำชุมชน วารสารประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ปัจจุบันช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของชาวบ้านมีหลากหลายมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านได้รับทราบข้อมูลและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตนและชุมชนมากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะ

จะเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของชาวภูไทบ้านโปชนนั้น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชนร่วมกัน การอยู่ร่วมกันแบบปรองดองหรือร่วมกันคิดร่วมกันทำ ผสมผสานกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนตามแบบฉบับของชาวภูไทบ้านโปชน โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมและถ่ายทอดกันมาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานบ้านโปชนจนกลายมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สร้างความภาคภูมิใจแก่คนบ้านโปชนในปัจจุบัน จนก่อให้เกิดความตระหนักรักและหวงแหนในชุมชนทำให้ชุมชนบ้านโปชนมีความเข้มแข็ง ซึ่งเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชนซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนบ้านโปชนมีอยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว หากชุมชนบ้านโปชนสามารถประสานและสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่นหรือองค์กรสาธารณะอื่นๆ จากภายนอกในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นหุ้นส่วนเดียวกัน เพื่อเสริมสร้างและเป็นพลังในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนด้วยภูมิปัญญาของชุมชนเอง โดยไม่ต้องรอคอยความช่วยเหลือเฉพาะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือจากหน่วยงานรัฐ ให้ชาวบ้านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจด้วยตนเองเพื่อชุมชนของตน คือให้คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตของชุมชนตนเองจะทำให้สามารถพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนบ้านโปชนให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นเทียบเท่ากับประเทศที่ประชาธิปไตยเจริญแล้ว คือเข้าใกล้กับประชาธิปไตยในอุดมคติมากขึ้น

ชุมชนบ้าน โพนเป็นชุมชนที่มีทุนทางสังคมอยู่พอสมควร การพัฒนาชุมชนให้เป็นรากฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็งนั้นต้องเริ่มจากการพัฒนาคนโดยพื้นฐานคนบ้าน โพนเป็นคนมีจิตใจดี โอบอ้อมอารีอยู่แล้ว แต่การจะพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าขึ้นคนนับเป็นทรัพยากรที่สำคัญอันดับแรกของการพัฒนาในทุกมิติทั้งด้านสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์สามารถดูแลตนเองได้ ด้านจิตใจให้เป็นคนที่มีจิตใจมีน้ำใจ เอื้ออาทร เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ มีความเสียสละ มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรักในชุมชนท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ ฯลฯ และด้านสติปัญญาคือการให้การศึกษาเพื่อให้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เมื่อมารวมตัวร่วมคิดร่วมทำในกิจกรรมต่างๆ นำความรู้ที่ตนเองมีอยู่มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันก็จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ชุมชนบ้าน โพนมีสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานในชุมชนที่หล่อหลอมคนตั้งแต่แรกเกิด เป็นแหล่งบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม รวมทั้งจิตสำนึกผู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีสถาบันศาสนา เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน กลุ่มเกลาจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี สถาบันศาสนาของชาวบ้าน โพนมีความเข้มแข็งและสร้างศรัทธาให้แก่คนในชุมชนและเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของคนในชุมชนชุมชน มีสถาบันการเมืองการปกครอง ที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแลให้สังคมบ้าน โพนอยู่ในระเบียบแบบแผนและให้คนในชุมชนปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดร่วมกันและมีสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งสร้างความรู้ทางวิชาการ ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรมให้แก่คนในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ชุมชนมีวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมายาวนานและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนซึ่งมีความผูกพันอย่างเหนียวแน่นกับคนในชุมชนและถ่ายทอดในรูปของความเชื่อ ความศรัทธา จารีต ประเพณีที่ดีงาม บ่งบอกถึงความเป็นภูไทบ้าน โพน นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมที่ปรากฏในรูปของแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ฯลฯ ซึ่งวัฒนธรรมเป็นตัวยึดโยงคนในชุมชนให้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเองเกิดความหวงแหนภูมิใจที่จะรักษา อนุรักษ์และพัฒนาต่อยอดเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ชุมชนมีองค์ความรู้ ประกอบด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่โดย ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นศาสตร์และศิลป์ของการดำเนินชีวิตของชาวบ้านที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นฐานคิดและหลักเกณฑ์การกำหนดคุณค่าและจริยธรรมที่มีการสั่งสมสืบทอดกันมายาวนานจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง จากอดีตจนถึงปัจจุบันทำให้เกิดความหลากหลายขององค์ความรู้ที่นำมาใช้ประโยชน์และสร้างสมดุลในการอยู่ร่วมกันของคนและธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูลกันและลงตัว ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ที่นำมาใช้ในทางปฏิบัติได้มีความ

หลากหลายปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อตอบสนองเป้าหมายหรือความต้องการของชุมชนได้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองที่ให้คุณค่าหรือความสำคัญแก่บุคคล การที่ระบอบประชาธิปไตยมุ่งหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง เพราะมีความเชื่อว่า มนุษย์โดยธรรมชาติส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้มีเหตุ มีผล ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายนอกสามารถพัฒนาและเพิ่มขึ้น ได้ด้วยการศึกษา อบรมและเรียนรู้ มนุษย์จึงสามารถที่จะตัดสินใจเพื่อเลือกสิ่งที่ดีสำหรับชีวิตของตนเอง ถึงแม้ว่าการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของมนุษย์จะไม่ถูกต้องเสมอไปแต่มนุษย์มีแนวโน้มที่จะเลือกและกระทำสิ่งที่ดีสำหรับตนมากกว่าการให้ผู้ปกครองหรือผู้นำตัดสินใจให้ (www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1117) ดังนั้นหนทางที่จะเป็นหลักประกันว่าผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของประชาชนทุกคนจะได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาคคือ การให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้มีสิทธิที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้นำที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคม หัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยคือการตัดสินใจโดยประชาชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเป็นสิ่งที่ดีมากกว่าการตัดสินใจโดยคนส่วนน้อยซึ่งหมายความว่าเสียงข้างมากมีโอกาสที่จะถูกมากกว่าเสียงข้างน้อย ดังนั้นการที่ให้คนส่วนใหญ่ได้ร่วมกันพิจารณา ไตร่ตรองและมีโอกาสเลือกในสิ่งที่คิดว่าดีที่สุดให้กับตนเองและส่วนรวมจึงน่าจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมกว่าการให้ผู้นำเป็นคนเลือกและตัดสินใจ กรณีชุมชนบ้านโปชนับเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ได้ให้คุณค่าและความสำคัญกับคน ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเมื่อบวกกับทุนทางสังคมที่ชาวบ้านโปชนมีอยู่แล้ว ทำให้คนบ้านโปชนมีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมภูไท ภาคภูมิใจความเป็นคนบ้านโปชน ชาวบ้านโปชนจึงพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการที่จะกระทำสิ่งดีดีให้กับชุมชนของตนซึ่งนับเป็นจุดแข็งของชุมชนที่จะสามารถทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนบ้านโปชนเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต ดังที่จอห์น สจ๊วตมิลล์ (John Stuart Mill) (อ้างใน อาทิตย์ บุคคาควง, 2554) ได้กล่าวไว้ว่า “ก่อนที่ประชาธิปไตยจะมีขึ้น ได้พลเมืองในประเทศต้องมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะปกครองตนเองเสียก่อน” และเมื่อประชาชนในชุมชนต่างมีความตระหนักรักในชุมชนของตนแล้วจึงน่าจะเชื่อได้ว่าผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่จะได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาค เนื่องจากการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่ในชุมชนจึงน่าจะดีกว่าการให้คนส่วนน้อยตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องตามหลักการและแนวทางของประชาธิปไตยที่ให้อำนาจกับประชาชนในการปกครองตนเอง ดังที่ได้กล่าวกันว่า “การปกครองระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน” นั่นเอง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประชากรปีโตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอลำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสารและงานวิจัยต่างๆ สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ ดังนี้

1.1 ประชากรปีโตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอลำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

คนภูไทบ้านโพนมีวัฒนธรรมที่สืบทอดมาช้านานและยังคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างเหนียวแน่น ชาวบ้านโพนเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ไม่ตรีอันดี อ่อนน้อมถ่อมตน มีความเอื้ออาทรต่อกัน ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ มีความสามัคคีปรองมอดเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน หากจะทำการใดก็ทำด้วยความพร้อมเพรียงกัน รักสงบ มีจิตใจโอบอ้อมอารี รักในวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง นิยมสร้างที่พักอาศัยเป็นเรือนไม้ที่ปลูกตามแบบเรือนภูไทแท้ ตัวเรือนยกพื้นสูง ชั้นบนแบ่งออกเป็นเรือนย่อยมีนอกชาน มีบริเวณใต้ถุนเรือนเป็นที่พักผ่อนช่วงกลางวัน คนภูไทบ้านโพนยังคงมีวิถีชีวิตในรูปแบบดั้งเดิม คือได้ถุนบ้านเกือบทุกหลังจะมีก๊อฝ้อย่างน้อยหนึ่งตัว ซึ่งช่วงนอกฤดูการเก็บเกี่ยวผู้หญิงจะทอผ้าผู้ชายจะจักสานไม้ไผ่ คนภูไทบ้านโพนมีความรักและหวงแหนในชุมชนของตน และภูมิใจในความเป็นภูไท ชาวบ้านโพนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ทำสวน ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ยังคงรักษารูปแบบการใช้ชีวิตที่เป็นแบบชาวชนบทอีสานทั่วไปแต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของคนภูไท ทั้งภาษาพูด การแต่งกาย และการทอผ้า “ผ้าไหมแพรวา” เป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชน ทำให้ชุมชนบ้านโพนสามารถพึ่งพาตนเองและดำรงอยู่ได้ด้วยชุมชนเอง ชาวบ้านโพนที่ผู้หญิงมีความสามารถในการทอผ้าตั้งแต่เด็ก เกือบร้อยละเก้าสิบของหญิงชาวบ้านโพนสามารถทอผ้าได้ การทอผ้าของชาวบ้านโพนเป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษกลายมาเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ชาวบ้านโพนต่างหวงแหนและรักษา สืบทอดสู่ลูกหลานและสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนบ้านโพน สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับคนบ้าน

โพนจนเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก มีการจัดตั้งกลุ่มและร่วมกันสร้างสรรค์ลวดลายผ้าอันเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษให้วิจิตรงดงามตามแบบฉบับของภูไทบ้านโพน วัฒนธรรมการทอผ้าถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวภูไทที่ไม่ว่าจะอพยพถิ่นฐานไปอยู่ที่ใดก็ยังคงสืบทอดการทอผ้า มีลวดลายเฉพาะสวยงามที่สามารถบ่งบอกได้ถึงความเป็นภูไทได้เป็นอย่างดี การทอผ้าสามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ ก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน มีการรวมกลุ่ม ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม มีการรวมกลุ่มสตรีทอผ้าไหมแพรวาและจัดตั้งสหกรณ์ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพนกาฬสินธุ์ จำกัด สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์มีการบริหารจัดการภายใต้บริบทของชุมชน มีการเลือกตั้งประธานกลุ่มและคณะกรรมการบริหาร ให้สมาชิกลงคะแนนโดยวิธีลับ โดยจำลองการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น จากสมาชิกกลุ่มกว่า 700 คน สมาชิกทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาค มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกันในการลงสมัครเป็นประธานและคณะกรรมการกลุ่ม รวมถึงการลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกตัวแทนกลุ่มด้วย นอกจากนี้เมื่อมีการแต่งตั้งประธานกลุ่มแล้ว สมาชิกยังสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการบริหารและแสดงความคิดเห็นในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดำเนินงานของกลุ่มภายใต้วิถีชุมชนและยังมีการเลือกตั้งประธานและคณะกรรมการบริหารกลุ่มใหม่เมื่อครบวาระ ซึ่งก็นับเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนได้เป็นอย่างดี (สมศรี สระทอง, สัมภาษณ์ 2559)

บ้านโพนเป็นชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆอย่างหลากหลาย ตามวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชน เช่นกลุ่มสตรีทอผ้าไหมแพรวา กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มเลี้ยงเป็ด กลุ่มชาวนา เป็นต้น การรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนทำให้ชาวบ้านโพนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับคนบ้านโพนมากที่สุด โดยกลุ่มต่างๆของชุมชนบ้านโพนเข้าไปมีบทบาทในการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากร โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนากลุ่มทำให้คนในชุมชนบ้านโพนเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ทั้งเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น การเข้าเสนอโครงการ/กิจกรรมของกลุ่ม การเข้าร่วมเป็นกรรมการในกิจกรรมต่างๆขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้เมื่อมีการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นผู้สมัครรับเลือกตั้งก็จะให้ความสำคัญกับกลุ่ม เนื่องจากผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะอาศัยกลุ่มเป็นฐานเสียงในการเลือกตั้งทำให้คนบ้านโพนได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพในชุมชนทำให้ปัจจุบันหน่วยงานต่างๆทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นต่างให้ความสนใจและให้การสนับสนุนสนับสุนกับการดำเนินงานของกลุ่มโดยเฉพาะ “กลุ่มสตรีทอผ้าไหม

แพรวา” เป็นอย่างมาก ซึ่งเริ่มจากการที่คนบ้านโพนดำรงตนตามวิถีชีวิตของชาวภูไทบ้านโพน เพื่อให้คนในครอบครัว ชุมชน มีความสามารถหาเลี้ยงตนเองได้โดยการนำเอาวัฒนธรรมความเป็นภูไทมาพัฒนาและสร้างจุดแข็งให้กับตนเองจนสามารถยืนหยัดและสร้างความมั่นคงให้กับคนในชุมชน และสร้างชื่อเสียงจนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย (สมศรี สระทอง, สัมภาษณ์ 2559)

คนภูไทบ้านโพนจะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เป็นลักษณะสังคมชนบททั่วไปอยู่กันแบบความสัมพันธ์อันเครือญาตินับถือพระพุทธศาสนาทำให้คนภูไทบ้านโพนมีจิตใจโอบอ้อมอารีอาศัยเกื้อกูลกัน เอื้ออาทรต่อกัน เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส ยึดหลักความถูกต้องเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติตามแบบบรรพบุรุษ นับถือผี โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษชาว บ้านโพนเชื่อว่าหากละเมิดหรือล่วงเกินก็จะมีอันเป็นไป ทำให้คนบ้านโพนเคารพกฎกติกาของชุมชน รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ได้อย่างเหนียวแน่น คนบ้านโพนมีความรักและห่วงใยในเผ่าพันธุ์และวัฒนธรรมของชาวภูไทอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวภูไทบ้านโพน โดยเฉพาะภาษาภูไทที่ยังคงมีการใช้สื่อสารระหว่างกันภายในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้อง ผูกพันรักใคร่ เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความรักในเผ่าพันธุ์และชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ชุมชนภูไทบ้านโพนอยู่ร่วมกันในลักษณะการปรึกษาหารือร่วมกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆในชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เคารพเสียงส่วนใหญ่ แต่ก็ไม่ละเลยเสียงส่วนน้อย มีเหตุผลและยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น เนื่องจากคนบ้านโพนเป็นคนภูไทโดยส่วนใหญ่ มีวัฒนธรรม มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามแบบภูไทอยู่กันแบบเครือญาติ ฟังพาอาศัยกัน โดยทุกคนในหมู่บ้านหากมีกิจกรรมในชุมชนชาวบ้านจะจัดประชุมประชาคมและร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยทุกคนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นร่วมกันในกิจกรรมของชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นคนหนุ่มสาว ผู้ใหญ่ ผู้ชาย ผู้หญิง หรือผู้มีตำแหน่งอื่นใดในชุมชนโดยจะยึดหลักความถูกต้องประนีประนอม เคารพเหตุผลของกันและกันหากเห็นว่าเรื่องใดที่เป็นประโยชน์กับชุมชนก็จะมีความเห็นพ้องต้องกันหากมีความเห็นที่แตกต่างก็จะร่วมกันพิจารณาว่าความเห็นที่แตกต่างนั้นมีเหตุมีผล มีผลกระทบต่อชุมชนหรือไม่อย่างไร สามารถปรับให้บูรณาการร่วมกับเสียงส่วนใหญ่ได้หรือไม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชนของตนเป็นสำคัญคือยึดถือหลักการเคารพเสียงส่วนใหญ่แต่ก็ไม่ละเลยหรือมองข้ามเสียงส่วนน้อยและทุกคนในชุมชนต่างรู้หน้าที่ของตนเองและรับผิดชอบหน้าที่ของตนเพื่อให้งานต่างๆ บรรลุผลสำเร็จ และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชนบ้านโพน การแก้ไขปัญหาของชุมชนจะเป็นในลักษณะของการประชุมประชาคมเพื่อให้ทุกคนในชุมชนได้ใช้เวทีประชาคมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมกันถก อภิปรายปัญหาร่วมกัน เพื่อรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย โดยผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลฯ จะเป็นแกนนำสำคัญในการจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือและลงความเห็นกันโดยผ่าน

กระบวนการประชาคมเพื่อให้สมาชิกในชุมชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทุกคนมีความเสมอภาค มีเสรีภาพ เคารพเสียงส่วนใหญ่ และเป็นไปในลักษณะของการปรึกษาหารือ โดยอาศัยความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ซึ่งมีความสนิทสนม คู่กันเคยกันเป็นสะพานเชื่อมในการสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เกิดความแน่นแฟ้นและอาศัยความเป็นญาติของหมู่บ้าน โพนซึ่งมีวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ ตามแบบภูไทด้วยกันมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของชุมชน การตัดสินใจใช้หลักประนีประนอมโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมชุมชนเป็นหลัก และจะใช้ภาษาภูไทในการสื่อสารระหว่างกัน คนภูไทบ้าน โพนมีความรักและห่วงใยในวัฒนธรรมชุมชนของตน มีความภาคภูมิใจในความเป็นภูไท โดยเฉพาะภาษาภูไทนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่งดงามของคนบ้าน โพนอันถือเป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชน การใช้ภาษาท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันของชาวบ้าน โพนทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความสามัคคีในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมประชาคม หรือการทำกิจกรรมใดๆ ในชุมชนก็จะใช้ภาษาภูไทเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพราะความเป็นภูไท ความเป็นพวกพ้องจะทำให้สามารถเจรจา ตกลงกัน เข้าใจกันได้ง่าย และเมื่อมีความคิดเห็นในมุมมองที่แตกต่างก็จะใช้หลักการประชาธิปไตยคือ ใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ ขอมรับฟังและเคารพการตัดสินใจของเสียงส่วนใหญ่ในชุมชน แต่ก็ไม่ละเลยเสียงส่วนน้อยโดยที่ประชุมจะใช้การบูรณาการร่วมกันคือพิจารณาความคิดเห็นที่เป็นเสียงส่วนน้อยว่ามีสิ่งใดที่สามารถนำมาปรับใช้ได้กับความเห็นของคนส่วนใหญ่ก็จะเลือกเอาเฉพาะในส่วนที่ดีโดยยึดประโยชน์ของชุมชนส่วนรวมเป็นหลักและคนบ้าน โพนจะยึดถือหลักธรรมคำสอนตามหลักพระพุทธศาสนาในการอยู่ร่วมกันทำให้คนในชุมชนเป็นคนมีเหตุผล ประนีประนอม อุดหนุนอดกลั้น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เสียสละและรู้จักให้อภัยทำให้สังคมบ้าน โพนเป็นชุมชนที่สามัคคี รักใคร่ปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเนื่องจากความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีลักษณะเครือญาติ พี่พวอาศัยกันทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนมีความเหนียวแน่นกลมเกลียว แม้จะมีความเห็นต่างแต่สุดท้ายแล้วการเจรจาไกล่เกลี่ย ประนีประนอมตามวิถีชุมชนก็สามารถตกลงกันได้ โดยทุกคนทุกฝ่ายต่างมุ่งประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ (สำเนียง สระทอง, สัมภาษณ์ 2559)

ชาวบ้าน โพนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธแต่ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมจากบรรพบุรุษสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน การเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติและนับถือผีทั้งผีบ้าน ผีเรือน ผีตา แสก ผีบรรพบุรุษ โดยเชื่อว่าผีที่เขานับถืออยู่ตามที่ต่างๆ ทั้งอยู่ที่บ้าน อยู่ที่นา อยู่ป่า อยู่ในแหล่งน้ำ ทำให้คนภูไทบ้าน โพนเกิดความรักและห่วงใยชุมชน รักบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและที่พวกเขาทำมาหากิน รักแหล่งน้ำ รักป่า ดังนั้น ชาวบ้าน โพนจึงเต็มใจและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และพร้อมที่จะปกป้องชุมชนจากสิ่งภายนอกที่มากระทบกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งเป็นผลดีกับคนในชุมชนบ้าน โพน ก่อให้เกิดความรักในถิ่นฐานบ้านเกิด อยาก

พัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองนำมาซึ่งความรู้สึกรารณาในการที่จะปกครองตนเอง นับเป็นรากฐานของการก่อเกิดประชาธิปไตยท้องถิ่นที่เข้มแข็งการเคารพนับถือผู้อาวุโสยังคงอยู่ในสายเลือด จิตวิญญาณของคนภูไทบ้านโปน หล่อหลอมกลมกลืนกลายเป็นรากเหง้าทางความคิด ความเชื่อ ที่สืบทอดกันมาและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้คนบ้านโปนเป็นชุมชนที่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวภูไทไว้ได้เป็นอย่างดี ธรรมเนียมปฏิบัติที่ชาวบ้านโปนได้ถ่ายทอดโดยการสั่งสอนลูกหลานตามแนวความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษซึ่งเป็นสิ่งที่ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านเชื่อว่าบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วจะคอยปกป้องรักษาลูกหลานให้อยู่ดีมีความสุข หากประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณี กรอบกติกาของชุมชน แต่ถ้าหากมีการล่วงเกินหรือประพฤติผิดทำนองคลองธรรมตามประเพณี ที่ชาวบ้านโปนเรียกว่า “ผีตผี” ก็จะมีอันเป็นไป เช่น เจ็บป่วย ต้องมีการขอขมาเพื่อให้ผีบรรพบุรุษยกโทษให้ก็จะหายจากการเจ็บป่วย เป็นต้น การนับถือผีหรือการบูชาบรรพบุรุษเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณซึ่งได้ซึมซับไปในการดำรงชีวิตประจำวันจนกลายเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน ผู้อาวุโสจะมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และการตัดสินใจของคนในชุมชนบ้านโปนอยู่ไม่น้อย ผู้นำหรือผู้อาวุโสที่ชาวบ้านนับถือจะคอยให้คำชี้แนะแนวทางในกรณีเกิดปัญหาขึ้นในชุมชนซึ่งเป็นแนวทางการอยู่ร่วมกันภายใต้วิถีชุมชน หรือแม้กรณีมีการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ผู้ที่ชาวบ้านเคารพนับถือจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถชนะการเลือกตั้งได้

นอกจากนี้ชาวบ้านโปนยังมีประเพณีท้องถิ่นตาม “ฮิดสิบสองคลองสิบสี่” ซึ่งประเพณีตามความเชื่อที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติทั้งสิบสองเดือนคือจะอยู่ในการดำเนินชีวิตตลอดทั้งปีของคนในชุมชนเป็นสิ่งที่ชาวบ้านปฏิบัติสืบทอดกันมาเหมือนดังเช่นชาวไทยในภาคอีสานทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผีและความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา รวมทั้งพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะพิธีกรรมตามความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นสิ่งที่ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในชุมชนบ้านโปน ในการจัดประเพณีหรือประกอบพิธีกรรมต่างๆ เหล่านี้ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจเกิดความสามัคคีสามัคคีของคนในชุมชน ความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา เชื่อเรื่องบาป บุญกรรม วัฒนธรรมการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส การเคารพนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติเชื่อในผีบรรพบุรุษ การเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผสมผสานกับความเชื่อตามแบบพุทธศาสนาทำให้คนบ้านโปนเป็นคนมีเหตุผล โอบอ้อมอารี รู้จักผิดชอบชั่วดี เชื่อในเรื่องบุญ ละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำบาปเชื่อในกฎแห่งกรรม เคารพกฎ กติกาของชุมชน

วัฒนธรรมทางวัตถุที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในชุมชนบ้านโปน เช่น “วัด” นับได้ว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นแหล่งบ่มเพาะ ปลูกฝังเกี่ยวกับความคิดความเชื่อของคนในชุมชนเมื่อมีการ

ประชุมหรือกิจกรรมงานประเพณี ชาวบ้านจะใช้สถานที่วัดเป็นศูนย์กลางในการประชุมหรือเตรียมงาน วัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวของประชาชนในชุมชนให้มีความสามัคคี และให้รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน และเมื่อมีข้อพิพาทหรือโต้แย้งกันด้านความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ที่ชาวบ้านเคารพนับถือจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแนะนำ ไกล่เกลี่ย วัดและพระสงฆ์เป็นเสมือนตัวแทนของพระพุทธศาสนา เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคมกลมเกลียวจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี สถาบันศาสนาของชุมชนบ้านโปงมีความเข้มแข็งสร้างศรัทธาให้แก่คนในชุมชนบ้านโปงและชุมชนใกล้เคียงช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขหรือสถานที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เช่น “ดอนเจ้าปู่ประจำหมู่บ้าน” หรือ“ศาลหลักเมืองบ้านโปง”ซึ่งนับว่าเป็นสัญลักษณ์ทางด้านความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติของคนในชุมชน ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ทั้งเป็นที่มาของวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ซึ่งเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ชาวบ้านโปงจะจัดงานหรือมีพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่ดังกล่าวเป็นประจำทุกปีเพื่อแสดงถึงความเคารพและขอพรเพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประจำอยู่ ณ สถานที่แห่งนั้น ช่วยลดบันดาลหรือปกป้องรักษาตนเอง ครอบครัวและชุมชนให้มีความสุข สถานที่ดังกล่าวเหล่านี้ล้วนแต่มีความสำคัญในการเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านโปงและก่อให้เกิดความร่วมมือกันภายในชุมชนและประเพณีปฏิบัติอยู่ในกรอบกติกาของชุมชนทั้งสิ้น (เลื่อน หารระธา, สัมภาษณ์ 2559)

จากพื้นฐานความคิด ความเชื่อของคนภูไทบ้านโปงเกิดจากการนับถือพระพุทธศาสนา ผสมผสานกับวัฒนธรรมความเป็นภูไทดั้งเดิมของชุมชน ทำให้คนภูไทบ้านโปงมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรมเก่า ขอมรับในเรื่องบุญวาสนา ดังนั้น การที่บุคคลใดจะมีฐานะทางสังคมอยู่ในชุมชนบ้านโปงอย่างไรนั้น คนในชุมชนเชื่อว่าเกิดจากบุญวาสนาบารมี เช่น ตระกูลที่จะเป็นผู้นำทางพิธีกรรมที่ติดต่อกับภูตผีวิญญาณก็จะถ่ายทอดสืบต่อให้ลูกหลาน หากมีคนอื่นนอกตระกูลจะเป็นผู้สืบต่อก็จะเป็นผู้ที่มีลักษณะพิเศษที่ชาวบ้านโปงเรียกว่า “ภูตผีเลือก” กรณีของผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นหรือนักการเมืองท้องถิ่นก็เช่นกัน หากผู้ใดเป็นผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้นำหรือชนะการเลือกตั้ง ชาวบ้านโปงเชื่อว่าเกิดจากบุญวาสนา บารมี เคยสร้างสมบุญไว้เยอะตั้งแต่ชาติปางก่อนทำให้ชาตินี้ได้กลับมาดูแลปกครองประชาชนคนภูไทบ้านโปง ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีลักษณะพิเศษ ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นที่ชาวบ้านโปงเลือกและให้การยอมรับที่มาเป็นผู้นำของคนในชุมชนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน กว่าที่จะเป็นที่ยอมรับของคนชุมชนบ้านโปงต้องใช้ความสามารถและระยะเวลาในการสร้างที่น่าเชื่อถือ และเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อส่วนรวมสามารถนำพาชุมชนบ้านโปงให้พัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสูงและมีความสำคัญมากในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ทั้งการริเริ่มโครงการพัฒนาต่างๆ การจัดบริการสาธารณะ โดยเฉพาะความต้องการขั้นพื้นฐานของชุมชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับคนในชุมชน โดยผ่านตัวแทน (คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น) ที่คนในชุมชนบ้านโพนได้เลือกเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่น เนื่องจากตัวแทนที่ชาวบ้านโพนเลือกเข้ามาทำหน้าที่นั้นก็ล้วนแล้วแต่เป็นคนในชุมชนบ้านโพนทั้งสิ้น จึงสามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ชาวบ้านโพนมีความคาดหวังจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลโพน) ในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชน เช่น การแก้ไขปัญหาถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ น้ำประปาไม่ไหล น้ำท่วม ภัยแล้ง พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย เป็นต้น โดยผ่านผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) ในการทำหน้าที่นำปัญหาต่างๆ เสนอต่อสภาเทศบาลตำบลโพนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา หากเป็นปัญหาที่มีผู้ได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างก็จะจัดประชุมประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหา มองปัญหาพร้อมกันมีแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันในชุมชนเพื่อหาแนวทางและทำความเข้าใจในประเด็นของปัญหาให้ตรงกันและวางแนวทางแก้ไขร่วมกันโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานวัฒนธรรมของของชุมชนภูไทบ้านโพน ซึ่งธรรมชาติคนบ้านโพนเป็นคนนอบน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส มีเหตุผล ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่เป็นลักษณะเครือญาติ เพื่อนบ้าน ความสนิทสนมคุ้นเคยกันทำให้การติดต่อประสานงานต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น มีความขัดแย้งน้อยตัวแทนของชุมชนที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นก็จะทำหน้าที่ในการร่วมบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามนโยบายของคณะผู้บริหารหรือตามความต้องการของประชาชนในชุมชน มีการจัดประชุมประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของคนในท้องถิ่นแล้วนำความคิดเห็นเหล่านั้นเข้าสู่สภาท้องถิ่นเพื่อนำเสนอโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่นของตนและชาวบ้านจะทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของตัวแทน (สมาชิกสภา คณะผู้บริหาร) ในกิจกรรม/โครงการซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของคนชุมชน เช่นน้ำท่วม ภัยแล้ง พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย หรือการขุดลอกหนอง/ฝาย เป็นต้น ส่วนในเรื่องอื่นๆ ชาวบ้านจะถือว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาลที่ต้องทำหรือกรณีมีการเปิดโอกาสให้กลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชนเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดสรรงบประมาณในการพัฒนากลุ่มอาชีพ ชาวบ้านโพนก็จะเข้าร่วมและนำเสนอโครงการที่คิดว่าจะเกิดประโยชน์และสามารถนำมาพัฒนากลุ่มของตนให้ก้าวหน้า มั่นคง โดยทุกคนทุกกลุ่มมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ชาวบ้านโพนจะเลือกผู้นำที่กล้าแสดงออก สามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการและสามารถแก้ไข

ปัญหาให้กับคนในชุมชนได้ เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ซึ่งผู้นำที่ชาวบ้านโพนเลือจะเริ่มมาจากการเป็นอาสาสมัครหรือตัวแทนกลุ่ม เช่น อสม. ประธานกลุ่มอาชีพในชุมชน เป็นต้น แล้วจึงค่อยๆเลื่อนฐานะขึ้นมาเป็นผู้นำชุมชน เช่น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แล้วจึงก้าวเข้าสู่การเป็นนักการเมืองท้องถิ่นอย่างเช่น สมาชิกสภาเทศบาล หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น ตามลำดับ (เสริมศักดิ์ ราชติกา, สัมภาษณ์ 2559)

วิถีชีวิตประชาธิปไตยของชุมชนบ้านโพน เป็นประชาธิปไตยที่เกิดจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนที่ชาวบ้านยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเกิดความเคยชินเป็นนิสัย และกลายมาเป็นวิถีชีวิตประจำวันและซึมซับเข้าไปอยู่ในความเป็นภูไทบ้านโพนมาจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตในแบบชาวอีสานชนบทผสมผสานกับความเป็นภูไทได้ถูกถ่ายทอดออกมาในวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้านโพนจนกลายเป็นปกติวิสัย กลายเป็นวิถีชีวิต กลายเป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชาวภูไทบ้านโพน วิถีชีวิตของคนในชนบทเป็นวิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยกัน เอื้อเพื่อเอื้อแก่ ถ้อยทีถ้อยอาศัย อยู่แบบพอเพียง มีวิถีชีวิตที่อาศัยธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สังคม/ชุมชนยึดถือและให้ความสำคัญ การที่ชุมชนมีวัฒนธรรมที่เอื้ออำนวยต่อการวางรากฐานการพัฒนาประชาธิปไตยย่อมเป็นผลดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศ ซึ่งตามแนวคิดพื้นฐานของหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยคือ ให้ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองและหลักการพื้นฐานสำคัญของประชาธิปไตยท้องถิ่นคือการทำงานที่ประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของคนในท้องถิ่น ให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารและจัดสรรแบ่งปันประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นของตนซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืนนั้น จะต้องพัฒนาโดยใช้พื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น มาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนา

1.2 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์

มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนภูไทบ้านโพนที่ตกทอดจากบรรพบุรุษและถ่ายทอดมาสู่รุ่นปัจจุบันนั้น เป็นสิ่งที่ชาวบ้านโพนต่างรักและหวงแหน มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและชุมชนของตนเป็นอย่างมาก การหล่อหลอมเกล้าเกลตาทางวัฒนธรรมจนก่อเกิดทางความคิดความเชื่อของชาวภูไทบ้านโพนและกลายมาเป็นวิถีชีวิตของคนบ้านโพนในปัจจุบันนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากการนับถือพุทธศาสนา ทำให้ชาวบ้านโพนมีจิตใจ โอบอ้อมอารี เสียสละ รู้จักการให้อภัย รักสงบ เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีเหตุผล แต่ก็ยังคงสืบทอดแนวคิดแบบดั้งเดิมตามบรรพบุรุษคือการนับถือผีและสิ่งเหนือธรรมชาติทำให้เกิดความเคารพนับถือและเชื่อฟังผู้อาวุโส รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี เคารพกตিকা กฏระเบียบของชุมชน เพราะเกรงว่าหากฝ่าฝืนไม่เชื่อฟัง

จะ “ผิดผี” หรือทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกครองหมู่บ้านไม่พอใจแล้วทำให้ตนเองและชุมชนมีอันตรายหรือเกิดสิ่งไม่ดีขึ้น นอกจากนี้การนับถือผีบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านโพนเชื่อว่าเป็นผู้คุ้มครองและปกป้องรักษาหมู่บ้านและลูกหลานบ้านโพนนั้น ทำให้เกิดความรักและหวงแหนชุมชนของตน เกิดความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชน

ความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา เชื่อเรื่องบาป บุญกรรม วัฒนธรรมความเชื่อ การเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส การเคารพนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติเชื่อในผีบรรพบุรุษ การนับถือผีหรือการบูชาบรรพบุรุษเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณความเชื่อในเรื่องผู้น้อยเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ได้ซึมซับและถ่ายทอดไปในการดำรงชีวิตประจำวันของคนบ้านโพนการให้เกียรติผู้นำหรือผู้อาวุโส ทำให้อำนาจการตัดสินใจไม่ได้เกิดจากเสียงส่วนใหญ่ แต่เป็นการที่ผู้ใหญ่คือผู้ที่มีอาวุโสเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนเป็นคนที่ชาวบ้านเกรงใจ เห็นควรว่าอย่างไรแล้วก็ถือตามธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน ซึ่งนับเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตยของชุมชน เนื่องจากตามวิถีประชาธิปไตยแล้ว ทุกคนย่อมมีอิสระในความคิดและการกระทำ มีสิทธิและเสรีภาพ ภายใต้กรอบของกฎหมาย มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ความเชื่อตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาถือการยึดถือหลักจริยธรรม ความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปของชาวบ้านโพนส่งผลให้นักการเมืองอาศัยความคิดความเชื่อของคนในชุมชน แสวงหาประโยชน์ทุจริตคอร์รัปชันซื้อสิทธิ์ขายเสียง นักการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นจะนำสิ่งของหรือทรัพย์สินเงินทองมาให้หรือให้การช่วยเหลือในเรื่องหนึ่งเรื่องใดชาวบ้านจะเกิดความรู้สึกเกรงใจถือเป็นบุญคุณหากไม่ตอบแทนคืนด้วยการเลือกลงคะแนนให้ก็จะกลัวบาปกรรมทำให้นักการเมืองใช้วัฒนธรรมความเชื่อ การยึดถือหลักคุณธรรมตามความเชื่อของชาวบ้านในการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่าความเชื่อบางอย่างของคนในชุมชนบ้านโพนก็ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชน ซึ่งได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังกันมาจากรุ่นสู่รุ่นและอยู่กับชุมชนมาอย่างยาวนาน และยากที่จะลบล้างให้หายไปจากความรู้สึกนึกคิดของคนในชุมชน

การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนบ้านโพนเป็นแบบเครือญาติ มีความสัมพันธ์ในลักษณะพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในลักษณะต่างตอบแทนกัน ทำให้นักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและนักการเมืองระดับชาติอาศัยลักษณะความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ของคนในชุมชนในการแสวงหาประโยชน์ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่พึ่งพาอาศัย มีความเอื้ออาทรต่อกัน ความใกล้ชิดสนิทสนม แบบเพื่อนบ้าน ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์คือการเห็นแก่ญาติพี่น้อง เห็นแก่พวกพ้อง คนใกล้ชิดสนิทสนมกันซึ่งเกิดจากความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจของสังคม โดยเฉพาะในสังคมชนบทอย่างชุมชนภูไทที่มีการปลูกฝังเลี้ยงดูในลักษณะความสัมพันธ์แบบ

ผู้ใหญ่ ผู้น้อย คือผู้น้อยต้องการพึ่งผู้ใหญ่ เชื่อฟังผู้นำในชุมชน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่เสมอภาคอันเป็นสิ่งที่ขัดขวางต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนซึ่งตามหลักการประชาธิปไตยแล้ว ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ มีความเสมอภาค ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน และมีอิสระในการกระทำภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เช่นเมื่อมีการเลือกตั้ง จะมีระบบห้วคะแนนในชุมชน โดยผู้ที่เป็นห้วคะแนนส่วนใหญ่มักเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ หรือผู้มีอำนาจบารมีในชุมชนหรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติอย่างกว้างขวาง บุคคลเหล่านี้จึงเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจของชาวบ้านในการลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งในทุกระดับ โดยจะอาศัยความเป็นเครือญาติหรือความเป็นผู้ที่ชาวบ้านเชื่อถือของผู้ที่เป็นห้วคะแนนและเมื่อนักการเมืองที่ห้วคะแนนให้การสนับสนุน ได้รับเลือกตั้งก็จะสามารถประสานของบประมาณ โครงการต่างๆมาลงในพื้นที่ เช่น ถนน ไฟฟ้า คลองส่งน้ำ เป็นต้น เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองในการเลือกตั้งครั้งต่อไปหรือการเลือกตั้งประธานกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ หรือการประชุมประชาคมร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อการลงประชามติตัดสินใจในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชน ความเป็นญาติพี่น้อง ผู้ที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลหรือผู้อาวุโสที่คนในชุมชนนับถือก็จะเข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของคนในชุมชน เกิดการลำเอียง การเห็นแก่พวกพ้อง ญาติพี่น้องซึ่งไม่เป็นไปตามหลักความเสมอภาคที่ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน (ชาวบ้านโพน, สัมภาษณ์ 2559)

การอบรมเลี้ยงดูตามแบบฉบับของชาวภูไทก่อเกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบปรีกษาหรือภายใต้วิถีชุมชน การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทุกคนในชุมชนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นร่วมกันในกิจกรรมของชุมชนไม่ว่าจะเป็นคนหนุ่มสาว ผู้ใหญ่ ผู้หญิง ผู้ชายหรือผู้มีตำแหน่งอื่นใดในชุมชน โดยใช้มติเสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจโดยบูรณาการร่วมกันกับความคิดเห็นของเสียงส่วนน้อยซึ่งความคิดเห็นของเสียงส่วนน้อยที่แตกต่างใดสามารถนำปรับปรับใช้ได้กับมติที่ประชุมจากเสียงส่วนใหญ่ก็จะหาแนวทางร่วมกันโดยมิได้มองข้ามหรือละเลยเสียงส่วนน้อย

ประเพณีท้องถิ่นที่ชาวบ้านปฏิบัติสืบต่อกันมาตาม “ฮีดสิบสอง” รวมทั้งพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะพิธีกรรมตามความเชื่อในเรื่องผีหรือสิ่งเหนือธรรมชาติ ในการจัดประเพณีหรือประกอบพิธีกรรมต่างๆเหล่านั้นทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน ทุกคนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจมีการจัดประชาคมระดมความคิดเห็นจากชาวบ้าน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบว่าใครมีหน้าที่อะไร ทุกคนต่างรับผิดชอบหน้าที่ของตน เสียสละทั้งเวลา ทรัพย์ และแรงงานร่วมกันจัดกิจกรรมตามประเพณีท้องถิ่นจนบรรลุผลสำเร็จ

วัฒนธรรมการทอผ้าไหมแพรวาภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษที่ชาวบ้านโปนได้ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นและได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนบ้านโปน จนเป็นที่รู้จักของบุคคลและสังคมภายนอกอย่างแพร่หลายได้นำความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจเข้ามาสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง มีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง มีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มภายใต้วิถีชุมชน ทำให้ชุมชนได้ประสานกับองค์กร หน่วยงานต่างๆภายนอกชุมชน สร้างการเรียนรู้ในลักษณะเครือข่าย ให้ชาวบ้านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจด้วยตนเองเพื่อชุมชนของตน คือให้คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตของชุมชนตนเองอันเป็นพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นของชุมชนบ้านโปนให้เข้มแข็งและยั่งยืน

นอกจากนี้ วัฒนธรรมทางด้านภาษาพื้นถิ่นของชาวบ้านโปนที่ยังคงมีการใช้กันภายในชุมชนจนถึงปัจจุบันคือ ภาษาภูไท อันนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่งดงามของคนบ้านโปน อันถือเป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนการใช้ภาษาท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันของชาวบ้านโปนทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้อง เกิดความผูกพันรักใคร่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความสามัคคีในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการปรึกษาหารือ การประชุมประชาคมหรือการทำกิจกรรมใดๆ ในชุมชนก็จะใช้ภาษาภูไทเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพราะความเป็นภูไท ความเป็นพวกพ้องจะทำให้สามารถเจรจา ตกลงกัน เข้าใจกันได้ง่ายขึ้นนอกจากนี้วัฒนธรรมทางวัตถุที่ปรากฏในรูปของโบราณสถาน เช่น วัด หรือสถานที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เช่น ดอนเจ้าปู่ประจำหมู่บ้าน ศาลหลักเมืองบ้านโปน เป็นต้น สถานที่เหล่านี้ก็ล้วนแต่มีความสำคัญในการเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านโปนและก่อให้เกิดความร่วมมือกันภายในชุมชน และประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบกติกาของชุมชนทั้งสิ้น วัฒนธรรมชุมชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ความรู้สึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน ความสัมพันธ์ในเครือญาติ เป็นแรงผลักดันให้เกิดการรวมตัวกันของชุมชนอย่างรวดเร็วและเข้มแข็งทำให้ชุมชนมีพลังในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญเทียนทองประสาน, 2531) ความเข้มแข็งของชุมชนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการก่อให้เกิดความคิด การริเริ่มที่จะปกครองตนเองเพื่อบริหารทรัพยากรในชุมชน เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนซึ่งเป็นแนวทางของการสร้างความเป็นประชาธิปไตยในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมภูไท โดยวัฒนธรรมเป็นรากฐานก่อให้เกิดวิถีชีวิตของคนภูไทบ้านโปนที่ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญา จารีตประเพณีกลายเป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี แบบภูไทมีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโปน อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. อภิปรายผล

คนภูไทบ้านโพนมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอย่างมาก มีความภาคภูมิใจในเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี มีความเชื่อมั่นและยึดถือในอัตลักษณ์ของตน ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเผ่าพันธุ์ภูไท ได้หล่อหลอมให้คนบ้านโพนมีวิถีชีวิต ทักษะคติ ความเชื่อ และค่านิยมในแบบฉบับของคนภูไทบ้านโพน การทอผ้าเป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมและถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมีความโดดเด่นในลวดลายเฉพาะตัวที่สวยงาม บ่งบอกถึงเอกลักษณ์เฉพาะของความเป็นภูไทบ้านโพน ได้เป็นอย่างดีและยังได้สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการพึ่งพาตนเองและสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน เรียนรู้การประสานกับองค์กร หน่วยงานต่างๆ ภายนอกชุมชนในลักษณะเครือข่ายเป็นการพัฒนาชุมชนด้วยภูมิปัญญาของชุมชนเอง ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองโดยไม่ต้องรอคอยความช่วยเหลือเฉพาะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือจากหน่วยงานรัฐ นอกจากการทอผ้าแล้ว การใช้ภาษาภูไทของคนในชุมชนในการติดต่อสื่อสารเป็นวิถีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ทำให้บ้านโพนเป็นชุมชนที่มีเสน่ห์เป็นที่สนใจของผู้คนที่ผ่านไปมา การใช้ภาษาท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันของชาวบ้านโพนทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความสามัคคีในชุมชน วิถีประชาธิปไตยของคนบ้านโพนได้ก่อเกิดมาจากวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานได้หลอมรวมและผ่านกระบวนการต่างๆตามวิถีชุมชนจนได้กลายมาเป็นวิถีชีวิตของคนภูไทบ้านโพนที่ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญา จารีตประเพณีกลายเป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนบ้านโพน การที่ชุมชนบ้านโพนมีวัฒนธรรมความเป็นภูไทที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษผสมผสานกับความเชื่อในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาและอยู่ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยทำให้ชุมชนภูไทบ้านโพนมีวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ผูกโยงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ดังที่ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2557, น. 89) กล่าวว่า การที่จะทำให้อุณหภูมิประเทศไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยหรือความเชื่อในคุณค่าของประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในมโนสำนึกของคนไทยให้ได้ทุกระดับ หากคนไทยมีแนวคิดหรืออุดมการณ์ประชาธิปไตยแล้วก็จะนำไปสู่การมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยที่แสดงออกในทางปฏิบัติและจะเป็นพื้นฐานของระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยในท้ายที่สุดและการที่สังคมไทยจะเป็นประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริงได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับว่ามีระบอบการเมืองการปกครองและมีสถาบันทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดคือ การที่ประชาชนสามารถนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันจนกลายเป็นปกติวิสัยกลายเป็นวิถีชีวิตหรือเป็นวัฒนธรรมทาง

การเมืองนั่นเอง ดังนั้นวิถีประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้าน โพนที่มีรากฐานมาจากความคิดความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมแบบภูไทที่หล่อหลอมจนกลายมาเป็นวิถีชีวิต เป็นการดำรงชีวิตประจำวันจนเป็นปกติวิสัย จึงถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของคนภูไทบ้าน โพนและเป็นพื้นฐานของระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย อุดม ทุมโฆยิต (2550, น. 140-171) พบว่า เป็นรากฐานทางความเชื่อและค่านิยม (Underlining belief & value) ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปกครองของสังคมต่างๆ หากประเทศใดมีพื้นฐานอันเป็นแกนกลางความเชื่อ (Core belief) เป็นอย่างไร การปกครองของประเทศนั้นก็ได้รับการจัดให้สอดคล้องกับความเชื่อนั้นกรณีชุมชนภูไทบ้าน โพนเองก็เช่นกันมีรากฐานความเชื่อตามหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นที่เป็นสังคมที่มีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อการพึ่งพาอาศัยกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน เสียสละ รู้จักการให้อภัย รักสงบ รู้จักหน้าที่ เคารพในสิทธิของผู้อื่น ทุกคนในชุมชนมีความเสมอภาคกันและอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้องทำให้บ้าน โพนเป็นชุมชนที่มีความสามัคคีปรองดอง ไม่ว่าจะดำเนินกิจกรรมใดๆ ในชุมชนจะได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดีมีการรวมกลุ่มอย่างเหนียวแน่น จรัส สุวรรณมาลาและอเนก เหล่าธรรมทัศน์ (อังกใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2546) ได้กล่าวถึง “ประชาธิปไตยท้องถิ่น” ที่ต่างไปจาก “ประชาธิปไตยระดับชาติ” ว่าประชาธิปไตยในท้องถิ่นแท้จริงแล้วต้องเน้นการศึกษาหารือกับประชาชน เน้นการทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของ เน้นประชาชน เน้นการอาสาช่วยงานท้องถิ่น เน้นที่การขอความคิดเห็นจากประชาชนในเรื่องโครงการชุมชนภูไทบ้าน โพนมีการปกครองและอยู่ร่วมกันแบบปรึกษาหารือซึ่งเกิดจากพื้นฐานของครอบครัวที่เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม มีการปลูกฝังพฤติกรรมจากการอบรมเลี้ยงดู โดยสมาชิกทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ผู้เฒ่าผู้แก่จะสอนลูกหลานคนภูไทบ้าน โพนให้เป็นนอบน้อมถ่อมตน รู้จักยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น กตัญญูรู้คุณทุกคนในชุมชนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นร่วมกันในกิจกรรมของชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นคนหนุ่มสาว ผู้ใหญ่หรือผู้มีตำแหน่งอื่นใดในชุมชน ยึดหลักความถูกต้อง ประนีประนอม เคารพเสียงส่วนใหญ่ไม่ละเลยเสียงส่วนน้อย เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นทุกภาคส่วนทั้งในส่วนของภาคประชาชนและหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะมองปัญหาาร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ในชุมชนเพื่อหาแนวทางและทำความเข้าใจในประเด็นของปัญหาให้ตรงกันและวางแนวทางแก้ไขร่วมกัน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้าน โพน นิติยา วรณกิตร์ (2556, น. 79-84) พบว่า การใช้กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดมาผสมผสานและประยุกต์ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนให้กลายเป็นทุนทางวัฒนธรรมเพื่อต่อยอดไปสู่

กิจกรรมชุมชนอื่นๆ นอกจากจะทำให้เกิดความสมานฉันท์ในชุมชนแล้วยังเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกในชุมชนในรูปแบบของกลุ่มอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับความมีชื่อเสียงและความเข้มแข็งของชุมชนชาวผู้ไทบ้านโปน ดังเห็นได้จากการที่ชาวบ้านโปนได้มีการรวมกลุ่มในลักษณะของกลุ่มอาชีพต่างๆ และทุกกลุ่มที่มีการจัดตั้งล้วนแล้วแต่มีพื้นฐานการมาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ได้รับการสั่งสมและถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะ รูปแบบ การดำรงชีวิตในปัจจุบันแต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมความเป็นญาติที่ถ่ายทอดออกมาโดยเฉพาะเอกลักษณ์ในลวดลายผ้า ภาษา ที่สร้างความโดดเด่นให้กับบ้านโปนให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและสร้างความภูมิใจ ความรักและหวงแหนในชาติพันธุ์ความเป็นญาติเกิดความเข้มแข็งของชุมชน

วัฒนธรรมแบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ทางด้านครอบครัว ระหว่างญาติ ผู้อาวุโส พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่น้อง ลูก หลาน หลาน เป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์อย่างชัดเจน การพึ่งพาอาศัยกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน วัฒนธรรมความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในชุมชนผู้ไทบ้านโปน จากการที่ชุมชนบ้านโปนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในแบบชุมชนบท ทุกคนต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน การอยู่ร่วมกันในลักษณะเพื่อนบ้าน เอื้อเพื่อแบ่งปัน ทำให้เกิดการพึ่งพิง ระหว่างผู้ที่มีความแตกต่างกันในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ซึ่งระบบอุปถัมภ์ก็มีความเป็นมาและพัฒนาการมาอย่างยาวนานร่วมกับสังคมไทยผู้ที่ได้รับความอุปถัมภ์ทางด้านวัตถุก็จะตอบแทนด้วยความจงรักภักดี การรู้จักบุญคุณ คอยป้องกันผู้ให้ความอุปถัมภ์ด้วยวิธีการต่างๆ ตามสติปัญญาและความสามารถที่ตนมีอยู่ การตอบแทนบุญคุณบางครั้งก็แสดงออกด้วยการนำสิ่งเล็กๆ น้อยๆ มาให้ในโอกาสอันควร ดังที่ อकिन ริฟีพัฒนา (2533, น. 79) กล่าวว่าระบบอุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้ที่เหนือกว่าคือมีทรัพยากรมากกว่าหรือสูงศักดิ์มีอำนาจมากกว่ากับผู้ที่ด้อยกว่าคือผู้ที่มีทรัพยากรน้อยกว่าหรือผู้มีอำนาจด้อยกว่าคือผู้ที่มีทรัพยากรน้อยกว่าหรือผู้ที่มีอำนาจด้อยกว่า โดยผู้ที่เหนือกว่าให้การอุปการะช่วยเหลือคุ้มครองป้องกันให้แก่ ผู้ที่ด้อยกว่าและผู้ที่ยด้อยกว่าให้การสนับสนุน ทำงานให้โดยคอยรับใช้และเชื่อฟังเป็นการตอบแทน หรือผู้ที่เหนือกว่าสร้างบุญคุณช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่าและผู้ที่ยด้อยกว่าก็จะตอบแทนบุญคุณสาระสำคัญในความสัมพันธ์เช่นนี้ คือ กตัญญูทวนเวียนว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนผู้ไทบ้านโปน ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนหรือกลุ่มคนที่มีฐานะไม่เท่าเทียมกัน พึ่งพาอาศัยกันในลักษณะต่างตอบแทนประโยชน์ระหว่างกัน ด้วยความหมายของระบบอุปถัมภ์ทำให้ขัดแย้งกับความหมายของระบอบประชาธิปไตยที่ว่าด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมและนับเป็นการยากที่จะขจัดให้หมดไปจากสังคมไทย ค่านิยมระบบอุปถัมภ์เป็นค่านิยมของคนไทย ที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จึงกลมกลืนไปกับวิถีชีวิตและระบบของคนไทยในสังคม จนยากที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพราะเป็นค่านิยมที่ละเอียดอ่อนและฝังรากลึกจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยทำให้การส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยของไทยเป็นไปอย่างล่าช้า ดังนั้น ควรให้การศึกษแก่ประชาชน สร้างค่านิยมความเชื่อศรัทธา สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ผู้นำควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อสร้างพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นเพื่อแก้ไขระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ทั้งนี้เพื่อจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยของชุมชนสังคมและประเทศชาติ

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพธิ์ อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์ จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อจารีตขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นของชุมชนซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน หรือสังคมนั้นๆ ย่อมส่งผลต่อวิถีทางของประชาธิปไตยของชุมชนหรือสังคมนั้นด้วย ดังนั้น การที่จะสร้างประชาธิปไตยให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนหรือสังคมต้องคำนึงถึงบริบทของชุมชนของแต่ละแห่ง คำนึงถึงวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ภาษา ศาสนา ความคิดความเชื่อ โดยปลูกฝังประชาธิปไตยให้ก่อเกิดจากความรู้สึก สร้างจิตสำนึกประชาธิปไตย หล่อหลอมกลมกล่อมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดเป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยตามแบบฉบับของท้องถิ่นนั้นๆ มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างของแต่ละท้องถิ่น

การสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยนั้นต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัว ที่ต้องปลูกจิตสำนึก หล่อหลอมกลมกล่อมกล่อมเกลาทางความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด โดยการสร้างวิถีชีวิตความเป็นประชาธิปไตยในครอบครัว ผู้นำครอบครัวต้องเป็นผู้ที่มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว ตัดสินใจร่วมกันและร่วมกันแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักบทบาทสิทธิ หน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นรวมถึงชุมชน สังคม และประเทศชาติด้วย ปลูกฝังค่านิยมและพฤติกรรมประชาธิปไตยให้กับเด็กโดยจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน สถาบันการศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันที่เป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ หลักวิชาการต่างๆ ควรจัดให้เด็กได้มีการเรียนรู้หลักการประชาธิปไตย เพื่อเด็กจะสามารถต่อ ยอดความคิด เกิดค่านิยม อุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ถูกต้อง โรงเรียนควรส่งเสริมให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมและชุมชน เป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เป็นการสร้างลักษณะ

นิสัยให้เด็กได้รู้จักระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์และกติกาของสังคม ตลอดจนรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตน รับผิดชอบชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยโรงเรียนต้องนำรูปแบบประชาธิปไตยมาใช้ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามภาระหน้าที่ และมีวิถีชีวิตตามหลักประชาธิปไตย สามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเต็มโตมาเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม และเข้าสู่กระบวนการกล่อมเกลางานของสังคมซึ่งสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้น สมาชิกในสังคมทุกคนต้องมีค่านิยม ความเชื่อและอุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกของสังคมประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้อง สร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในชุมชนโดยเริ่มจากการสร้างความรู้สึกรารณาในการที่จะปกครองตนเอง อยากรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตน มีความรับผิดชอบต่อสมาชิกของสังคมส่วนรวม โดยทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ มีอิสระ ทุกคนมีความเสมอภาค มีฐานะเท่าเทียมกันไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ มีการบริหารทรัพยากรในท้องถิ่นร่วมกันอย่างเท่าเทียม สมาชิกในชุมชนทุกคนได้รับสิทธิ์สวัสดิการจากรัฐอย่างเท่าเทียม และทั่วถึงภายใต้กรอบกติกาและกฎหมายเดียวกัน

ซึ่งการเติบโตของประชาธิปไตยของประเทศไทยนั้น เริ่มจากการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศแล้วจึงค่อยขยายลงมาสู่ส่วนต่างๆ ของประเทศทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นของประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยที่ไม่ได้เริ่มจากประชาชน ทำให้ประชาชนจึงยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เข้าใจเพียงว่าประชาธิปไตยคือการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศสามารถพัฒนาทัดเทียมประเทศที่เจริญแล้วจึงควรต้องปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้กับประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนนี้จะเติบโตมาเป็นอนาคตของชาติดังที่กล่าวข้างต้น และนอกจากนี้ในการที่จะพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา ภาษา ของแต่ละพื้นที่ ผสมผสานกับหลักการส่งเสริมประชาธิปไตย ทั้งวิถีประชาธิปไตย วิธีการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน การส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งนั้น ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและการที่ประชาชนในชุมชนมีความเต็มใจและสมัครใจที่จะเข้าสู่กระบวนการประชาธิปไตยหากประชาชนในชุมชนท้องถิ่นไม่กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนของตนเองแล้ว การพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนย่อมเป็นการยากยิ่ง ดังที่ ประธาน สุวรรณมงคล (2555, น. 30-31) ได้กล่าวไว้ว่า “ประชาธิปไตยท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นฐานรากของประชาธิปไตยของสังคมนั้น หากเปรียบเสมือนบ้านประชาธิปไตยท้องถิ่นก็เหมือนเสาเข็มของบ้านที่หากว่าเสาเข็มมีความแข็งแรงมั่นคงก็ประกันได้ว่า บ้านหลังนั้นย่อมมีความมั่นคง

แข็งแรงไปด้วยเช่นเดียวกับการที่สังคมประชาธิปไตยในระดับรากฐานหรือระดับท้องถิ่นมีความเข้มแข็งก็ย่อมแสดงถึงความมั่นคง การมีเสถียรภาพของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับชาติของสังคมนั้นด้วยเช่นกัน”

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จริยา จำนวัย และคณะ. (2553). ลักษณะวัฒนธรรม สารสังเขป ออนไลน์ สืบค้นวันที่ 25 ธันวาคม 2559 จาก <https://thaiculturebuu.wordpress.com>
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2546). ปฏิรูปการเมือง ช่วยกันคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น สถาบันนโยบายการศึกษา. สืบค้นจาก <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1049881008>. news
- ณัฐกฤตา มงคล. (2554). ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิถีวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายยอกกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.
- ทิพย์พาพร ดันดีสุนทร. (2556). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์.
- ธนศ วงศ์ยานนาวา. (2549). ฐานทางความคิดของ “ประชาธิปไตยแบบปรีกษาหารือ”. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*. 4(3), 5.
- นิตยา วรรณกิตร์. (2556). ภูมิปัญญา “ผ้าไหมแพรวาผู้ไทบ้านโพน” : พลวัตและการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในชุมชนโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารไทยศึกษา สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 10 (2), 79-84.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). การเมืองท้องถิ่น การเมืองของใคร โดยใคร เพื่อใคร. นนทบุรี: จตุพรดีไซส์.
- _____. (2555). การเมืองการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ (พิมพ์ครั้งที่ 2) นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2557). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบงและหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ภาสิรี สังข์แก้ว. (2553). ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับการปกครองท้องถิ่น: บทสำรวจการศึกษาทางการเมือง. *วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 5(2), 2.
- มณีนรัตน์ ปิ่นวิเศษ. (2550). *ชีวิตและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอมพันธ์จำกัด.
- วงธรรม สรณะ. (2553). พฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่น : ศึกษาในจังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*. 4(2), 49-56.

- สัญญา เคนาภูมิ, และกชพร ประทุมวัน. (2558) วิธีประชาธิปไตยของพลเมืองในระบบอบ
ประชาธิปไตย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
5(2), 184.
- สุรศักดิ์ พิมพ์เสนและคณะ. (2545). ศึกษาการศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ของชุมชนผู้ไทบ้าน โพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ (รายงานการศึกษาค้นคว้า
อิสระ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2552). กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์, กรุงเทพมหานคร.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). วิสัยทัศน์การปกครองท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ.
นนทบุรี: โรงพิมพ์ ดีแอลเอส.
- _____. (2550). ประชาธิปไตยท้องถิ่น: แง่คิดเกี่ยวกับนโยบายในระดับท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร: อูษาการพิมพ์.
- อาทิตย์ บุคคาดวง. (2554). ความสามารถในการนำทุนทางสังคมออกมาใช้ของชุมชนบ้านบางไพร
อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). คู่คิด คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร: จริยสนิทวงศ์การพิมพ์.
- <https://pimpornzzz.wordpress.com> Retrieved December 26, 2016
- www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1117 Retrieved December 26, 2016
- <https://storify.com/PETSAYAM/-5> Retrieved December 26, 2016
- <https://thaiculturebuu.wordpress.com> Retrieved December 26, 2016

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพนอำเภอดำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ..... นามสกุล อายุ ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอดำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

- 2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน
- 2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างไรและยึดหลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน
- 2.3 ท่านยึดหลักใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ
- 2.4 ท่านมีความคาดหวังจาก ตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง
- 2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายฯ มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอลำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์
- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม
- ด้านครอบครัว
- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบ/เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์
- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม
- ด้านครอบครัว
- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอลำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญฉิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมไทยของชุมชนภูไทบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมไทยของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2559

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางคำสอน..... นามสกุลสระทอง..... อายุ72..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ปราชญ์ชาวบ้าน.....

ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมไทยของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน
ยึดหลักสามัคคี มีอะไรที่ปรึกษาหารือกัน

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างไรและยึด
หลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

ผู้นำ ผู้ใหญ่บ้าน ก็จะจัดประชุมให้ทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และใช้
เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ

2.3 ท่านยึดหลักใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

จะเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เสียสละ ทำคุณประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

คาดหวังว่าตัวแทนจะทำประโยชน์ให้กับชุมชน สามารถพัฒนาชุมชน หมู่บ้านให้เจริญได้

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

เท่าเทียมกัน

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ช่วยสนับสนุน การเป็นเครือข่ายกันช่วยให้เกิดความร่วมมือกันมีอะไรก็ช่วยเหลือกัน

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

ได้รับ ผู้ใหญ่บ้านจะประกาศหรือกระจายข่าวประจำหมู่บ้านให้ชาวบ้านได้รับทราบ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้านอย่างเดียวกัน ทำให้เกิดความร่วมมือ สามัคคีกัน คนบ้านโพนเชื่อเรื่องผีเรื่องเทวดา เชื่อเรื่องแกน จะมีการบูชาพญาแกนซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของคนภูไทในบุญเดือนหก

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

เมื่อมีงานประเพณีในหมู่บ้านชาวบ้านจะไปรวมตัวกันที่วัดหรือศาลากลางบ้าน จะช่วยกัน ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานจนงานสำเร็จ เช่นการบูชาพญาแกนซึ่งถือเป็นเทพสูงสุดที่เชื่อว่า

เป็นผู้ปกครองให้คนบ้านโพนอยู่ดีมีความสุข มีน้ำทำอุตมสมบูรณ์ในเดือนหกจะมีงานประเพณีบุญบั้งไฟเป็นงานใหญ่ประจำปีทางเทศบาลจะเป็นเจ้าภาพ ชาวบ้านทุกคนให้ความสำคัญและร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันเตรียมงานกันนานหลายวัน ทุกคนจะช่วยกันคิดช่วยกันทำคนละไม้คนละมือจนเสร็จงาน

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านจะอบรมสั่งสอนเด็กให้รู้จักรับผิดชอบ รู้หน้าที่ มีระเบียบวินัย รู้จักผิดชอบชั่วดี

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ศาลหลักเมืองบ้านโพน จะเป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้านชาวบ้านจะจัดงานเพื่อแสดงถึงความเคารพนับถือทุกปี ดอนเจ้าปู่ก็เช่นกัน ชาวบ้านในหมู่บ้านจะให้ความเคารพนับถือไม่แสดงความลบหลู่เพื่อให้ตนเองและครอบครัว ลูกหลาน มีความสุข วัตถุประสงค์จะจัดงานอะไรก็จะไปรวมตัวกันที่วัด เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในหมู่บ้าน ทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบเป็น

อุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ไม่น่าจะมี เพราะทุกคนในหมู่บ้านจะเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นับถือผีบรรพบุรุษ

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ไม่มี

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

พ่อแม่ ผู้เฒ่าผู้แก่จะอบรมสั่งสอนลูกหลานให้เป็นคนนอบน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่เมื่อมีปัญหาอะไรก็จะเชื่อฟังผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโส จะมีผลต่อการตัดสินใจของคนในชุมชน

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน

อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ปกติเมื่อมีเรื่องอะไร ผู้ใหญ่บ้านก็จะจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือกับชาวบ้านอยู่แล้วก็
ไม่มีอะไรเสนออีก

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญฉิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 15 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นายเลื่อน..... นามสกุลหารระทา..... อายุ70..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ประธานชมรมผู้สูงอายุ...(ปราชญ์ชาวบ้าน).....

ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน
ผู้ใหญ่ว่านเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน มีอำนาจในการตัดสินใจ แต่ก็รับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน โดยจะจัดประชุม ให้ทุกคนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น อยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยกันอย่างไรและยึดหลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

ผู้ใหญ่ว่าน ก็จะจัดประชุมให้ทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ และถ้ามีปัญหา ก็จะปรึกษาหารือผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้อาวุโสเป็นผู้ที่มี

ประสบการณ์ ก็จะมีมุมมองแง่คิดที่ดีๆ ให้กับผู้นำเพื่อนำไปเสนอกับชาวบ้านอีกครั้งหนึ่งในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อหาทางออกร่วมกัน

2.3 ท่านยึดหลักใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

การเลือกผู้นำ เช่น ผู้ใหญ่บ้านหรือนายกเทศมนตรี จะพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ความเป็นผู้นำ ความเสียสละ เป็นคนที่เคยทำคุณงามความดีจนเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากชาวบ้าน

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

คาดหวังว่าคนที่เราเลือกเข้าไปจะไปทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนชาวบ้านแก้ปัญหา สามารถพัฒนาและนำความเจริญมาสู่ชุมชนได้

2.5 ชุมชนของท่านเปิด โอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

เท่าเทียมกัน โดยชาวบ้านทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่มีกรปิดกั้น ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ถ้าความคิดเห็นมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่และเป็นประโยชน์กับชุมชนก็จะยึดตามนั้น

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ชาวบ้านโพนส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องกัน มีตระกูลใหญ่ๆอยู่สองถึงสามตระกูล แล้วแตกขยายออกไป จะมีเขย สะใภ้ที่มาจากที่อื่นบ้างแต่ไม่มาก ทำให้การอยู่ร่วมกันของคนบ้านโพนเป็นลักษณะแบบพี่น้อง เป็นเครือญาติกัน ช่วยเหลือกัน เมื่อขอความร่วมมืออะไรชาวบ้านก็จะช่วยเหลือกันเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมี โอกาส/ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

มีการประกาศหอกระจายข่าว มีวารสารของเทศบาล โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท

บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพนที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ชาวบ้านโพนนับถือศาสนาพุทธ เคารพนับถือผีบรรพบุรุษ มีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศาลหลักเมือง ดอนเจ้าปู่ประจำหมู่บ้าน ความเชื่อดังกล่าวทำให้ชาวบ้าน ไม่กล้าทำผิดคิดตาของหมู่บ้าน เกิดความเกรงกลัวจะเกิดสิ่งไม่ดีกับตนเองและครอบครัว ทำให้เกิดความร่วมมือ และสามัคคีกันของคนในหมู่บ้าน

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

งานประเพณีหรือพิธีกรรมส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความเชื่อทั้งทางพระพุทธศาสนา และเกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การระลึกถึงบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว การที่หมู่บ้านมีงานบุญประเพณีหรือมีพิธีกรรมตามความเชื่อนั้นทำให้เกิดความรักและสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชน เสียสละ พร้อมและเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือกันเพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วง

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัวจะมีความสำคัญมากในการอบรมสั่งสอนเด็กให้เติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีระเบียบวินัย รู้จักผิดชอบชั่วดี

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนเจ้าปู่ จะเป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้านจะให้ความเคารพนับถือไม่แสดงความลบหลู่ ชาวบ้านโพนเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้องรักษาตนเองและครอบครัว ให้อยู่ดีมีความสุข วัดบ้านโพนจะมีอยู่ 3 วัด เมื่อมีงานบุญประเพณีเมื่อใกล้ถึงวันงานชาวบ้านจะไปรวมตัวกันที่วัด เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในหมู่บ้าน ทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบ/เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความเชื่อถือและเคารพในบรรพบุรุษ ผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้านทำให้การตัดสินใจของคนในชุมชน ในบางเรื่องต้องให้เกียรติผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ไม่มี

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนลูกหลานบ้านโปงจะเน้นเรื่อง การมีสัมมาคารวะ เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโสว่าอย่างไรก็จะให้เกียรติและนำไปเป็นหลักในการคิด ก่อนที่จะตัดสินใจ ทำให้ความคิดเห็นของผู้นำหมู่บ้านและผู้อาวุโสในหมู่บ้านมีผลต่อการตัดสินใจของคนในชุมชน

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโปง ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ
ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโปง

อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

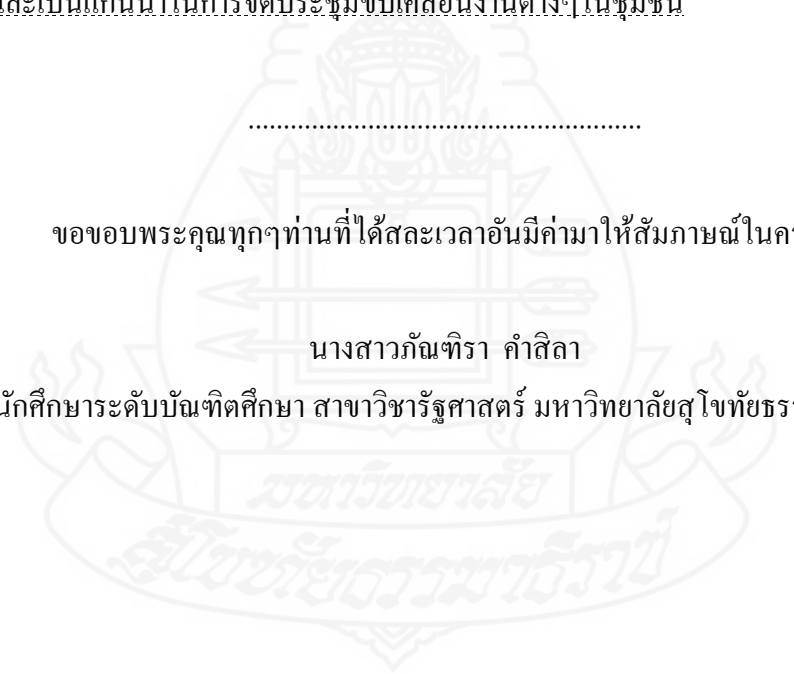
ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้ง สท. จะเป็นนำสำคัญในหมู่บ้านในการประสานงานต่าง ๆ กับเทศบาล และเป็นแกนนำในการจัดประชุมขับเคลื่อนงานต่างๆในชุมชน

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญทิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 15 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นายเสริมศักดิ์ นามสกุลราชติกา..... อายุ68..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ประธาน อสม.(ปราชญ์ชาวบ้าน).....

**ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์**

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน
การอยู่ร่วมกันของชาวบ้าน โพนจะอยู่กันแบบพี่แบบน้อง เป็นเครือญาติ ฟังพาอาศัย
กัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมีอะไรก็แบ่งปันกัน มีอะไรก็จะพูดคุยปรึกษากัน

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาหารือกันอย่างไรและยึด
หลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

เมื่อมีปัญหาก็จะปรึกษาหารือกัน หาทางออกร่วมกัน ผู้นำจะเป็นแกนนำหลักสำคัญ
ผู้ใหญ่บ้าน สท. จะช่วยกันกับชาวบ้าน

2.3 ท่านยึดหลักใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็น

สำคัญ

จะเลือกผู้นำที่กล้าแสดงออก สามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการและสามารถแก้ไขปัญหาให้กับคนในชุมชนได้ เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ซึ่งผู้นำที่ชาวบ้านโพนเลือกจะเริ่มมาจากการเป็นอาสาสมัครหรือตัวแทนกลุ่ม เช่น อสม. ประธานกลุ่มอาชีพในชุมชน เป็นต้น แล้วจึงค่อยๆเลื่อนฐานะขึ้นมาเป็นผู้นำชุมชน เช่น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แล้วจึงก้าวเข้าสู่การเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เช่น สมาชิกสภาเทศบาล หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น ตามลำดับ

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

คาดหวังว่าจะไปทำหน้าที่ในการพัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาชุมชน แก้ไขปัญหาเดือดร้อนของชาวบ้านได้

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

ชาวบ้านทุกคนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็น มีความเท่าเทียมกัน บางครั้งความคิดของคนหนุ่มสาวเขาก็มีแนวทางที่ดี ที่ทันสมัยกว่าผู้เฒ่าผู้แก่ ก็ต้องรับฟัง

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ความเป็นเครือญาติกันมีความสำคัญมากในการให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันของคนในชุมชน หากนับถือกันเป็นญาติพี่น้องแล้วก็จะให้ความสำคัญกว่าคนอื่น ๆ มาก คนบ้านโพนจะเป็นเครือญาติกันเป็นส่วนใหญ่ มีการเกี่ยวดองกันของตระกูลต่างๆ ในหมู่บ้านคือเมื่อรวมๆ แล้วมีกลายเป็นว่ามีบรรพบุรุษเดียวกัน

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางการในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

มีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน มีวารสารของเทศบาล มีเสียงตามสาย โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท

บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพนที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ชาวบ้านโพนมีความเชื่อเรื่องบุญเรื่องบาปกรรม มีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศาลหลักเมือง คอนเจ้าปู่ประจำหมู่บ้าน ความเชื่อในเรื่องของผีบรรพบุรุษ ทำให้ชาวบ้านยึดมั่นในหลักศีลธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เคารพในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่ลบหลู่ เคารพกฎกติกาของหมู่บ้าน สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

งานประเพณีงานบุญต่างๆในหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นทางเทศบาลจัดหรืองานของหมู่บ้าน ผู้นำจะประกาศหอกระจายข่าว เสียงตามสายขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้มาช่วยกันก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ชาวบ้านโพนจะสามัคคีกัน ช่วยเหลือกันในการเตรียมงานต่างๆชาวบ้านจะพักงานส่วนตัวของตนไว้ก่อนเมื่องานส่วนรวมสำเร็จแล้วจึงจะกลับไปทำสวน ทำไร่หรือทอผ้า ซึ่งเป็นงานส่วนตัว

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัว ญาติพี่น้องจะมีส่วนช่วยในเรื่องของการพัฒนาประชาธิปไตยคือเป็นที่ปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวมีความเชื่อ มีทัศนคติที่ดีกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นตัวอย่างให้ลูกหลาน

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน คอนหอหรือคอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ศาลหลักเมืองบ้านโพน เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่คู่บ้านโพนมายาวนาน มีการปรับปรุงใหม่แทนศาลหลักเมืองเก่า อย่างที่เห็นในปัจจุบัน คอนเจ้าปู่ เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนในหมู่บ้านจะให้ความเคารพนับถือไม่กล้าลบหลู่ และจัดพิธีเลี้ยงบ้านทุกปีในช่วงประมาณเดือนหก ชาวบ้านทุกคนครอบครัวในหมู่บ้านจะไปร่วมกันเตรียมงาน เสียสละเงิน และสิ่งของ จะได้รับความร่วมมือจากทุกคนเป็นอย่างดี ทั้งเด็กเล็ก วัยรุ่น ผู้เฒ่าผู้แก่ ทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

การที่คนบ้านโพนเป็นชาวพุทธ เชื่อในบุญบาป ใครมีบุญคนก็จะเกรงใจ ต้องตอบแทน หรือนักการเมืองคนไหนให้สิ่งของช่วยเหลืออะไรไว้ก็จะถือเป็นบุญคุณต้องเลือกนักการเมืองคนนั้นถ้าไม่เลือกก็จะรู้สึกไม่สบายใจ

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ไม่มีเพราะงานประเพณีจะทำให้ชาวบ้านร่วมมือกัน สามัคคีกัน

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัวเดียวกัน ญาติพี่น้องกันก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อมีการเลือกตั้งก็จะเลือกญาติพี่น้องเครือญาติของตนเองหรือเลือกคนที่ญาติพี่น้องตนเองแนะนำหรือเป็นหัวหน้า

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน คอนหออหรือคอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

หน่วยงานของรัฐ อำเภอ เทศบาล ควรจะจะให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยให้ชาวบ้านให้มีรู้จักหลักการประชาธิปไตยที่ถูกต้อง

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญทิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 15 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางสมศรี..... นามสกุลสระทอง..... อายุ53..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....กรรมการชุมชน.....(ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อติตประธาน
สหกรณ์ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน กาฬสินธุ์ จำกัด).....

ส่วนที่ 2 วิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน
การอยู่ร่วมกันของชาวบ้านโพนจะอยู่กันแบบพี่แบบน้อง พึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือ
เกื้อกูลกันมีอะไรก็จะพูดคุยปรึกษากันรับฟังความคิดเห็นของกันแต่ก็จะให้เกียรติผู้นำ ผู้ใหญ่บ้าน
ในการตัดสินใจเพราะเราเลือกเขาเป็นตัวแทนแล้ว

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไรและยึด
หลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

เมื่อมีปัญหาที่จะปรึกษาหารือกัน ร่วมกันหาทางออกไม่ทอดทิ้งกัน จะมีผู้นำจะเป็นกำลังหลักสำคัญ ผู้ใหญ่บ้าน สท. กรรมการทุกคนในหมู่บ้านในชุมชนจะช่วยกันหากเหลือบกว่าแรงก็จะขอความช่วยเหลือจากเทศบาล จากหน่วยงานต่างๆ

2.3 ท่านยึดหลักใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

การเลือกผู้นำก็จะเลือกคนดี มีความรู้ความสามารถ เป็นบุคคลที่เคยทำคุณงามความดีเป็นที่น่าเชื่อถือของคนในหมู่บ้าน ใจกว้าง เสียสละ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

ตัวแทนที่เราเลือกเข้าเป็นทำหน้าที่ไม่ว่าจะเป็น สท. หรือผู้บริหารท้องถิ่น ก็ดี เราก็คาดหวังว่าจะไปแก้ปัญหาให้กับชุมชน ชาวบ้านที่เดือดร้อนในเรื่องต่างๆ สามารถพัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาชุมชนของเราให้เจริญ ไม่ไปเบียดบังภาษีของชาวบ้าน เป็นที่พึ่งให้กับชาวบ้านได้

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

เท่าเทียมกัน เช่นกรณีของสหกรณ์ศูนย์ศิลป์ผ้าไหมแพรวาบ้านโพธิ์ ภาพสินธุ์จำกัดที่ตนเองเคยเป็นประธานและพึ่งจะหมดวาระไปก็จะเปิดโอกาสให้สมาชิกซึ่งมีกว่า 700 คนสามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนา ปรับปรุงการบริหารงานของกรรมการได้ มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก อย่างกรณีของเทศบาลก็จะมีการจัดทำประชาคมก่อนทำแผนพัฒนาตำบล เพื่อรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ความเป็นเครือญาติกันของคนในชุมชนจะช่วยให้การทำงานต่างๆ ประสบผลสำเร็จ เพราะคำว่าญาติ พี่น้อง จะทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำในแต่ละหมู่บ้านก็จะเป็นผู้ที่มีญาติพี่น้องเยอะ เวลาจะมีงานในชุมชน ญาติพี่น้องของผู้นำก็จะเป็นกำลังหลักสำคัญในการช่วยเหลืองานจนสำเร็จและญาติของผู้ใหญ่บ้านก็จะเป็นญาติของกลุ่มอื่นๆ ขยายออกไปอีก ทำให้ชุมชนบ้านโพธิ์เกือบทั้งหมดเป็นญาติพี่น้องกัน

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

หลักๆ ก็จะมีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน มีเสียงตามสายของเทศบาล โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท

บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพนที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ชาวบ้านโพนนับถือศาสนาพุทธ นับถือผีบรรพบุรุษ ถ้าเกี่ยวข้องกับความเชื่อทั้งสองอย่างนี้ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จะให้ความสำคัญและสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่หลบหลู่ มีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ เท่าเทียมกัน มีอิสระไม่ก้าวก้ำกัยกัน และกัน

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

การจัดงานประเพณีหรืองานบุญต่างๆ ในหมู่บ้าน เมื่อผู้นำหรือเทศบาลขอความร่วมมือชาวบ้านให้มาช่วยกันก็จะทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ชาวบ้านโพนจะถือว่างานต่างๆ ของชุมชนเป็นหน้าเป็นตา เป็นชื่อเสียงของบ้านโพน จะสามัคคีกัน ช่วยเหลือกันเพื่อให้งานนั้นๆ ออกมาดีที่สุดในเพราะบ้านโพนเป็นที่รู้จักของผู้คนทั่วไป บ้านโพนมักจะได้รับมอบหมาย ได้รับเกียรติในงานสำคัญๆ ในระดับจังหวัดหรือแม้แต่ว่าระดับประเทศ อย่างเช่นที่เรากำลังเตรียมอยู่ตอนนี้ก็คืองานประหารรัฐสภามุ่งซึ่งเราได้รับคัดเลือกเป็นสิบทีมสุดท้ายที่จะเข้าชิงรางวัลระดับประเทศซึ่งจะมีขึ้นในวันพรุ่งนี้ชาวบ้านทุกคนจะพร้อมใจกันแต่งกายด้วยชุดภูไทพื้นเมือง

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

การอบรมเลี้ยงดูในแบบภูไท ครอบครัว พ่อ แม่ จะมีความสำคัญมากที่จะถ่ายทอดความคิด พฤติกรรมต่างๆ ของคนในครอบครัว การปลูกฝังทัศนคติ ความเชื่อต่างๆ คนภูไทบ้านโพนจะสอนลูกหลานให้รู้จักนอบน้อมถ่อมตน เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ รู้จักหน้าที่ของตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ยอมรับฟังเหตุผลคนอื่น เคารพสิทธิคนอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่การควรมีและยึดถือปฏิบัติในสังคมที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน คอนหอหรือคอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

สถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นศาลหลักเมืองหรือคอนเจ้าปู่หรือวัด จะมีผลในเรื่องของจิตใจ เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนทำให้คนในชุมชนสามัคคีกลมเกลียว ทำให้ชุมชนเข้มแข็งในการที่จะพัฒนาบ้านโพนให้เจริญก้าวหน้า

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

คนบ้านโพนเป็นคนจิตใจดี เอื้ออาทร รักความสงบ ชอบสันติ เป็นเพราะบ้านโพนมีวัดที่มีเกจิอาจารย์ที่สร้างความศรัทธาให้ชาวบ้านเป็นแหล่งขัดเกลาจิตใจ ชาวบ้านโพนกลัวการทำบาป เชื่อเรื่องกรรม เชื่อว่าใครทำหรือสร้างกรรมแบบไหนย่อมได้รับแบบนั้น เมื่อมีการเลือกตั้งคนได้รับเลือกให้เป็นผู้ชนะในการเลือกตั้ง เช่นผู้บริหารท้องถิ่น ชาวบ้านก็จะเชื่อว่าเป็นผู้มีบุญวาสนา ทำให้ชาวบ้านยอมรับการปกครอง การบริหารงานของผู้บริหาร ไม่กระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารเท่าที่ควร ยกเว้นเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนของตนเอง เช่น น้ำท่วมไร้ นา สวน หรือภัยแล้งจนพืชพันธุ์เสียหาย

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

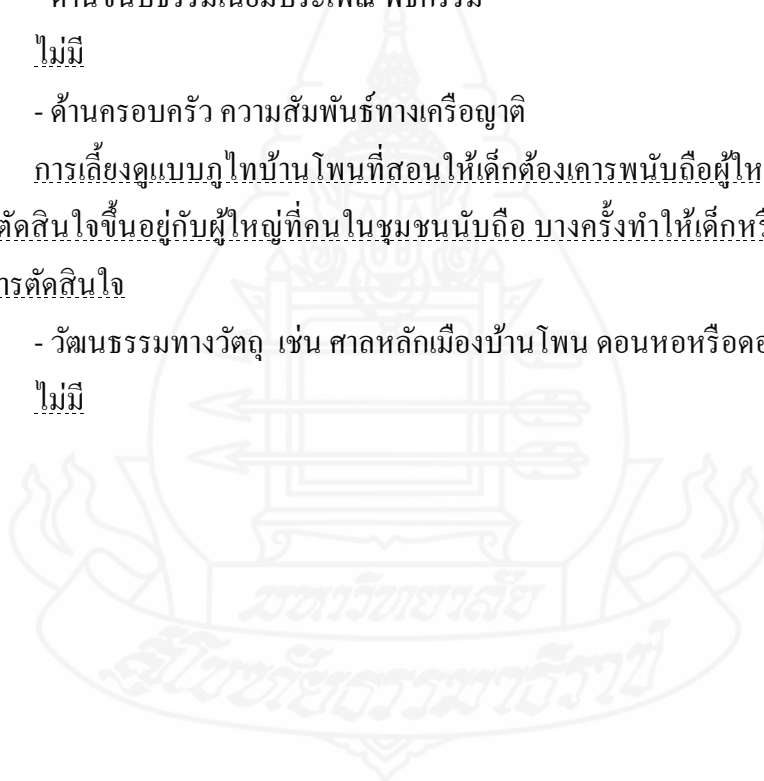
ไม่มี

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

การเลี้ยงดูแบบภูไทบ้านโพนที่สอนให้เด็กต้องเคารพนับถือผู้ใหญ่ ให้มีสัมมาคารวะ ทำให้การตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ที่คนในชุมชนนับถือ บางครั้งทำให้เด็กหรือผู้อ่อนอาวุโสขาดอิสระในการตัดสินใจ

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน

อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักในวัฒนธรรมภูไท ช่วยกันอนุรักษ์หวงแหน วัฒนธรรมความเป็นภูไทบ้านโพนไว้จะทำให้บ้านโพนมีความเข้มแข็ง ความสามัคคี ทำให้ชุมชน บ้านโพนสามารถพัฒนาในทุกๆด้านทั้งเรื่องของประชาธิปไตยและจะสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับ บ้านโพนและจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เป็นที่รู้จัก

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญทิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 15 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางทองพัน นามสกุลราชติกา..... อายุ50..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....กรรมการชุมชน.....

ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน
การอยู่ร่วมกันของชาวบ้านโพนจะอยู่กันแบบที่แบบน้อง พี่พาทอาศัยกันช่วยเหลือ
เกื้อกูลกันมีอะไรก็จะพูดคุยปรึกษากันรับฟังความคิดเห็นของกันแต่ก็จะให้เกียรติผู้นำ ผู้ใหญ่บ้าน
ในการตัดสินใจเพราะเราเลือกเขาเป็นตัวแทนแล้ว

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไรและยึดหลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

เมื่อมีปัญหาก็จะปรึกษากันหรือกัน ร่วมกันหาทางออกไม่ทอดทิ้งกัน จะมีผู้นำจะเป็นกำลังหลักสำคัญ ผู้ใหญ่บ้าน สท. กรรมการทุกคนในหมู่บ้านในชุมชนจะช่วยกันหากเหลือบกว่าแรงก็จะขอความช่วยเหลือจากเทศบาล จากหน่วยงานต่างๆ

2.3 ท่านยึดหลักการในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

การเลือกผู้นำก็จะเลือกคนดี มีความรู้ความสามารถ เป็นบุคคลที่เคยทำคุณงามความดีเป็นที่น่าเชื่อถือของคนในหมู่บ้าน ใจกว้าง เสียสละ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

ตัวแทนที่เราเลือกเข้าเป็นทำหน้าที่ไม่ว่าจะเป็น สท. หรือผู้บริหารท้องถิ่น ก็ดี เราก็คาดหวังว่าจะไปแก้ปัญหาให้กับชุมชน ชาวบ้านที่เดือดร้อนในเรื่องต่างๆ สามารถพัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาชุมชนของเราให้เจริญ ไม่ไปเบียดบังภาษีของชาวบ้าน เป็นที่พึงให้กับชาวบ้านได้

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

เท่าเทียมกัน เช่นกรณีของสหกรณ์ศูนย์ศิลปาชีพทอผ้าไหมแพรวาบ้าน โพน กาลสินธุ์ จำกัดที่ตนเองเคยเป็นประธานและฟังจะหมดวาระ ไปก็จะเปิดโอกาสให้สมาชิกซึ่งมีกว่า 700 คนสามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนา ปรับปรุงการบริหารงานของกรรมการได้ มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก อย่างกรณีของเทศบาลก็จะมีการจัดทำประชาคมก่อนทำแผนพัฒนาตำบล เพื่อรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ความเป็นเครือญาติกันของคนในชุมชนจะช่วยให้การทำงานต่างๆ ประสพผลสำเร็จ เพราะคำว่าญาติ พี่น้อง จะทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำในแต่ละหมู่บ้านก็จะเป็นผู้ที่มีญาติพี่น้องเยอะ เวลาจะมีงานในชุมชน ญาติพี่น้องของผู้นำก็จะเป็นกำลังหลักสำคัญในการช่วยเหลืองานจนสำเร็จและญาติของผู้ใหญ่บ้านก็จะเป็นญาติของกลุ่มอื่นๆ ขยายออกไปอีก ทำให้ชุมชนบ้าน โพนเกือบทั้งหมดเป็นญาติพี่น้องกัน

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางการในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

หลายๆก็จะมีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน มีเสียงตามสายของเทศบาล โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท บ้านโพน อำเภอลำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพนที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ชาวบ้านโพนนับถือศาสนาพุทธ นับถือผีบรรพบุรุษ ถ้าเกี่ยวข้องกับความเชื่อทั้งสองอย่างนี้ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จะให้ความสำคัญและสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่หลบหลู่ มีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ เท่าเทียมกัน มีอิสระไม่ก้าวก่ายกัน และกัน

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

การจัดงานประเพณีหรืองานบุญต่างๆ ในหมู่บ้าน เมื่อผู้นำหรือเทศบาลขอความร่วมมือชาวบ้านให้มาช่วยกันก็จะ ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ชาวบ้านโพนจะถือว่างานต่างๆ ของชุมชนเป็นหน้าเป็นตา เป็นชื่อเสียงของบ้านโพน จะสามัคคีกัน ช่วยเหลือกันเพื่อให้งานนั้นๆ ออกมาดีที่สุดเพราะบ้าน โพนเป็นที่รู้จักของผู้คนทั่วไป บ้านโพนมักจะ ได้รับมอบหมาย ได้รับเกียรติในงานต่างๆในระดับจังหวัดหรือแม้แต่ระดับประเทศ อย่างเช่นที่เรากำลังเตรียมอยู่ตอนนี้ก็คืองานประหารรัฐสีชมพูซึ่งเราได้รับคัดเลือกเป็นสิบทีมสุดท้ายที่จะเข้าชิงรางวัลระดับประเทศซึ่งจะมีขึ้นในวันพรุ่งนี้ชาวบ้านทุกคนจะพร้อมใจกันแต่งกายด้วยชุดภูไทพื้นเมือง

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

การอบรมเลี้ยงดูในแบบภูไท ครอบครัว พ่อ แม่ จะมีความสำคัญมากที่จะถ่ายทอดความคิด พฤติกรรมต่างๆ ของคนในครอบครัว การปลูกฝังทัศนคติ ความเชื่อต่างๆ คนภูไทบ้านโพนจะสอนลูกหลานให้รู้จักนอบน้อมถ่อมตน เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ รู้จักหน้าที่ของตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ยอมรับฟังเหตุผลคนอื่น เคารพสิทธิคนอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่การควรมีและยึดถือปฏิบัติในสังคมที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโปง คอนหอหรือคอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ
สถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นศาลหลักเมืองหรือคอนเจ้าปู่หรือวัด จะมีผลในเรื่องของ
จิตใจ เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนทำให้คนในชุมชนสามัคคีกลมเกลียว ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง
ในการที่จะพัฒนาบ้านโปงให้เจริญก้าวหน้า

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโปง ที่ส่งผลกระทบเป็น
อุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

คนบ้านโปงเป็นคนจิตใจดี เอื้ออาทร รักความสงบ ชอบสันติ เป็นเพราะบ้านโปงมี
วัดที่มีเกจิอาจารย์ที่สร้างศรัทธาให้ชาวบ้านเป็นแหล่งขัดเกลาจิตใจ ชาวบ้านโปงกลัวการทำ
บาป เชื่อเรื่องกรรม เชื่อว่าใครทำหรือสร้างกรรมแบบไหนย่อมได้รับแบบนั้น เมื่อมีการเลือกตั้งคน
ได้รับเลือกให้เป็นผู้ชนะในการเลือกตั้ง เช่นผู้บริหารท้องถิ่น ชาวบ้านก็จะเชื่อว่าเป็นผู้มีบุญวาสนา
ทำให้ชาวบ้านยอมรับการปกครอง การบริหารงานของผู้บริหาร ไม่กระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วน
ร่วมในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารเท่าที่ควร ยกเว้นเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความ
เดือดร้อนของตนเอง เช่น น้ำท่วมไร้ นา สวน หรือภัยแล้งจนพืชพันธุ์เสียหาย

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ไม่มี

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

การเลี้ยงดูแบบภูไทบ้านโปงที่สอนให้เด็กต้องเคารพนับถือผู้ใหญ่ ให้มีสัมมาคารวะ
ทำให้การตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ที่คนในชุมชนนับถือ บางครั้งทำให้เด็กหรือผู้อ่อนอาวุโสขาด
อิสระในการตัดสินใจ

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโปง คอนหอหรือคอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน

อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักในวัฒนธรรมภูไท ช่วยกันอนุรักษ์หวงแหน วัฒนธรรมความเป็นภูไทบ้านโพนไว้จะทำให้บ้านโพนมีความเข้มแข็ง ความสามัคคี ทำให้ชุมชนบ้านโพนสามารถพัฒนาในทุกๆด้านทั้งเรื่องของประชาธิปไตยและจะสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับบ้านโพนและจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เป็นที่รู้จัก

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญทิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมวิถีของชุมชนภูไทบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมวิถีของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมวิถีที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 15 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นายปัจจุ..... นามสกุลศรีบัว..... อายุ55..... ปี

ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....กรรมการชุมชน.....

ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมวิถีของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน การปกครองของบ้านโพนจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำ มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน เป็นผู้นำในการปกครองการบริหารงานต่างๆในหมู่บ้าน เมื่อมีงานหรือการมอบหมายจากอำเภอ จังหวัด หรือการขอความร่วมมือจากเทศบาล ผู้ใหญ่บ้านและคณะผู้นำจะประชาสัมพันธ์หรือกระจายข่าวแจ้งให้ชาวบ้านมาร่วมกันประชุม เพื่อรับฟังนโยบายหรือปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ ตามที่ผู้ใหญ่บ้านได้รับนโยบายมา

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไรและยึดหลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

เมื่อมีปัญหาในหมู่บ้านผู้นำจะประชุมชี้แจงกับชาวบ้าน โดยจะมีผู้อาวุโสในหมู่บ้านเป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ ทุกคนที่มาประชุมสามารถแสดงความคิดเห็น ในลักษณะการปรึกษาหารือกัน ร่วมกันหาทางออกของปัญหา

2.3 ท่านยึดหลักการในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

ชาวบ้านจะเลือกผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่เชื่อถือของชาวบ้านได้ มีความเป็นผู้นำ เป็นที่พึ่งของชาวบ้านได้

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

คาดหวังว่าจะสามารถพัฒนาตำบล พัฒนาชุมชนบ้าน โพนให้เจริญได้ เข้าไปจัดสรรงบประมาณให้เกิดประโยชน์กับคนบ้าน โพน

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็ใครก็ตาม ก่อนจะมีการดำเนินงานในเรื่องใดก็ตามเทศบาลจะเชิญผู้นำหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ตัวแทนชาวบ้านเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นหรือก่อนจะมีการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในแต่ละปีก็จะจัดให้มีเวทีประชาคมรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน ทุกคนสามารถเสนอโครงการ ความคิดเห็นต่างๆที่เห็นว่าจะทำให้เกิดประโยชน์แก่บ้าน โพน

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

มีส่วนช่วยอย่างมาก ความเป็นญาติ เป็นพี่ เป็นน้องของคนในชุมชนบ้าน โพนสามารถทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงานช่วยเหลือกัน

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

บ้าน โพนทั้ง 5 หมู่ จะมีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน โดยผู้ใหญ่บ้านจะประกาศเรื่องต่างๆ ให้ชาวบ้านได้รับรู้รับทราบอยู่เป็นประจำ แทบทุกบ้านมีโทรทัศน์ไว้สำหรับดูข่าวสารบ้านเมือง

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพนที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ชาวบ้านโพนมีความเชื่อว่าประชาธิปไตยเป็นการให้ชาวบ้านทุกคนมีสิทธิมีเสียงมีโอกาสแสดงออกทางการเมืองเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งชนชั้น ดังนั้นการปกครองในบ้าน โพนจึงให้โอกาสทุกคนในหมู่บ้านสามารถร่วมกันแสดงความคิดเห็นในโอกาสต่างๆอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ปิดกัน ผู้หญิง แม่บ้าน ก็สามารถเป็นผู้นำในกลุ่มต่างๆ ทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่ากัน หากมีความสามารถรู้ความสามารถ

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

งานประเพณีที่สำคัญและมีชื่อเสียงของบ้าน โพน คืองานบุญบั้งไฟ งานของดีบ้านโพน ผ้าไหมแพรวาบ้าน โพน งานพุทธาหวาน เป็นงานที่สร้างชื่อเสียงให้บ้านโพนจะจัดยิ่งใหญ่เป็นงานประจำปี เป็นงานที่อาศัยความสามัคคี ความร่วมมือของคนบ้านโพน เทศบาลจะจัดอย่างยิ่งใหญ่ทุกปี เป็นงานที่ชาวบ้านทุกคนได้ร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อแสดงออกถึงความเป็นภูไทบ้านโพนให้ชุมชนใกล้เคียงละนักท่องเที่ยวได้รับรู้ ได้เห็นถึงวัฒนธรรมที่สวยงามของภูไทบ้านโพน

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ประชาธิปไตยของภูไทบ้าน โพนจะเป็นลักษณะของการที่คนในชุมชนรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ เคารพความคิดของคนอื่นหากเห็นแย้งก็จะพิจารณาตามเหตุและผล โดยยึดหลักเสียงข้างมากเป็นสำคัญ ซึ่งมาจากพื้นฐานการเลี้ยงดูของครอบครัว

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ศาลหลักเมือง ดอนเจ้าปู่ วัด ล้วนเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านโพนเคารพนับถือหากมีการล่วงเกินจะถือว่าผิดกติกาของชุมชน ชาวบ้านจะไม่ยอมรับ ต้องขอขมาเพื่อให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขปราศจากภัยอันตรายต่างๆ ถือว่าเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนให้เกิดความรักความสามัคคี

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบ/เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ชาวบ้านโพนมีความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษ เชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อบางอย่างทำให้ชาวบ้านไม่มีอิสระ ในทางความคิด การตัดสินใจ ก็ต้องยึดถือและปฏิบัติตามผู้นำหมู่บ้าน หรือผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งบางอย่างควรต้องอยู่บนหลักเหตุผล ตามหลักประชาธิปไตยที่ให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันแต่ชาวบ้านยังคงต้องเชื่อตามอย่างโบราณที่เคยปฏิบัติมา

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ไม่มี เพราะแม้จะเป็นการทำพิธีกรรมตามความเชื่อในเรื่องผี เรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ก็ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างชาวบ้าน ทำให้คนในหมู่บ้านได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดความสามัคคีกันเพราะศรัทธาในเรื่องเดียวกัน

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัวของชาวบ้านโพน เป็นครอบครัวภูไทที่ยังเคารพนับถือผู้นำครอบครัวที่เป็นผู้ชาย คือพ่อ บางครอบครัวจะมีพ่อใหญ่ที่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่เป็นผู้ที่ทุกคนในตระกูลหรือครอบครัวเคารพนับถือทำให้อำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่างๆจะขึ้นอยู่กับผู้อาวุโสเป็นหลักซึ่งลูกหลานในตระกูลนั้นก็ก็จะเชื่อฟังทำตามทำให้ขัดกับหลักของประชาธิปไตย คือความเสมอภาค เท่าเทียม

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ไม่มี เพราะล้วนเป็นสถานที่ที่เป็นที่เคารพนับถือของคนบ้านโพน ทำให้ชาวบ้านสามัคคี รักใคร่ปรองดองกัน รักในชุมชนบ้านโพน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

อยากให้เทศบาลหรือหน่วยงานต่างๆจัดให้มีการอบรม หรือให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยท้องถิ่นให้ชาวบ้าน

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญฉิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาวิถีประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 16 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นายสำเนียง..... นามสกุลปีสละ..... อายุ56..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ผู้ใหญ่บ้าน...ม. 2.....

ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน การปกครองของบ้าน โพนจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำหมู่บ้าน มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและมีคณะกรรมการหมู่บ้าน มีกำนันดูแลรับผิดชอบฝ่ายปกครอง ทางเทศบาลจะมีนายกเทศมนตรี มีคณะกรรมการและ สท. จำนวน 12 คน หลักการปกครองของเทศบาลตำบลโพนจะเป็นลักษณะการประสานงานกันระหว่างฝ่ายปกครองกับเทศบาล มีอะไรก็จะทำร่วมกัน เทศบาลจะขอความร่วมมือผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน มีสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) เป็นผู้คอยประสาน จะอยู่ร่วมกันในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชาวบ้านในหมู่บ้านเดือดร้อนอะไรก็จะเข้าไปขอรับการช่วยเหลือจากทางเทศบาลผ่านทางผู้ใหญ่บ้านก็จะได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดี เทศบาลมีงานหรือจัดกิจกรรม

อะไรก็จะประสานขอความร่วมมือมา ผู้ใหญ่บ้านก็จะประกาศประชาสัมพันธ์หรือกระจายข่าวให้ชาวบ้านได้รับทราบ

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไรและยึดหลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

เมื่อมีปัญหาก่อขึ้นผู้ใหญ่บ้าน คณะผู้นำชุมชนจะจัดประชุมประชาคมเพื่อให้ชาวบ้านทุกคนในชุมชนได้ใช้เวทีประชาคมในการแสดงความคิดเห็น โดยผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลฯ จะเป็นแกนนำหลักในการจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยจะใช้หลักการประชาธิปไตย คือใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจแต่ความคิดเห็นของคนส่วนน้อยเราก็จะนำมาปรับใช้ร่วมกับเสียงส่วนใหญ่ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง คนบ้านโพนจะอยู่กันแบบญาติพี่น้องทำให้พูดคุยเข้าใจกันง่าย รับฟังเหตุผลกันและกัน ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญจึงไม่ค่อยมีปัญหาขัดแย้ง

2.3 ท่านยึดหลักการใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

ผู้นำชุมชนก็จะเลือกผู้ที่มีความรู้ มีความสามารถ เข้าใจปัญหาและสามารถแก้ปัญหาให้ชาวบ้านได้ คนที่มีญาติเยอะกว่าก็จะได้เปรียบ อย่างการเลือกนายกเทศมนตรี จะเลือกจากคนที่มีความวิสัยทัศน์ มีนโยบายที่ดีที่จะพัฒนาตำบลเราให้เจริญ เข้าใจปัญหาของชาวบ้าน เป็นที่พึ่งให้ชาวบ้านได้เมื่อเดือดร้อน

2.4 ท่านมีความคาดหวังจาก ตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

มีความคาดหวังว่าเมื่อเลือกไปแล้ว สามารถเข้าไปทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน นำงบประมาณจากสภาฯ มาพัฒนาหมู่บ้านพัฒนาชุมชนบ้านโพนของเราให้เจริญ

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

ทุกคนในหมู่บ้านมีสิทธิแสดงความคิดเห็นได้เสมอภาคเท่าเทียมกันไม่ปิดกั้น เพศ อายุ การศึกษา ไม่แบ่งแยกว่าเป็นใครทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันหมด

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

คนบ้านโพนเกือบร้อยละ 90 เป็นคนภูไทโดยส่วนใหญ่มีส่วนน้อยที่เป็นคนที่อื่นที่แต่งงานกับคนภูไทบ้านโพน ทำให้มีวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ตามแบบภูไท คนบ้านโพนจะอยู่

ร่วมกันแบบเครือญาติ พี่พาทอาศัยกัน ยึดถือจารีต ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ทำให้การทำกรงานอะไรก็จะได้รับความร่วมมือจากคนในหมู่บ้านเป็นอย่างดี อยู่กันแบบง่ายๆ ไม่ค่อยมีปัญหา ยึดหลักการประนีประนอม มีอะไรก็จะปรึกษาพูดคุยกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางการในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารบ้านเมืองก็จะมีหลายช่องทาง เมื่อผู้ใหญ่บ้านประชุมประจำเดือนรับนโยบายต่างๆมาหรือได้รับหนังสือหรือประชุมกับเทศบาลมาก็จะประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้รับทราบทางหอกระจายข่าว และจัดประชุมชี้แจงแล้วแต่กรณี แทบทุกครอบครัวก็จะมีโทรทัศน์ไว้ดูติดตามข่าวสารบ้านเมือง เทศบาลเองก็จะมีการประชุมสัมพันธ์เสียงตามสาย มีโทรศัพท์มือถือ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท

บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ชาวบ้านโพนมีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะชุมชนเราอยู่ร่วมกันแบบเสมอภาคเท่าเทียมกันไม่แบ่งแยก มีอะไรก็ปรึกษากัน การตัดสินใจต่างๆยึดชุมชนส่วนรวมเป็นสำคัญ เชื่อในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ยึดหลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน ชาวบ้านโพนเรามีปัญญาด้านการทอผ้าไม่เฉพาะผู้หญิงผู้ชายบางคนก็ทอผ้าได้ ชุมชนเราสามารถพัฒนาและต่อยอดจากภูมิปัญญาจนกลายเป็นผ้าไหมแพรวาบ้านโพนที่เป็นที่รู้จักกันทุกวันนี้

-ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

วัฒนธรรมประเพณีแบบภูไทเป็นจุดเด่นของบ้านโพนของเราที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ทำให้คนบ้านโพนสามารถสร้างรายได้และมีอาชีพ ทำให้คนบ้านโพนภาคภูมิใจและหันมาร่วมกันอนุรักษ์สืบทอดและหวงแหนไว้ให้ลูกหลานบ้านโพน ทำให้คนบ้านโพนสามัคคีกลมเกลียวกัน ถ้ามีงานประเพณีที่ต้องแสดงออกถึงความเป็นภูไทบ้านโพนจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีทุกคนจะเต็มใจให้ความช่วยเหลือ แม้จะติดภารกิจส่วนตัวก็จะเสียสละเพื่อส่วนรวม

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

การที่บ้านโพนเป็นคนภูไท มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่แบบภูไท เป็นชุมชนใหญ่การแต่งงานก็จะแต่งงานกันระหว่างหมู่บ้าน มีส่วนน้อยที่มาจากที่อื่นบ้าง ทำให้ชุมชนบ้านโพนทั้ง 5 หมู่บ้านเป็นเครือญาติเกี่ยวดองกัน มีพ่อล้าม แม่ล้าม เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในหมู่บ้านคู่หนุ่มสาวจะนับถือไปจนถึงลูกหลาน ครอบครัวภูไทจะสั่งสอนลูกหลานให้รู้จักนอบน้อม มีเหตุผล รู้จักหน้าที่ เสียสละ อดทน ขยัน เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมีอะไรก็จะปรึกษาหารือกันกับสมาชิกในครอบครัว ลูกหลาน ช่วยกันคิดหาแนวทางในแบบประชาธิปไตย ไม่เผด็จการ ตัดสินใจคนเดียว เป็นลักษณะครอบครัวที่อยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน คอนหอหรือคอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

วัดบ้านโพนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยึดถือของคนทั่วไปไม่เฉพาะแต่คนบ้านโพนเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนเมื่อมีงานประเพณีหรืองานต่างๆชาวบ้านจะไปร่วมตัวกันที่วัดเพื่อช่วยกันคิดช่วยกันทำ ชาวบ้านโพนมีจิตใจดี ชอบทำบุญทำทาน ไม่ตระหนี่ เสียสละ ใจกว้าง อดทน ขยันหนักเอาเบาสู้ ศาลหลักเมืองบ้านโพนหรือคอนเจ้าปู่เป็นสถานที่อยู่คู่บ้านโพนมาตั้งแต่บรรพบุรุษชาวบ้านจะเคารพนับถือและจะมีประเพณีเลี้ยงบ้านทุกปี เป็นการแสดงออกถึงความเคารพนับถือ ขอให้ลูกหลานบ้านโพนทุกคนอยู่เย็นเป็นสุข บริเวณคอนเจ้าปู่จะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ห้ามเข้าไปตัดไม้หรือล่าสัตว์ ชาวบ้านจะไม่กล้าเข้าไปหรือไปทำอะไรที่เป็นการลบหลู่

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้านทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความเชื่อของชาวบ้านโพนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยจะเป็นลักษณะของการเชื่อเรื่องบุญเรื่องบาปตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เมื่อได้รับเงินทองหรือสิ่งของหรือความช่วยเหลือใดๆจากนักรการเมืองจะถือว่าเป็นบุญคุณที่ต้องตอบแทนด้วยการเลือกลงคะแนนให้ถ้าไม่เลือกจะเป็นบาปทำให้เกิดการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบภูไทหรือพิธีกรรมต่างๆส่วนใหญ่จะส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม เกิดความสามัคคีในชุมชน เกิดการปรึกษาหารือร่วมกันจึงไม่น่าจะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตย

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ความสัมพันธ์ทางเครือญาติหรือการเป็นครอบครัวเดียวกันจะมีผลต่อการตัดสินใจของคนอื่นๆ ในครอบครัวหรือระหว่างญาติ เช่น ญาติตนเองลงรับสมัครเลือกตั้ง สท. หรือ เป็น

หัวหน้าคณะให้ ศจ. ศส. ก็จะช่วยลงคะแนนให้ญาติหรือเชื่อตามญาติพี่น้องทำให้มีผลต่อความเป็นประชาธิปไตยไม่เป็นไปตามความคิดเห็นของตนเอง

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโปง คอนหอหรือคอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

วัฒนธรรมทางวัตถุส่วนใหญ่จะเกิดจากความเชื่อ ความศรัทธาของชาวบ้านโปง ทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวของคนในชุมชนจึงไม่น่าจะเป็นปัญหาของการพัฒนาประชาธิปไตย

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโปง

อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

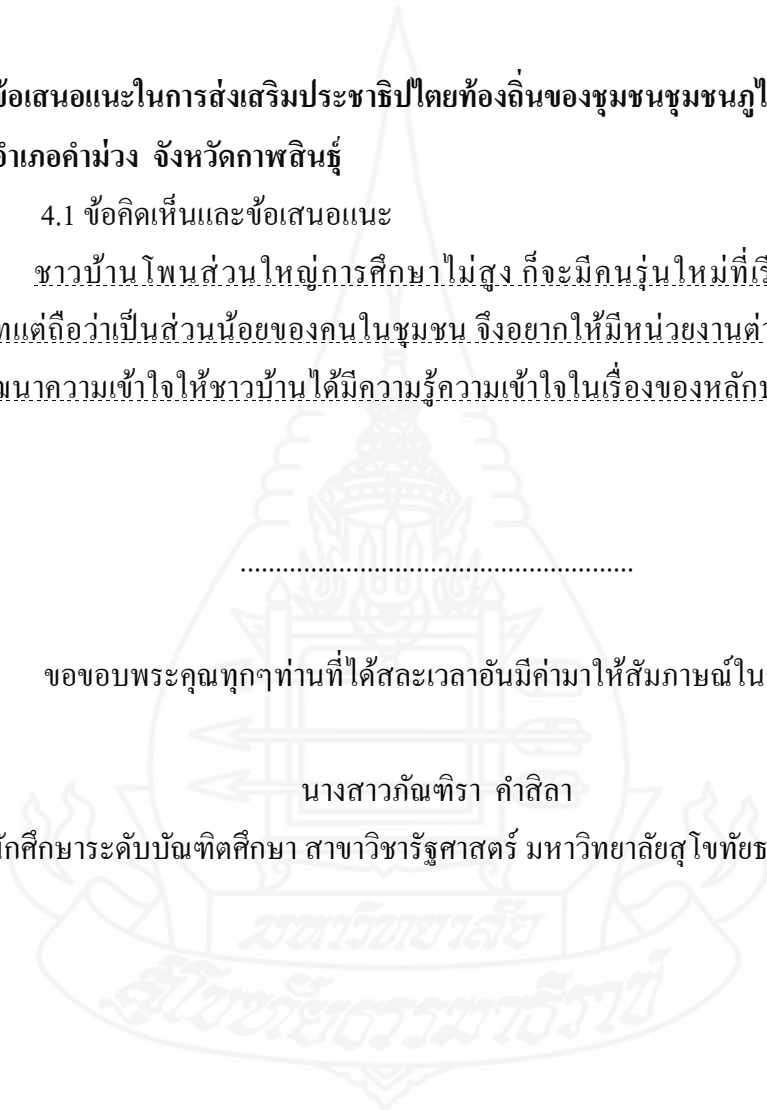
ชาวบ้านโปงส่วนใหญ่การศึกษาไม่สูง ก็จะมีคนรุ่นใหม่ที่ย้ายไปเรียนสูง ปริญญาตรี ปริญญาโทแต่ถือว่าเป็นส่วนน้อยของคนในชุมชน จึงอยากให้หน่วยงานต่างๆเข้ามาอบรมให้ความรู้ พัฒนาความเข้าใจให้ชาวบ้านได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักประชาธิปไตย ที่ดีที่สุด

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญทิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 16 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นายอุดม..... นามสกุลหระทา..... อายุ57..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ผู้ใหญ่บ้าน...ม. 3.....

ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน การปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนบ้านโพน จะมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นฝ่ายปกครอง จะอยู่ร่วมกันแบบพี่แบบน้อง อยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน มีกฎกติการ่วมกัน ให้ความเคารพนับถือตามหลักอาวุโส เด็กก็จะเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ก็จะรับฟังผู้น้อยให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีเหตุมีผล

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไรและยึดหลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

เมื่อมีปัญหาผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านก็จะเข้าไปดูและพิจารณาปัญหาว่าชุมชนเราสามารถแก้ไขปัญหาได้เองหรือไม่ถ้าแก้ไขไม่ได้ก็จะขอความช่วยเหลือไปที่เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รับทราบและให้หน่วยงานต่างๆเข้ามาช่วยแก้ปัญหาให้ หากชุมชนของเราสามารถที่จะแก้ไขได้เองเราก็จะประชุมปรึกษากันภายในหมู่บ้านว่าเราจะแก้ปัญหายังไรหาทางออกร่วมกัน

2.3 ท่านยึดหลักการใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

ผู้นำที่คนบ้าน โพนเลือกมาเป็นตัวแทนสิ่งสำคัญประการแรกเลยก็ต้องเป็นคนดี เสียสละ มีความรู้ สามารถเป็นผู้นำในการคิด การตัดสินใจ สามารถนำพาหมู่บ้านให้เจริญ กล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็น ในการเสนอแนวคิด แนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านต่อหน่วยงานต่างๆ เป็นที่พึ่งของชาวบ้านได้

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

มีความคาดหวังว่าเมื่อเราเลือกไปแล้วจะดูแลสุขทุกข์ของประชาชน แก้ปัญหาความเดือดร้อนต่างๆให้ชาวบ้านได้ นำงบประมาณมาพัฒนาอาชีพ พัฒนาชุมชนให้เจริญ

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

ทุกคนในชุมชนมีความเท่าเทียมเสมอภาคกันหมด เราไม่เคยแบ่งแยกว่าเป็นใคร อายุเท่าไร จะเป็นใครหากเป็นความคิดเห็นที่มีเหตุมีผลเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เราไม่เคยปิดกั้นทุกคนเท่าเทียมกันหมด

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

มีส่วนช่วยเป็นอย่างมาก ความเป็นญาติเป็นพี่เป็นน้องกันจะทำให้การขอความร่วมมือเป็นเรื่องที่ง่าย คนบ้าน โพนเป็นเครือญาติกัน โดยส่วนใหญ่ทำให้การอยู่ร่วมกัน การพูดคุยกันเข้าใจกันง่าย

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางการในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของชาวบ้านจะผ่านทางการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน คู่มือ ทุกคนมีโทรศัพท์ก็จะรับรู้ข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้วยตามยุคสมัย

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท บ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความคิดความเชื่อของคนบ้านโพนที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาประชาธิปไตยคือความเชื่อในศักดิ์ศรีความเป็นคนที่ทุกคนมีเท่าเทียมกัน ให้เกียรติกัน เคารพความคิดของคนอื่น มีเหตุมีผล คนบ้านโพนเชื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ชอบทำบุญทำทาน เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตใจดี -ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมต่างๆของชุมชนส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความเชื่อ จะมีประเพณีฮีดสิบสองคลองสิบสี่ ที่มีประวัติของบุญแต่ละเดือน ส่วนพิธีกรรมก็จะเกี่ยวกับเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เรื่องเรื่องผีเรื่องเทวดา งานประเพณีหรือพิธีกรรมต่างๆของชุมชนจะช่วยให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชนเกิดจิตสำนึกรักในชุมชนในวัฒนธรรมความเป็นภูไท

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัว เครือญาติช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยเรื่องการอบรมสั่งสอน การเป็นแบบอย่าง การกระทำ การปฏิบัติต่อกันของคนในครอบครัวในตระกูลนั้นๆระหว่างญาติ ซึ่งคนบ้านโพนจะสั่งสอนลูกหลานให้เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ อยู่ร่วมกันด้วยเหตุผล เคารพให้เกียรติกัน รู้จักหน้าที่ของตน ผู้ใหญ่มีหน้าที่อะไรเด็กมีหน้าที่อะไร ทุกคนในครอบครัวควรปฏิบัติตัวอย่างไรอยู่ร่วมกันด้วยหลักประชาธิปไตย

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ศาลหลักเมืองบ้านโพนเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนมาแต่บรรพบุรุษ ดอนเจ้าปู่ประจำหมู่บ้านก็เช่นกัน เป็นที่เคารพนับถือของคนบ้านโพนเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวบ้านโพน ที่ลูกหลานบ้านโพนสักการบูชาจะไปไหนมาไหนก็จะบอกกล่าวขอให้มีโชค ขอให้

เดินทางสวัสดิภาพตลอดภัย วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านโพน ช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยคือ ทำให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือร่วมใจกัน มีความสามัคคีกัน

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบ/เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ชาวบ้านโพนมีความคิดความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องบุญเรื่องบาป เชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้การที่จะคิดจะทำอะไรจะคิดถึงสิ่งเหล่านี้ก่อนเสมอ ทำให้เมื่อจะทำอะไรก็ตามถ้าเชื่อว่าจะเป็นบาปจะไม่ทำหรือจะผิดผี ผิดฮีดผิดคลองก็จะหลีกเลี่ยง ทำให้ผู้อาวุโส ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน มีอิทธิพลต่อความคิดของคนบ้านโพน คือจะเชื่อฟังผู้เฒ่าผู้แก่ที่ตนเคารพนับถือจนบางครั้งในเรื่องของการใช้สิทธิ์ใช้เสียงในทางประชาธิปไตยก็เชื่อตามผู้ที่ตนนับถือ

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

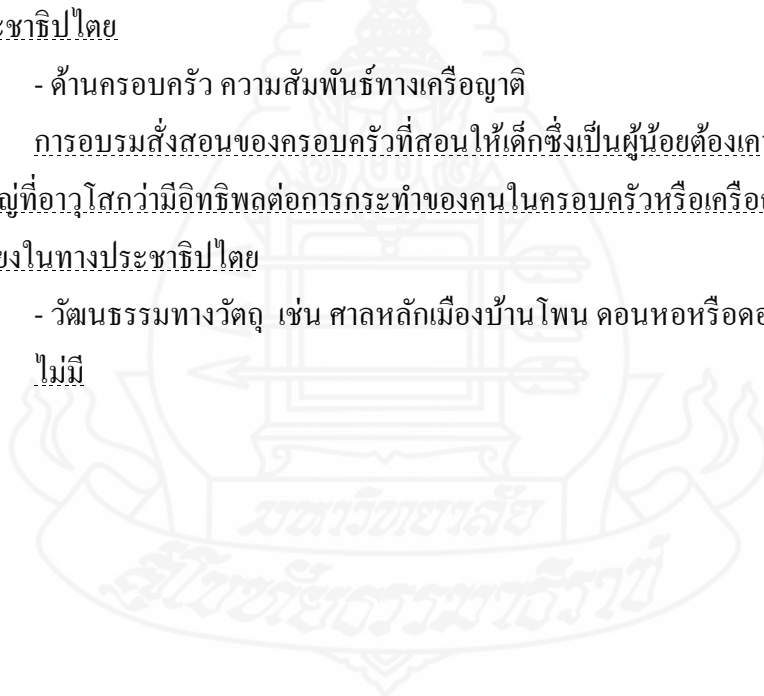
ไม่มี ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของภูไทบ้านโพนไม่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตย

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

การอบรมสั่งสอนของครอบครัวที่สอนให้เด็กซึ่งเป็นผู้น้อยต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ทำให้ผู้ใหญ่ที่อาวุโสกว่ามีอิทธิพลต่อการกระทำของคนในครอบครัวหรือเครือญาติ รวมถึงการใช้สิทธิ์ใช้เสียงในทางประชาธิปไตย

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

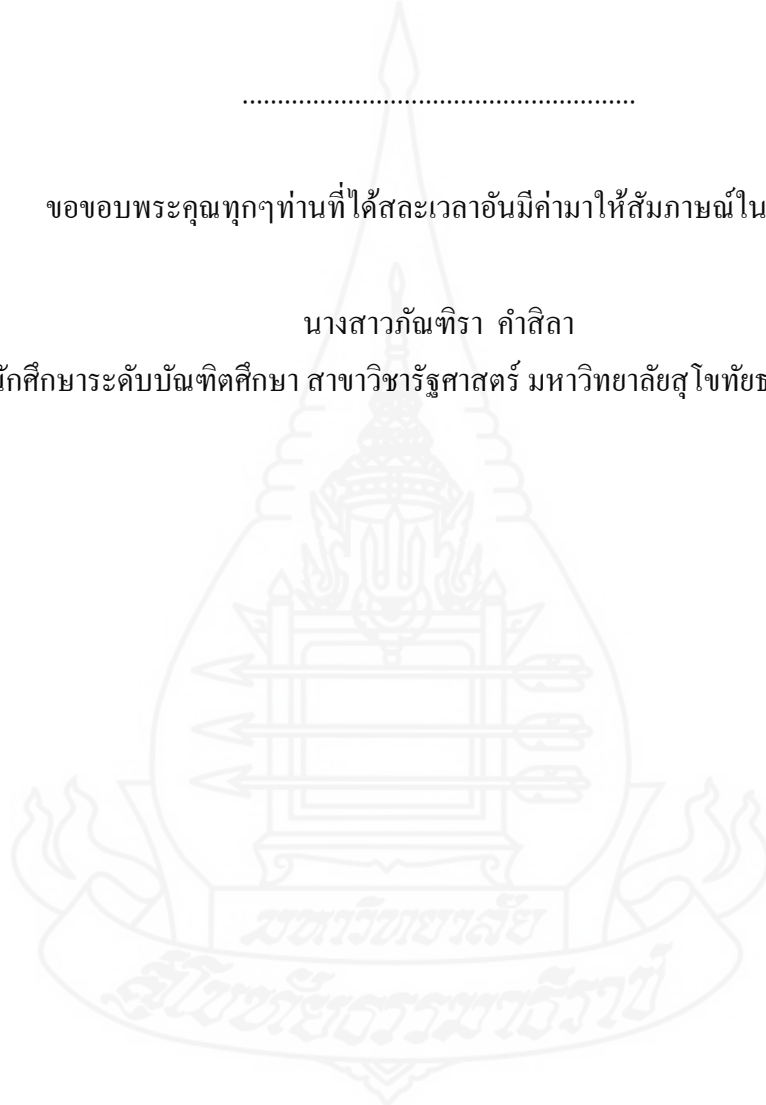
อยากให้รัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆส่งเสริมให้ชาวบ้านได้มีโอกาสพัฒนาความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย เพื่อชาวบ้านจะได้รู้ว่าตัวเองมีสิทธิ์สามารถทำอะไรได้บ้าง แก้ไข

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญชาริศา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมไทของชุมชนภูไทบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 16 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นายคำ..... นามสกุลภูจันทา..... อายุ58..... ปี

ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ผู้ใหญ่บ้าน...ม. 5.....

ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในการปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน หลักการปกครองและการอยู่ร่วมกันของชุมชนบ้านโพนของเราเป็นลักษณะแบบญาติแบบพี่แบบน้อง มีอะไรก็ปรึกษา พูดคุยกัน มีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นแกนนำหลักในการทำหน้าที่ฝ่ายปกครอง

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างไรและยึดหลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะมองปัญหาพร้อมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากหลายคน หลายฝ่ายร่วมกันพิจารณาเพื่อหาแนวทางและทำความเข้าใจในประเด็นของปัญหาให้ตรงกันและ

วางแผนทางแก้ไขร่วมกันโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน เนื่องจากความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีลักษณะเครือญาติ พี่งพาอาศัยกันทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนมีความเหนียวแน่นกลมเกลียว แม้จะมีความเห็นต่างแต่สุดท้ายแล้วการเจรจาไกล่เกลี่ย ประนีประนอมตามวิถีชุมชนก็สามารถตกลงกันได้โดยทุกคนทุกฝ่ายต่างมุ่งประโยชน์ของชุมชนเป็นสำคัญ

2.3 ท่านยึดหลักใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

การเลือกผู้นำก็จะเลือกคนดี มีความรู้ สามารถเป็นผู้นำชาวบ้านในการพัฒนาหมู่บ้านได้ เป็นคนที่เสียสละ และเคยทำคุณงามความดีมาก่อน

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

ก็คาดหวังว่าเมื่อเลือกเข้าไปแล้วจะเข้าไปทำหน้าที่ของตนตามที่ได้หาเสียงไว้กับชาวบ้าน พัฒนาตำบลโพนให้เจริญ ชาวตำบลโพนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้รับการแก้ไข

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

การแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน อย่างเทศบาลจะจัดทำเทศบัญญัติก็จะมีการทำประชาคมเพื่อให้ชาวบ้านได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอโครงการต่างๆ เพื่อเข้าแผนพัฒนาของเทศบาล

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ความเป็นเครือญาติมีส่วนช่วยให้เกิดความร่วมมือในชุมชนได้มาก เพราะการเป็นญาติพี่น้องช่วยให้การพูดคุยสื่อสารเข้าใจกันง่าย

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

ทุกหมู่บ้านจะมีหอกระจายข่าวผู้ใหญ่บ้านจะประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ชาวบ้านได้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีทีวี อินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท

บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความคิดความเชื่อที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนของเราคือความคิดความเชื่อเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของบุคคล ให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นกันอย่างเสมอภาค ความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เรื่องผีเรื่องเทวดาก็เป็นอีกความเชื่อหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านโพนทุกคนปฏิบัติตัวให้อยู่ในกรอบประเพณีของหมู่บ้าน ไม่กล้าฝ่าฝืนหรือลบหลู่

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม ต่างๆ ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาของบ้านโพน เป็นประเพณีที่สร้างให้เกิดความสามัคคีในชุมชน ทำให้ชาวบ้านได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้พูดคุยแลกเปลี่ยน ได้พบปะกัน เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกัน ร่วมมือกัน เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันในชุมชน

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัวของภูไทจะเป็นลักษณะของการมีพ่อล่ามแม่ล่ามที่เคารพนับถือนอกจากพ่อแม่ของตนเองจริงๆ ก็เป็นพ่อสื่อแม่สื่อให้ตอนแต่งงาน พอหลังจากแต่งงานแล้วก็จะยังคงนับถือเสมือนญาติผู้ใหญ่ไปจนถึงลูกหลาน ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องก็เช่นกันเป็นสิ่งที่ช่วยให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีปัญหาไม่เข้าใจกันก็พูดคุยไกล่เกลี่ยกันแบบญาติ รับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ประนีประนอมเข้าหากัน ไม่ยึดแต่ตนเองเป็นที่ตั้ง

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญประจำบ้านโพน ประจำชุมชนของเรา ชาวบ้านจะเคารพนับถือ มีการทำพิธีเพื่อแสดงถึงความเคารพเป็นประจำทุกปี ประมาณช่วยเดือนหกก่อนทำนาเราจะมีพิธีเลี้ยงบ้านเพื่อขอให้หมู่บ้านของเราอยู่ร่มเย็นเป็นสุข ฝนตกตามฤดูกาล ในพิธีก็จะมีเฒ่าจ๋าเป็นผู้นำในการพูดคุยสื่อสารกับปู่หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาหมู่บ้าน

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ทักษะคิด ความเชื่อ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยนั้น คือความเชื่อเกี่ยวกับบาปกรรม ตามเชื่อในพระพุทธศาสนา ซึ่งเมื่อได้รับเงินหรือสิ่งของจากนักการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้วก็จะกลัวบาปจะตงเลือกคนนั้น ถ้าไม่เลือกเขาก็จะรู้สึกไม่สบายใจ

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ไม่มี

-ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัวมีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของชุมชนบ้านโพนนั้นก็น่าจะเป็นการที่ครอบครัว พ่อแม่ผู้ปกครองสอนให้เด็กเชื่อฟังผู้ใหญ่ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน หรือผู้นำหมู่บ้าน เนื่องจากชาวภูไทเราสอนลูกหลานให้เคารพนับถือเชื่อฟังผู้ใหญ่ เมื่อถึงเวลาของการแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้ง เด็กวัยรุ่น คนหนุ่มสาว ก็จะถูกพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่เป็นคนชี้แนะ

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

อยากให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความรู้ในเรื่องการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนบ้านโพนของเรา

.....
ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญฉิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 16 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางนงลักษณ์..... นามสกุลศรีบุญจันทร์..... อายุ48..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ชาวบ้านโพน.....

ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน
หมู่บ้านชุมชนของเราจะอยู่ร่วมกันแบบที่แบบน้อง เป็นญาติ เป็นเพื่อนบ้านกัน
ช่วยเหลือแบ่งปันกัน ต่างคนต่างพึ่งพาอาศัยกัน

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างไรและยึด
หลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

เมื่อมีปัญหาก็จะหันหน้าเข้าหากันพูดคุยกันด้วยเหตุผล ต่างประนีประนอมเข้าหากัน
แต่ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะคนบ้านโพนเป็นคนง่ายๆ ชอบความสงบ เล็กๆ น้อยๆ ก็
ยอมกันให้อภัยกัน

2.3 ท่านยึดหลักใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

ก็จะเลือกผู้นำที่เป็นคนดี ใจกว้าง ช่วยเหลือและเสียสละเพื่อส่วนรวม

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน(สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

ก็อยากให้ทำตามคำพูด คำสัญญาที่ให้ไว้ตอนหาเสียง ดูแลช่วยเหลือชาวบ้านเมื่อได้รับความเดือดร้อน น้ำท่วม ภัยแล้ง ถนนหนทางต่างๆ ช่วยพัฒนาชุมชนของเราให้เจริญ

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

ก็เปิดโอกาสให้ทุกคนเท่าเทียมกัน

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ช่วยสนับสนุน เนื่องจากว่าการเป็นญาติ หรือพี่น้องกันจะใกล้ชิดสนิทสนมกันกว่าเพื่อนบ้านปกติมีอะไรก็จะช่วยเหลือกัน คนบ้านไหนส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติกัน ทำให้เมื่อมีงานอะไรก็จะช่วยเหลือร่วมมือกัน

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางการในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

มีหลายช่องทาง เช่น ดูโทรทัศน์ วิทยุ โทรศัพท์ มีหอกระจายข่าว

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนไท

บ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความเชื่อความเคารพในบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว ที่ในตระกูลหนึ่งจะนับถือบรรพบุรุษเดียวกันก็จะมีพิธีกรรมต่างๆร่วมกัน ทำให้มีความผูกพันกัน มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ประเพณีต่างๆของชาวบ้าน โพนเป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นภูไท การจัดงานประเพณีทำให้ชาวบ้านโพนได้แสดงออกถึงความสามัคคี ได้เห็นถึงความร่วมมือของชาวบ้านโพน ได้เห็นถึงการแต่งกายของเผ่าภูไทกันอย่างพร้อมเพียง

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัวของคนบ้านโปงจะอยู่ร่วมกันทั้ง ตา ยาย พ่อ แม่ ลูก หลาน บางครอบครัวก็มีเหลนด้วย คนบ้านโปงจะสอนลูกหลานให้ให้อบอุ่นถ่อมตน มีสัมมาคารวะ รู้จักกตัญญูรู้คุณ และลูกหลานในตระกูลเดียวกันก็จะปลูกบ้านอยู่บริเวณใกล้กัน ฟังพาอาศัยกัน มีอะไรก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีอะไรก็จะปรึกษาหารือกันในวงตระกูลระหว่างญาติพี่น้อง

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโปง ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

คนภูไทบ้านโปงจะชอบการทอผ้าซึ่งสืบทอดเป็นมรดกมาจาก ปู่ ย่า ตา ยาย มีการรวมกลุ่มกันทอผ้าเป็นการได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ เกิดความสามัคคีกันในชุมชนเพราะบ้านโปงเป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าเกือบทุกหลังคาเรือน ทำให้ทุกครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกันมีความผูกพันกัน ได้พูดคุยปรึกษากันแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่ม

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโปง ที่ส่งผลกระทบเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย คือ การเปิดกว้างทางด้านความคิดที่ทุกคนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้านหรือแสดงความคิดเห็นในการพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิกได้

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ไม่มี

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัวเครือญาติ ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย คือ ช่วยทำให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงานต่างๆ และครอบครัวมีส่วนช่วยในการอบรมสั่งสอนให้ลูกหลาน สมาชิกในครอบครัว ให้ประพฤติปฏิบัติตนให้มีความเป็นประชาธิปไตย

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโปง ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

อยากให้หน่วยงานต่างๆ ช่วยส่งเสริมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ของคนภู
ไทบ้านโพนเพราะจะทำให้ชาวบ้านโพนเกิดความรักความสามัคคีกันในชุมชน ร่วมกันพัฒนาบ้าน
โพนให้เจริญและช่วยส่งเสริมการพัฒนาให้ประชาธิปไตย

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญฉิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... 16 กันยายน 2559.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางสุนทร..... นามสกุลภูจันทา..... อายุ55..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ชาวบ้านโพน.....

ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทยของชุมชนภูไทยบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน
บ้านโพนของเราจะอยู่กันเป็นเครือญาติ มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครอง อยู่ร่วมกันแบบ
ญาติ แบบเพื่อนบ้าน มีอะไรก็พูดคุยปรึกษากัน ช่วยเหลือกัน

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างไรและยึด
หลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มผู้นำจะประกาศทางหอกระจายข่าวให้ชาวบ้านมาร่วมประชุมเพื่อ
ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

2.3 ท่านยึดหลักใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

เลือกคนดี คนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความสามารถเป็นผู้นำชาวบ้านในเรื่องต่าง ๆ กล้าคิด กล้าทำเพื่อส่วนรวม

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

อยากให้พัฒนาบ้าน โพนให้เจริญ ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย การทอผ้าไหม ให้เป็นที่รู้จัก และมีชื่อเสียง ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน โพน

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนเท่าเทียมกัน ใครก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้เพื่อพัฒนาบ้าน โพนเพราะบ้าน โพนเป็นของทุกคน

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ช่วยสนับสนุน การที่บ้าน โพนเป็นเครือข่ายกันทำให้การทำอะไรก็ตามมักจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาสดำเนินการในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

มีหลายช่องทางทั้งทาง โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หอกระจายข่าว

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนไทย

บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้าน โพน ที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความเชื่อและศรัทธาในบรรพบุรุษที่คุ้มครองปกป้องรักษาลูกหลานบ้าน โพนทำให้คนบ้าน โพนสามัคคีกัน รักชุมชน รักวัฒนธรรมไทย

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบภูไทของบ้าน โพนทำให้คนในชุมชนบ้าน โพนรักกัน สามัคคีกัน เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการที่จะร่วมกันรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัวมีไต่บ้านโพน เป็นครอบครัวที่อบอุ่น จะให้เกิดริผู้เป็นพ่อ เป็นสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว แต่ที่อยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย ไม่ใช่วิธีการเผด็จการ รัฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในครอบครัว

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนเจ้าปู่ หรือวัด เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ลูกหลานบ้านโพนเคารพนับถือและปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เป็นจุดศูนย์รวมใจของลูกหลานบ้านโพนให้รักในชุมชนบ้านโพน รักในความเป็นภูไทบ้านโพน สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบ/เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทศนคติ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความคิด ความเชื่อของชาวบ้านโพนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย คือความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ตามพุทธศาสนา ทำให้คนบ้านโพนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพกฎหมาย ไม่กล้าทำสิ่งไม่ดี

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ไม่มี ประเพณีแบบภูไทบ้านโพนมีแต่สิ่งที่ดี

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

พ่อ แม่ จะสอนลูกหลานให้มีความเป็นประชาธิปไตย คือ เคารพสิทธิของผู้อื่น คนเรามีความเท่าเทียมกัน อย่าดูถูกดูหมิ่นคนอื่น ให้เอาใจเขามาใส่ใจเรา

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวบ้านโพน เป็นที่เคารพนับถือและศรัทธาของชาวบ้าน น่าจะไม่มีสิ่งไปขัดขวางต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโพน

อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

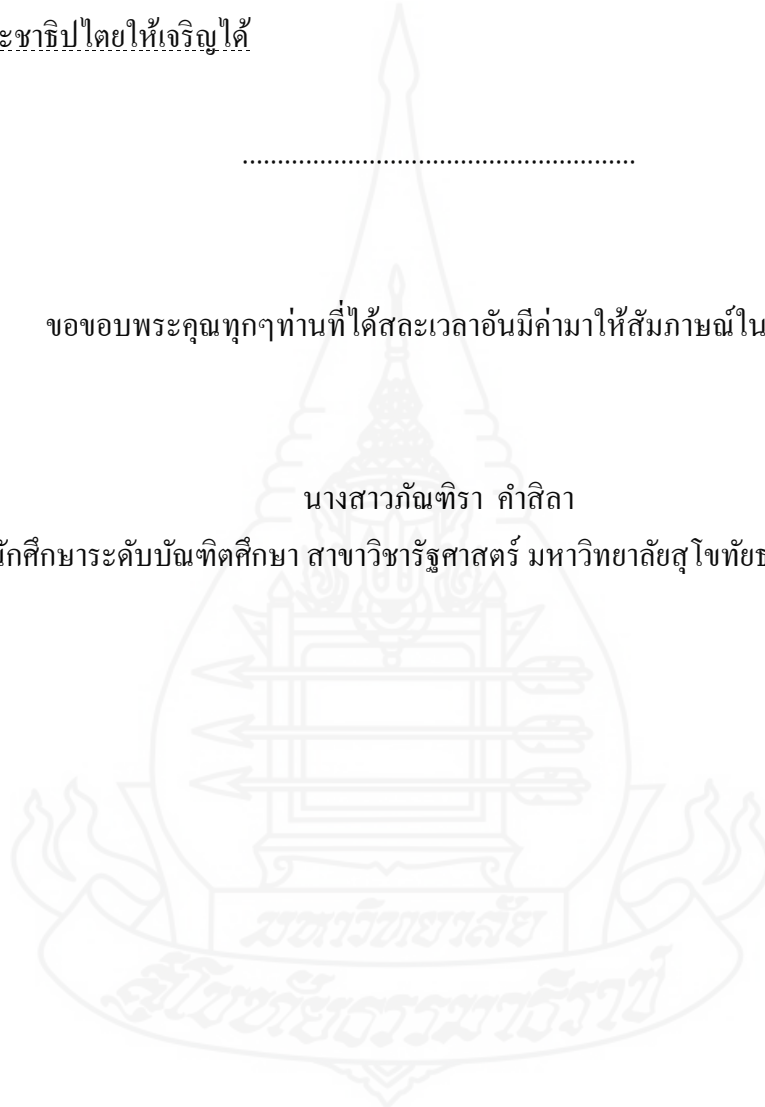
อยากให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยส่งเสริมอาชีพของชาวบ้านให้มีความมั่นคง เพื่อที่ชาวบ้านโพนจะพึ่งพาตนเองได้ ชุมชนมีความเข้มแข็ง จะทำให้การพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่างๆ รวมทั้งประชาธิปไตยให้เจริญได้

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญทิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางสาวสุรินทร์..... นามสกุลปีสพล..... อายุ43..... ปี
ตำแหน่ง/หน้าที่/อาชีพ.....ชาวบ้านโพน.....ส่วนที่ 2 ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับวัฒนธรรมภูไทของชุมชนภูไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ชุมชนของท่านยึดหลักการใดในปกครองและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน
บ้านโพนยึดหลักความสามัคคี ประองคองของคนในชุมชน ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามบ้าน
โพนจะประนีประนอม ไม่แตกหัก ยึดหลักประชาธิปไตย ใช้เสียงส่วนใหญ่และประ โยชน์ส่วนรวม
ของชุมชน

2.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างไรและยึด
หลักการใดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของท่าน

จะแก้ปัญหาร่วมกัน โดยอาศัยหลักประชาธิปไตยคือยึดตามมติเสียงส่วนใหญ่ เคารพ
สิทธิของผู้อื่น เกรงประนีประนอมด้วยเหตุผล ให้เกียรติกันและกัน รู้จักผู้ใหญ่ผู้น้อย

2.3 ท่านยึดหลักใดในการเลือกผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นและพิจารณาจากอะไรเป็นสำคัญ

การเลือกผู้นำจะเลือกจากการที่คนนั้นเป็นคนดี เสียสละเพื่อส่วนรวม ใจกว้าง มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการพัฒนาบ้าน โพนให้เจริญ

2.4 ท่านมีความคาดหวังจากตัวแทน (สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น) ในการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง

คาดหวังว่าเมื่อเลือกไปแล้วนำความรู้ความสามารถของตนมาช่วยพัฒนาชุมชนบ้าน โพนของเราเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ช่วยแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของชาวบ้าน โพน ไม่มีนิงดู คาย รักษาคำพูดและทำตามสัญญาที่เคยให้ไว้กับชาวบ้าน

2.5 ชุมชนของท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนได้โดยเท่าเทียมกันหรือไม่

บ้าน โพนของเราให้โอกาสทุกคน เท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยก กีดกัน ใครก็สามารถเข้ามา มีส่วนร่วมได้ไม่เฉพาะแต่ผู้นำ ชาวบ้านที่อยากสมัครใจเข้ามาหรือแสดงความคิดเห็นใดๆที่คิดว่า จะเป็นประโยชน์กับบ้าน โพนทางผู้นำหรือเทศบาลก็ยินดีรับฟังหมด เทศบาลจะมีผู้รับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านที่จะเสนอต่อเทศบาลได้ทุกคน

2.6 ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย มีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องของชาวบ้าน โพนทำให้คนบ้าน โพนมีความผูกพัน รักใคร่ สามัคคีกัน ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม จะร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกัน ช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี

2.7 สมาชิกในชุมชนของท่านมีโอกาส/ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ในทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

มีหลายช่องทางทั้งทางทีวี มีอินเทอร์เน็ต มีเสียงตามสายของเทศบาล มีหอกระจายข่าว ประจำหมู่บ้าน

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของวัฒนธรรมภูไทที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนภูไท

บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งเสริม/เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

ความคิดความเชื่อของชาวบ้านโพนที่ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยคือ การเชื่อในความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ดูถูกดูแคลนคนอื่น ให้เกียรติกัน เคารพเหตุผลของกัน

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

การยึดถือประเพณีในแบบภูไท หรือพิธีกรรมต่างๆทำให้คนในชุมชนได้แสดงออกถึงความเป็นภูไทตามความเชื่อของคนภูไทคือการนับถือผีบรรพบุรุษ นับถือแถน ความรู้สึกถึงความ เป็นภูไทด้วยกันทำให้เกิดพลังความสามัคคี และไม่ทำตัวแปลกแยกแตกต่าง

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ครอบครัวส่งเสริมประชาธิปไตยด้วยการที่ผู้เป็นพ่อ แม่ ผู้ใหญ่แสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่าง อบรมสั่งสอนให้รู้จักหน้าที่ เคารพสิทธิของผู้อื่น

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโพน ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ

สิ่งต่างๆ ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ชาวบ้านโพนให้ความเคารพ เชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คุ่มครองปกป้องรักษาชาวบ้านลูกหลานบ้านโพน หากไม่ทำตัวลบลู่ดูหมิ่นหรือล่วงเกินก็จะอยู่ดีมี ความสุข ทำให้ชาวบ้านโพนมีความสามัคคีกลมเกลียวเหนียวแน่น และมีความรักในวัฒนธรรม ความเป็นภูไท

3.2 ท่านคิดว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมของชาวภูไทบ้านโพน ที่ส่งผลกระทบเป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง อย่างไร

- ด้าน ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์

การที่คนบ้านโพนเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื่อในเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ชาวบ้านจึงเกรงกลัวการละเมิดหรือลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ (ผีเชื้อ) เมื่อผู้อาวุโส หรือหมอทรง หรือเฒ่าเจ้า ทำนายทายทักว่าตนทำผิดอย่างนั้นอย่างนี้ก็จะเชื่อและทำตาม จนทำให้บุคคล ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในหลายๆเรื่องของชาวบ้านซึ่งจะเชื่อตามโดยไม่ได้คิดเอง

- ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม

ไม่มี

- ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

ความเป็นครอบครัวเดียวกันหรือการที่เป็นญาติพี่น้องกันทำให้เชื่อฟังและทำตามกัน
อย่างการเลือกตั้งก็จะเลือกญาติหรือเลือกตามญาติพี่น้อง หรือครอบครัว ยิ่งญาติเป็นหัวคะแนน
ให้กับนักการเมืองด้วยแล้วนั้นก็ไม่มีทางที่จะเชื่อคนอื่น นี่แหละคือสิ่งที่ทำให้ประชาธิปไตยไม่
พัฒนาไปไหนเพราะเห็นแก่ครอบครัวหรือญาติพี่น้องของคนที่มาช่วยเขาหาเสียง ไม่ใช่เพราะเห็น
แก่นักการเมือง เพราะบางทีไม่รู้จักนักการเมืองคนนั้นด้วยซ้ำ

- วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น ศาลหลักเมืองบ้านโปง ดอนหอหรือดอนเจ้าปู่ วัด ฯลฯ
ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่นของชุมชนชุมชนภูไทบ้านโปง

อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

อยากให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาให้ความรู้ ทำความเข้าใจกับชาวบ้าน เพื่อที่ชาวบ้านจะ
ได้เข้าใจถึงหลักการของประชาธิปไตยที่ถูกต้อง

.....

ขอขอบพระคุณทุกๆท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวกัญทิรา คำสีลา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก ข

ประวัติความเป็นมาของชุมชนภูไทบ้านโพน

ประวัติและความเป็นมา

เมื่อประมาณ พ.ศ.2400 บรรพบุรุษของชาวผู้ไทย หรือภูไทบ้านโพนได้อพยพมาจาก กุดบาก (อำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร) มีคนมาด้วยกัน 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มพ่อเผ่าพรมบุตร 2. กลุ่มเผ่าโพธิ์ 3. กลุ่มเผ่าขุน และก่อตั้งบ้านขึ้นครั้งแรกที่บ้านหนองจอก (ห่างจากบ้านโพนปัจจุบัน ไปทางทิศตะวันตกประมาณ 7 กม.) และได้ปักหลักทำมาหากินอยู่ยาวนานประมาณ 10 ปีต่อมาเห็นว่า บ้านหนองจอกคับแคบลงเนื่องจากการประชากรเพิ่มมากขึ้นพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำมาหากิน ทำสวน ทำไร่ ทำนา ไม่เพียงพอจึงย้ายออกไปคนละทาง กลุ่มหนึ่งได้ย้ายไปอยู่หนองซ้างอีกกลุ่มหนึ่ง ได้ย้ายมาอยู่บ้านนาหลุบซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของบ้านโพน ห่างจากบ้านโพนประมาณ 10 เส้น ทำมาหากินได้ประมาณ 4-6 ปี เห็นว่าบ้านนี้ยังคับแคบอีกจึงย้ายมาหาที่ตั้งบ้านใหม่ ซึ่งมีทำเลที่อุดมสมบูรณ์กว่าโดยให้นามว่า “บ้านโพนไท” ตามลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินกว้างใหญ่อยู่ใกล้หนองน้ำ โดยตั้งเผ่าขุนเทพบริหารเป็นผู้ใหญ่บ้านและเมื่อเผ่าขุนเทพบริหารถึงแก่กรรม หมู่บ้านโพนไทยได้ขยายใหญ่ขึ้นและแบ่งออกเป็นสองหมู่บ้าน และยกฐานะบ้านโพนไทยขึ้นเป็นอำเภอโพนไทย และย้ายที่ว่าการอำเภอไปตั้งที่ตำบลโนนศิลา เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอสหสัจจันต์ เมื่อ พ.ศ. 2462 และยุบอำเภอโพนไทย ให้เป็นตำบลโพน อำเภอสหสัจจันต์ ต่อมา วันที่ 1 ตุลาคม 2551 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งกิ่งอำเภอคำม่วง จึงแยกพื้นที่การปกครองบางส่วนจากอำเภอสหสัจจันต์และยกฐานะกิ่งอำเภอคำม่วงเป็นอำเภอคำม่วงในปี พ.ศ. 2516 โดยมีตำบลโพนอยู่ในสังกัด ใน พ.ศ. 2539 บ้านโพน ตำบลโพน ได้ยกฐานะเป็นสุขาภิบาลโพนและยกฐานะเป็นเทศบาลโพน เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 มีพื้นที่ 7.66 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ห่างจากอำเภอคำม่วง 6 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ 78 กิโลเมตรชาวภูไทบ้านโพนขยันทำมาหากิน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ทอผ้าไหมแพรวา ซึ่งทำชื่อเสียงให้กับหมู่บ้านเป็นอย่างมาก การจักสาน เป็นชุมชนที่อยู่กันอย่างมีความสุขเป็นที่ชอบเข้าวัดฟังธรรมทำบุญทำทานรักษาศีล ซึ่งมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่อดีตโดยทั่วไปชาวภูไท จะปลุกฝังให้บุตรหลานรู้จักทำบุญทำทานเมื่อถึงวันพระมักนิยมไปทำบุญที่วัดกันโดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานบุญประเพณีตาม “ฮีตสิบสอง” ซึ่งชาวไทยจะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเช่นเดียวกับสังคมไทยอีสานทั่วไป เช่น บุญพระเวศ บุญบั้งไฟ บุญออกพรรษา บุญกฐิน เป็นต้น (เทศบาลตำบลโพน 2559)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวกัญทิรา คำสีลา
วัน เดือน ปีเกิด	18 กุมภาพันธ์ 2525
สถานที่เกิด	อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี 2548
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

